

T.C.

TOROS ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI

PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**ORTAOKUL 7. VE 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA
BAĞIMLILIKLARI VE AKADEMİK ERTELEME
DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ**

Aysun DURDU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEMMUZ 2019

T.C.

TOROS ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI

PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**ORTAOKUL 7. VE 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA
BAĞIMLILIKLARI VE AKADEMİK ERTELEME
DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ**

Aysun DURDU

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Münir Yalçın ORTAKALE

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEMMUZ 2019

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Aysun DURDU tarafından hazırlanan “Ortaokul 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılıkları ve Akademik Erteleme Davranışlarının İncelenmesi” başlıklı bu çalışma 08/07/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonunda oybirliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Psikoloji Ana Bilim Dalı’nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı
Doç. Dr. Mehmet BİLGİN
(Çukurova Üniversitesi)

Jüri Üyesi
(Danışman)
Dr. Öğr. Üyesi Münir Yalçın ORTAKALE

Jüri Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Fatma Sema GÜRKAN

Savunma Sınav Jürisi Tarafından Tezin İmzalı Nüshasının Teslim Tarihi : 31.07.2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Haluk KORKMAZYÜREK
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmada;

- Sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

08/07/2019

Aysun DURDU

İmza

ORTAOKUL 7. VE 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIKLARI VE AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Aysun DURDU

TOROS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

2019

ÖZET

Bu çalışmada, ortaokul kademesindeki 7. ve 8. sınıf öğrencilerin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışları çeşitli demografik değişkenler ve aralarındaki ilişkinin incelenmesi üzerine yapılmış bir çalışmadır.

Araştırmanın örneklemini Mersin ili Mezitli ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi okullar arasından seçkisiz örneklem yöntemiyle seçilen, üç ortaokulun içinden, elverişli örneklem yöntemiyle belirlenen 7. ve 8. sınıflarından 420 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (Tutgun Ünal ve Deniz, 2015), Akademik Erteleme Ölçeği (Çakıcı, 2003) aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde t-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Scheffe, Dunnet's C post hoc ve Basit Korelasyon (Pearson Korelasyon Katsayısı) analiz yöntemleri kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin Sosyal Medya bağımlılık düzeyinin alt ölçeği meşguliyet ($\bar{X}=33,00$) ve duygu durum düzenlemesi açısından orta derecede bağımlı ($\bar{X}=13,12$), tekrarlama ($\bar{X}=11,19$), çatışma ($\bar{X}=39,71$) ve toplam sosyal medya bağımlılığı açısından az bağımlı ($\bar{X}=97,02$) oldukları görülmektedir. Akademik Erteleme davranışlarının az düzeyde ($\bar{X}=48,68$) olduğu görülmüştür. Öğrencilerin "Sosyal medya bağımlılığı (SMBÖ)" ile "Akademik Erteleme Davranışı (AEÖ)" arasında ise orta düzeyde, pozitif ve anlamlı ($r=0,53$; $p<0,001$) bir ilişki bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya Bağımlılığı, Akademik Erteleme

AN INVESTIGATION OF SOCIAL MEDIA ADDICTION AND ACADEMIC PROCRASTINATION OF 7TH AND 8TH GRADE STUDENTS IN THE SECOND SCHOOL

(M. Sc. Thesis)

Aysun DURDU

TOROS UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCE INSTITUTE

2019

ABSTRACT

The objective of this study is to examine the social media addiction and the behaviour of academic procrastination of the 7th and 8th graders at secondary school level, and different demographic variables as well as the relationship between them.

The sampling of this study consists of 420 seventh and eighth grade students who are determined through convenient sampling method at three different secondary schools which are picked through random sampling method out of state schools affiliated to the district directorates of the Ministry of National Education in Mezitli, Mersin. The data was collected by means of Academic Procrastination Scale (Çakıcı, 2003), Social Media Addiction Scale (Tutgun Ünal and Deniz, 2015) and Personal Information Form prepared by the researcher. The data were analysed through the methods of Simple Correlation (Pearson Correlation Coefficient), Dunnet's C post hoc, Scheffe, One-Way Analysis of Variance (ANOVA) and t test.

The findings of this study show that the subscale of the social media addiction level of 7th and 8th grade students from secondary schools is moderately addicted ($\bar{X}=33,00$) and mildly addicted in terms of occupancy and emotion regulation ($\bar{X}=13,12$), and repetition ($\bar{X}=11,19$), conflict ($\bar{X}=39,71$) and total social media addiction ($\bar{X}=97,02$) respectively.

The Academic Procrastination level ($\bar{X}=48,68$) was found to be mild. There is a mild, positive and meaningful ($r=0,53$; $p<0,001$) relation between Academic Procrastination (AEÖ) and Social Media Addiction (SMBÖ) of the students.

Key Words: Social Media Addiction, Academic Procrastination

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tezim boyunca bana her zaman destek olan ve bana olan güvenini her daim hissettiğim, kendisine her danışmam da değerli zamanını ayırıp ilgiyle bana daha fazla faydalı olabilmek için elinden gelenin fazlasını sunduğuna inandığım, sorun yaşadığımda çekinmeden ulaşabildiğim, samimiyetini benden hiçbir zaman esirgemeyen tez danışmanım ve değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Münir Yalçın ORTAKALE' ye değerli katkıları ve üzerimdeki büyük emeği için yürekten teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca eğitim aldığım ve tecrübelerinden yararlandığım Prof, Dr. Banu Yazgan İNANÇ, Prof. Dr. Kamuran ELBEYOĞLU ve Dr. Öğr. Üyesi Fatma Sema GÜRKAN'a teşekkürlerimi sunarım. Bunun yanı sıra öneri ve geribildirimleriyle beni destekleyen ve gelişimime katkı sağlayan Doç. Dr. Mehmet BİLGİN'e teşekkürü bir borç bilirim. Tez çalışmamın bulgular kısmında yardımlarını esirgemeyen Dr. Ferat YILMAZ Hoca'ma da desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Tez çalışmamda desteğini benden esirgemeyen ve bana benden daha çok güvenen sevgili eşime, hayatım boyunca beni her anlamda destekleyen ve bugünlere ulaşmamda en büyük paya sahip olan sevgili aileme çok teşekkür ederim. Son olarak bu süreçte bana zorluk çıkarmayan, varlığıyla güç veren ve aramıza katılmasını heyecanla beklediğimiz oğlum Atlas Batu'ya teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLAR.....	xii
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	xv
GİRİŞ.....	1
➤ Araştırmanın Problemi	
➤ Araştırmanın Amacı	
➤ Araştırmanın Önemi	
➤ Varsayımlar	
➤ Sınırlılıklar	
➤ Tanımlar	

BİRİNCİ BÖLÜM LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

1. KURAMSAL YAKLAŞIMLAR VE KONU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

1.1.	İnternet.....	10
1.2.	Web Teknolojileri.....	12
1.2.1.	Web 1.0.....	13
1.2.2.	Web 2.0.....	13
1.2.3.	Web 3.0.....	14
1.2.4.	Web 4.0.....	15
1.3.	Sosyal Medya.....	16
1.3.1.	Sosyal medya çeşitleri.....	18
1.3.1.1.	Sosyal ağlar.....	19
1.3.1.1.1.	Facebook.....	19
1.3.1.1.2.	Myspace.....	20
1.3.1.2.	Bloglar.....	20

1.3.1.3.	Wikiler.....	22
1.3.1.3.1.	Wikipedia.....	22
1.3.1.4.	Podcast.....	22
1.3.1.5.	Forumlar.....	23
1.3.1.6.	İçerik toplulukları.....	23
1.3.1.6.1.	Youtube.....	23
1.3.1.6.2.	Flicker.....	24
1.3.1.6.3.	İnstagram.....	24
1.3.1.6.4.	Foursquare.....	25
1.3.1.7.	Mikrobloglar.....	25
1.3.1.7.1.	Twitter.....	25
1.4.	Sosyal Medya ve Bağımlılık.....	26
1.4.1.	Bağımlılık.....	27
1.4.2.	İnternet bağımlılığı.....	28
1.4.3.	Sosyal medya bağımlılığı.....	31
1.4.4.	Alanyazında sosyal medya ile ilgili yapılmış olan çalışmalar..	33
1.4.4.1.	Yurt dışında yapılan araştırmalar.....	33
1.4.4.2.	Yurt içinde yapılan çalışmalar.....	35
1.5.	Erteleme Kavramı ve Akademik Erteleme Davranışı.....	40
1.5.1.	Erteleme.....	40
1.5.1.1.	Erteleme davranışının nedenleri.....	42
1.5.1.2.	Erteleme türleri.....	42
1.5.1.3.	Erteleme döngüsü.....	43
1.5.1.4.	Erteleme ile ilgili kuramsal yaklaşımlar.....	45
1.5.1.4.1.	Psikoanalitik Kuram.....	45
1.5.1.4.2.	Psikodinamik Kuram.....	46
1.5.1.4.3.	Davranışçı Kuram.....	46
1.5.1.4.4.	Akılcı-Duygusal-Davranışçı Kuram.....	46
1.5.2.	Akademik erteleme.....	49
1.5.2.1.	Akademik ertelemeye başa çıkma.....	50
1.5.2.2.	Alanyazında akademik erteleme ile ilgili yapılmış olan çalışmalar.....	53
1.5.2.2.1.	Yurt dışında yapılan araştırmalar.....	53

1.5.2.2.2. Yurt içinde yapılan çalışmalar.....	55
--	----

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	62
2.1. Araştırma Modeli.....	62
2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	62
2.3. Veri Toplama Araçları.....	65
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	65
2.3.2. Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği.....	66
2.3.3. Akademik Erteleme Ölçeği.....	69
2.4. Verilerin Toplanması.....	71
2.5. Verilerin Analizi.....	72

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3. BULGULAR	
3.1. Sosyal Medya Bağımlılığına İlişkin Bulgular.....	75
3.1.1. Sosyal medya bağımlılık seviyesine ilişkin bulgular.....	75
3.1.2. Sosyal medya bağımlılığı ile cinsiyet değişkenlerine ilişkin bulgular.....	75
3.1.3. Sosyal medya bağımlılığı ile sınıf düzeyine değişkenlerine ilişkin bulgular.....	76
3.1.4. Sosyal medya bağımlılığı ile aile gelir durumu değişkenlerine ilişkin bulgular.....	76
3.1.5. Sosyal medya bağımlılığı ile anne eğitim durumu değişkenlerine ilişkin bulgular.....	77
3.1.6. Sosyal medya bağımlılığı ile baba eğitim durumu değişkenlerine ilişkin bulgular.....	78
3.1.7. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya üyelik durumu değişkenlerine ilişkin bulgular.....	79

3.1.8.	Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya kullanma süresi değişkenlerine ilişkin bulgular.....	80
3.1.9.	Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya kullanma sıklığına ilişkin bulgular.....	81
3.1.10.	Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medyada geçirilen günlük ortalama süre değişkenlerine ilişkin bulgular.....	83
3.1.11.	Sosyal medya bağımlılığı ile internete bağlanıldığında harcanan ortalama süre değişkenlerine ilişkin bulgular.....	84
3.1.12.	Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya sitelerinin en çok kullanıldığı ortam değişkenlerine ilişkin bulgular.....	86
3.2.	Akademik Erteleme Davranışı Değişkenine İlişkin Bulgular.....	86
3.2.1.	Akademik erteleme davranışı seviyesine ilişkin bulgular.....	86
3.2.2.	Akademik erteleme davranışı ile cinsiyet değişkenlerine ilişkin bulgular.....	87
3.2.3.	Akademik erteleme davranışı ile sınıf düzeyi değişkenlerine ilişkin bulgular.....	87
3.2.4.	Akademik erteleme davranışı ile aile gelir durumu değişkenlerine ilişkin bulgular.....	88
3.2.5.	Akademik erteleme davranışı ile anne eğitim durumu değişkenlerine ilişkin bulgular.....	89
3.2.6.	Akademik erteleme davranışı ile baba eğitim durumu değişkenlerine ilişkin bulgular.....	90
3.3.	Sosyal Medya Bağımlılığı ile Akademik Erteleme Davranışı Değişkenlerine İlişkin Bulgular.....	91

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	93
KAYNAKÇA.....	101
EKLER.....	118
Ek-1 Kişisel Bilgi Formu.....	118

Ek-2 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği.....	119
Ek-3: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinin Değerlendirilmesi.....	121
Ek-4 Akademik Erteleme Ölçeği.....	122
Ek-5 İzin Yazısı.....	123
Ek-6 Akademik Erteleme Ölçeği İzin Yazısı.....	124
Ek-7 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği İzin Yazısı.....	125
ÖZGEÇMİŞ.....	126

TABLolar

Tablo	Sayfa
Tablo 2.1. Gerekli örneklem büyüklükleri	63
Tablo 2.2. Öğrencilerin okullara göre dağılımı	63
Tablo 2.3. Araştırma örnekleme ilişkin kişisel Bilgiler	64
Tablo 2.4. Sosyal medya bağımlılığı ölçeği birinci ve ikinci düzey DFA faktör yükleri ...	67
Tablo 2.5. Sosyal medya ölçeği birinci ve ikinci düzey DFA uyum indeksleri	68
Tablo 2.6. Akademik erteleme ölçeği AFA faktör yükleri.....	70
Tablo 2.7. Ölçüm güvenirliği	71
Tablo 2. 8. Çarpıklık katsayıları	72
Tablo 3.1. Sosyal medya bağımlılık seviyesine ilişkin betimsel istatistik sonuçları.....	75
Tablo 3.2. Sosyal medya bağımlılığı ile cinsiyet değişkenlerine ilişkin bağımsız t-testi sonuçları	76
Tablo 3.3. Sosyal medya bağımlılığı ile sınıf düzeylerine ilişkin bağımsız örneklem t-testi sonuçları	76
Tablo 3.4. Sosyal medya bağımlılığı ile aile gelir durumu değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları.....	77
Tablo 3.5. Sosyal medya bağımlılığı ile aile gelir durumu değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları	77
Tablo 3.6. Sosyal medya bağımlılığı ile anne eğitim durumu değişkenlerine ilişkin betimsel	78
Tablo 3.7. Sosyal medya bağımlılığı ile anne eğitim durumu değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları.....	78
Tablo 3.8. Sosyal medya bağımlılığı ile baba eğitim durumu değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları.....	79
Tablo 3.9. Sosyal medya bağımlılığı ile baba eğitim durumu değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları.....	79
Tablo 3.10. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya üyelik durumu değişkenlerine ilişkin bağımsız örneklem t-testi sonuçları.....	80
Tablo 3.11. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya kullanma süresi değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları	80

Tablo 3.12. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya kullanma süreleri değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları.....	81
Tablo 3.13. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya kullanma sıklığı değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları	82
Tablo 3.14. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya kullanma sıklığı değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları.....	82
Tablo 3.15. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medyada geçirilen günlük ortalama süre değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları	83
Tablo 3.16. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medyada geçirilen günlük ortalama süre değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları.....	83
Tablo 3.17. Sosyal medya bağımlılığı ile internete bağlanıldığında harcanan ortalama süre değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları	84
Tablo 3.18. Sosyal medya bağımlılıkları ile internete bağlanıldığında harcanan ortalama süre değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları.....	85
Tablo 3.19. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya sitelerinin en çok kullanıldığı ortam değişkenlerine ilişkin bağımsız örneklem t-testi sonuçları	86
Tablo 3.20. Akademik erteleme davranışı seviyesine ilişkin betimsel istatistik sonuçları .	87
Tablo 3.21. Akademik erteleme davranışı ile cinsiyet değişkenlerine ilişkin bağımsız örneklem t-testi sonuçları	87
Tablo 3.22. Akademik erteleme davranışı ile sınıf düzeyi değişkenlerine ilişkin bağımsız örneklem t-testi sonuçları	88
Tablo 3.23. Akademik erteleme davranışı ile aile gelir durumu değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları	88
Tablo 3.24. Akademik erteleme davranışı ile aile gelir durumu değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları.....	89
Tablo 3.25. Akademik erteleme davranışı ile anne eğitim durumu değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları	89
Tablo 3.26. Akademik erteleme davranışı ile anne eğitim durumu değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları.....	90
Tablo 3.27. Akademik erteleme davranışı ile baba eğitim durumu değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları	90
Tablo 3.28. Akademik erteleme davranışı ile baba eğitim durumu değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları.....	91

Tablo 3.29. Sosyal medya bağımlılığı ile akademik erteleme davranışı değişkenleri arasındaki ilişkiye dair basit korelasyon testi sonuçları	91
Tablo 30. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Alt Ölçeklerinin Değerlendirilmesi.....	121

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil

Sayfa

Şekil 1. 1. Web 1.0 - Web 2.0 - Web 3.0..... 15

Şekil 1. 2. Web teknolojileri..... 15

GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, alt problemleri, sayıltıları, sınırlılıkları ve tanımları ele alınıp açıklanmış ve aynı zamanda sosyal medya bağımlılığı ile akademik erteleme davranışı konularına genel olarak değinilmiştir.

Araştırmanın Problemi

İçinde yaşadığımız bu yüzyılda bilişim teknolojileri hızla gelişmektedir. Yaşam koşullarına bağlı olarak da çoğu alanda bu teknolojilerin kullanımının gün geçtikçe yaygınlaştığına tanık olmaktayız. Bu teknolojilerden özellikle internetin kullanımı hızla artış göstermektedir. Günümüzde hemen hemen her kesim rahatlıkla internete ulaşabilmektedir. İnternetin kullanım kolaylığı sayesinde insanlar artık ulaşmak istedikleri bilgilere hızlı erişim sağlayabiliyorlar. Aynı zamanda internetin insanların birbirleriyle kolaylıkla iletişim kurmaları için olanak sağladığı söylenebilir. Son zamanlarda internetin artış nedenleri arasında internet sitelerinden yapılan alışveriş, eğlence ve bunun gibi pek çok durum örnek olarak gösterilmektedir. Bunun yanı sıra, hayatımızın merkezine yerleşmiş olan internetin kontrolsüz bir şekilde kullanıldığında insan hayatını olumsuz etkileyecek sonuçları da beraberinde getirebilmektedir (Eroğlu, 2014). Genellikle interneti kullanan kitlenin kullanım amaçları çeşitlilik göstermektedir. Kimi zaman e-postaları kontrol etmek ve haberleri okumak gibi gündemi takip etmek için kullanılmaktadır. Kimi zaman ise sosyal medya hesaplarını kontrol etmek, internette alışveriş yapmak ve sanal oyun oynamak gibi sosyal hayatları için kullanılmaktadırlar. Bu durumun hızlı bir şekilde yayılması da insanların hayatında sosyal anlamda değişiklik sağlamaktadır (Zorbaz, 2013).

Genel anlamda bakıldığında, bilişim teknolojilerinin hızla yayılıp dünyayı etkisi altına aldığı görülmektedir. Türkiye'nin de bu durumdan payını aldığı söylenebilir. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 2016 yılı Nisan ayında yapılan araştırmada hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması sonuçlarına göre Türkiye genelinde hanelerin % 76.3'ü evden internete erişim imkânına sahip (Türkiye İstatistik Kurumu, 2016). Bu oran 2017 yılında, %80.7 iken 2018 yılının aynı ayında yüzde %83.8 idi. Araştırmalardan görüldüğü üzere internetin evlerde kullanımı her geçen sene artarak devam etmektedir. Tük'e göre, bilgisayar ve internet kullanımı 2017 yılında 16-74 yaş grubundaki bireylerde sırasıyla

%56,6 ve %66,8 idi. Bu oranların 2018 yılında sırasıyla %59,6 ve %72,9 olduğu görülmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2018).

İnternetin başlangıçtaki çıkış amacının iletişimi arttırıp bilgi paylaşımını daha kolay bir hale getirmek olduğu söylenebilir. İnternet kullanımının hızlı ve kontrolsüz bir şekilde yayılması, insanların hayatında da değişikliklere neden olmaktadır. İnternetin gün geçtikçe yaygınlaşması sonucunda ortaya çıkan bu durumlar olayların pozitif ve negatif yönlerine de bakılması gerektiği sonucuna dikkat çekmektedir. Genel olarak bakıldığında insanların birçok ihtiyacını karşılayan bir teknoloji gibi görülse de bunun yanı sıra olumsuz olarak tanımlanan bağımlılık kavramının da ortaya çıkmasına neden olduğu söylenebilir. Bağımlılık söz konusu olduğunda daha çok, internet başında geçirilen süre dikkat çekmektedir.

İnsanların birçoğunun internet başında geçirdikleri bu süreyi sınırlandırabildiği gibi bunu başaramayanların da hayatlarında işini kaybetmek, çevresinden kopmak ve ailesini ikinci plana atmak gibi durumlarla karşılaştıkları ortaya çıkmaktadır (Küçük Kurt, 2007). İnsanların yaşamında internet artık önemli bir yere sahip olup onların zamanlarını almaktadır. Yücel'e (2009) göre, ergenler ev ödevlerini ve araştırmalarını da internetin yardımıyla daha kolay bir şekilde yapmaya başlamışlardır. Özellikle ergenlik döneminde internetin iletişim yönü ağır basmaktadır. Bu yaş grubunun kendilerini internette daha güçlü ve özgüvenli hissettiği bu yüzden de kendilerini bu alanda geliştirdikleri düşünülmektedir. Fakat internetin gereğinden fazla kullanılması, ergenleri yüz yüze iletişimden uzaklaştırdığından sosyalleşmelerinde negatif etkiye neden olduğu söylenebilir.

İnternetin son zamanlarda yaygınlığının ve kullanım sıklığının artmasından dolayı gençlerin, artık sosyal ağları arkadaşlarının hatta ailelerinin yerine koyup kendilerini gerçek hayattan soyutladıkları bilgisine ulaşılabilir. Yaşadıkları bu durum ise gençlerin gerçek dünyayı yanlış anlayıp yorumlamalarına neden olabilir. Bu durumda özellikle ailelerin çocuklarının internet kullanımlarını yakından takip etmeleri olumlu sonuçlara neden olup bağımlılığın da önüne geçmede yardımcı rol oynayabilir (Yılmaz, E., Şahin, Y.L., Haseski, H. İ. ve Erol, O.,2014).

Son zamanlarda yaygınlaşmaya başlayan İnternet bağımlılığını daha yakından tanıyıp

çalışmaların arttırılması bağımlılığın önlenmesi konusunda da bir ön ayak oluşturabilir. Bu konusu da yapılan araştırmaların bir sonraki araştırmalara da ışık tutacağı varsayılabilir. Kullanılan sosyal medya uygulamaları da internete bağlı olarak kullanıldığından dolayı internetten farklı bir uygulama gibi görülmemektedir. Bu yüzden sosyal medya bağımlılığına bakarken internet bağımlılığının da yol gösterici bir kılavuz niteliğinde olması gerekir (Tutgun-Ünal, 2015).

Yapılan araştırmaların sonucunda uzmanlar, teknolojinin günümüzde gelişmesi ile beraber yeni bağımlılık türlerinin de hayatlarımıza yer edindiği bunlardan birinin de sosyal medya bağımlılığı olduğundan bahsetmişlerdir. 2-18 yaş arasında olan bireylerde ortaya çıkma durumu daha fazla olduğu belirtilmiştir (Gürültü, 2016).

Her geçen gün gelişen teknoloji, insanların sosyal ağ sitelerine ve dolayısıyla internete olan düşkünlüklerinde de dolaylı olarak artışa neden olduğu söylenebilir. Sosyal ağlar sayesinde artık insanlar için iletişim uçsuz bucaksız bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Yani dünyanın herhangi bir yerindeki kişiyle çok rahat bir şekilde iletişime geçilip video, resim veya görüntülü olarak konuşma yapılması mümkün haldedir.

Sosyal Medya bağımlılığı ele alındığında aslında gelişmiş olan toplumlarda insanların sosyal yapılarını arkadaşlık, komşuluk ve iş arkadaşlarıyla olan ilişkilerini etkilediği görülebilir. Artık insanların çevrelerindeki insanlar hakkında ulaşmak istedikleri bilgileri, onlarla yüz yüze iletişim kurmak yerine sosyal medyadan yararlanarak bu amaçlarına ulaşabildikleri vurgulanmaktadır (Watson ve Hill, 1989: 54'den aktaran Hazar, 2011:161).

Genel olarak bakıldığında internet kullanımının büyük bir kısmını sosyal medya sitelerinin oluşturduğu söylenebilir. Bunun nedeni olarak, sosyal medyanın insanlara sunmuş olduğu seçeneklerin fazlalığı örnek gösterilebilir. Her kesimi kolayca etkisi altına aldığı da söylenebilir. Özellikle küçük yaş grubu yeterli bilince sahip olmadıkları için herhangi bir eleme yapmadan sosyal medyayı kullanmaktadırlar. Bilinçsizce yapılan bu seçimler daha sonrasında hayatlarını etkileyebilir.

Sosyal medya bağımlılığının yanı sıra günümüzde belki birçoğumuzun da muzdarip

olduğu durumdur erteleme davranışı. Bu davranış, hayatımızda o an yapmamız gereken bazı şeyleri, kendimizi haklı çıkaracak akla uygun bahaneler bularak yarına bırakma durumudur. Farkında olarak veya olmayarak bu erteleme yolunu seçiyoruz. Kimi zaman bilinçli olarak erteleme davranışını sergiliyor olsak da bazen insanlar yaptıkları davranışların esiri olabilmektedir. Erteleme davranışı son zamanlarda tüm gelişim dönemlerinde görülmektedir. Yapılan erteleme davranışıyla beraber önemli sonuçlar da ortaya çıkmaktadır (Aksoy, 2017).

Yaşadığımız bu hayatta her bir bireyin kendi hayatlarında yerine getirmesi gereken ondan beklenen sorumlulukları vardır. Günlük yapılması gereken işlerin bir sonraki güne aktarıldığı da karşılaşılan sorunlardandır. Bu, kimi zaman ödenmesi gereken faturalar kimi zamanda çalışılması gereken sınavlar olarak hayatın her alanında karşılaşılabilecek günlük olaylar olarak ortaya çıkar. İnsanlar hayatlarında yapmaktan hoşnut olmadıkları sorunları ortadan kaldırmak için gerekli olan adımları atmayı erteleyip ya da o anda yapılması gereken işleri yapmayıp ileri bir tarihe ertelemektedirler. Bu davranışa başvurduğumuz durumlarda, ilerde kendimizi sık sık daha büyük sorunlarla karşı karşıya buluruz (Dryden ve Gordon, 2003, s. 15).

Erteleme davranışına başvuranlar başta bir rahatlık durumu yaşayabilir. Yaşanan bu durum sonrasında ertelenen o davranış erteleyen kişinin hayatına kaygı ve başarısız olma duygusu olarak geri dönebilir. Başta ertelenen iş tek bir iş gibi görünebilir; ama daha sonrasında durum gittikçe artar. Bunun sonucunda, bir sonraki iş de bu olaydan etkilenir. Bunların neticesinde hoşa gitmeyen sonuçlar ortaya çıktığında aslında ertelemenin yarattığı sorunlar anlaşılır (Aydoğan, 2008).

Konu okul hayatı olduğunda çoğu öğrencinin de karşı karşıya geldiği ertelemenin bir türü olan Akademik erteleme davranışı dikkat çekiyor. Bu erteleme akademik kökenli sorunları içermektedir. Solomon ve Rothblum'a göre (1984) akademik erteleme, genellikle öğrencilerin okulla ve sınavla alakalı işlerde ortaya çıkar. Katılım görevinin olduğu akademik işlerde de bunları yapmamak için belli bahaneler bulunarak geciktirilmesi sonucunda gözlemlenebilir (Aktaran: Akdemir, 2013).

Araştırmalar incelendiğinde akademik erteleme davranışının nedeninin insanlardaki

motivasyonel bir problemden kaynaklandığı belirtilmektedir. Erteleme davranışında bulunan bireyler erteledikleri davranışa odaklanmazlar. Bunun yerine başka durumları ön plana alıp onlarla zaman geçirmeyi tercih ettikleri belirtilmektedir. Genelde öğrenciler, akademik sorumluluklarını yerine getirmek yerine, boş zamanlarını aktivitelerine ayırmaktadırlar (Franziska ve diğerleri, 2007'den aktaran Gürültü, 2016).

Yapılan araştırmalar göz önüne alındığında geçen her süre zarfında internete ulaşılabilirlik ve kullanım oranlarının arttığına tanık olmaktadır. Aynı zamanda internet kullanımıyla beraber hayatlarımıza yer etmiş olan sosyal medyanın da bizlerin gündeminde olduğu söylenebilir. Özellikle küçük yaş grubuyla birlikte gençler arasında yaygınlaşmakta olan bu konu hakkında detaylı bir şekilde daha çok araştırma yapılmalı. Ülkemizde genelde internet kullanımının ve özelde de sosyal medyanın her geçen gün okul çağındaki gençler arasında yaygın bir şekilde kullanılmasına bağlı olarak ortaya çıkabilecek sorun alanlarının incelenmesi ve takip edilmesi önem taşımaktadır. Okul döneminde çok karşılaşılan bir diğer sorun ise günümüzde artık hemen hemen çoğu insanın maruz kaldığı erteleme davranışıdır. Erteleme davranışının da sosyal medya bağımlılığı gibi küçük yaş grubunda fazlasıyla yere ve önem sahip olduğu belirtilebilir. Her iki durumun da öğrencilerin hayatlarını etkilediği söylenebilir.

Araştırmanın Amacı

Günümüzde bilişim teknolojilerinin önemi artmakta ve yeri her geçen gün genişlemektedir. Kimilerine göre insanlığa çeşitli katkılar sağlayan bu sistemin kimilerine göre de insanların hayatını etkilediği söylenebilir. Yapılan araştırmalar da göz önüne alındığında özellikle ergenlik dönemindeki öğrencilerin sosyal medyaya olan düşkünlüğü, bağımlılığı artırdığı söylenebilir. Bu durum da ciddi sorunlara neden olabiliyor. Bu inceleme sırasında öğrencilerin sosyal medya bağımlılıklarının ve akademik erteleme davranışlarının çeşitli demografik değişkenlere göre farklılaşma boyutları incelenecektir.

Yapılacak olan bu çalışmada, ortaokul kademesindeki 7. ve 8. sınıf öğrencilerin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışları ayrıntılı bir şekilde incelenecektir. Aynı zamanda bu tez çalışmasında sosyal medya bağımlılığı ile akademik erteleme davranışları hakkında ülkemizde ve dünyada yapılmış olan araştırmalar incelenerek ek bilgi

sunmak amaçlanmıştır. Bu sayede de ülkemizde bu konu ile ilgili yapılacak olan çalışmalar için yeni fikirler ve eksik olan alanlar hakkında da bilgi verilmek istenmiştir. Bu amaç doğrultusunda, araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Yapılan bu araştırmanın sonucundan elde edilen bilgilerin de sosyal medya bağımlılığı ve akademik erteleme davranışı üzerine yapılacak diğer araştırmalara katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Alt Amaçları

Ortaokul öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları davranışlarına yönelik amaçlar:

- 1-Ortaokul 7.ve 8.sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıklarının seviyesi nedir?
- 2-Ortaokul 7.ve 8.sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- 3-Ortaokul 7.ve 8.sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları sınıf düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- 4-Ortaokul 7.ve 8.sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları aile gelir durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- 5-Ortaokul 7.ve 8.sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları anne eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- 6-Ortaokul 7.ve 8.sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları baba öğrenim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- 7-Ortaokul 7.ve 8.sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları sosyal medya üyelik durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- 8-Ortaokul 7.ve 8.sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları sosyal medya kullanım yılına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- 9-Ortaokul 7.ve 8.sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları sosyal medya kullanma sıklığına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- 10-Ortaokul 7.ve 8.sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları sosyal medyada geçirilen günlük ortalama süreye göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- 11-Ortaokul 7.ve 8.sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları internette harcanan süreye göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- 12-Ortaokul 7.ve 8.sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları sosyal medyaya bağlanılan ortama göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

Ortaokul 7.ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarına yönelik amaçlar:

- 1-Ortaokul 7.ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının seviyesi nedir?
- 2-Ortaokul 7.ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışları cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- 3-Ortaokul 7.ve 8. sınıf öğrencilerinin sınıf düzeyine göre akademik erteleme davranışlarında anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- 4-Ortaokul 7.ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışları aile gelir durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- 5-Ortaokul 7.ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışları anne öğrenim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- 6-Ortaokul 7.ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışları baba öğrenim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

Ortaokul 7.ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışları arasında bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Yaşadığımız bu yüzyılda, internetin hayatlarımızdaki öneminin çoğunluk tarafından bilinen bir gerçek olduğu söylenebilir. Uçsuz bucaksız bir bilgi havuzu gibi görünen internet aynı zamanda iletişim ve sosyalleşme açısından da önemini son yıllarda göstermeye devam etmektedir. Son zamanlarda neredeyse çoğu kişinin kendine ait bilgileri paylaştığı ve sosyalleşmek adına kendilerine ait hesap açtıkları bir sosyal medyaları bulunmaktadır. Bu da günümüzde sosyallik adına atılmış bir adım olarak görülebilir. Fakat bu duruma daha sonrasında sınırlama getirilmediği zaman insanların hayatlarının önemli bir bölümünü ele geçiren bir buluşa dönüştüğünü söylemek yanlış olmaz. Özellikle genç nesil neden bu kadar çok sosyal medya hesaplarına yoğunlaşmaktadır? Akademik erteleme davranışlarının ortaya çıkmasının arkasında neler var? Bu araştırma, ortaokul kademesinde öğrenim görmekte olan 7. ve 8.sınıf öğrencilerin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışlarını incelemek üzere yapılmıştır. Ulaşılan bilgilerin de bir sonraki yapılacak olan çalışmalara kaynak olması amaçlanmıştır.

Literatür incelendiğinde araştırmaların hem sosyal medya bağımlılığı olsun hem de akademik erteleme davranışı olsun genellikle lise ve üniversite öğrencileri üzerinde yapıldığı dikkat çekmektedir. Özellikle akademik erteleme üzerine yapılan araştırmaların ülkemizde son yıllarda artış gösterdiği görülmüştür. Bu bağlamda çalışmanın sonucunda hem okullardaki rehberlik ve psikolojik danışmanlar başta olmak üzere öğretmenler ve yanı sıra velilerin de bu konular hakkında bilgi sahibi olabileceği düşünülmektedir.

Varsayımlar

Bu araştırmada ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerine araştırma sırasında uygulanan Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği ve Akademik Erteleme Ölçeği ile demografik bilgi alımına yönelik araştırmacı tarafından hazırlanan bilgi formu uygulanmıştır. Katılımcıların soruları içtenlikle yanıtladıkları ve verdikleri yanıtların kendi görüşlerini yansıttığı varsayılmaktadır. Aynı zamanda araştırma örnekleminin, evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma,2018-2019 Eğitim-Öğretim yılı Mersin ili Mezitli ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağılı 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerden elde edilecek verilerle sınırlıdır.

2. Öğrenciler tarafından cevaplanan Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği, Akademik Erteleme Ölçeği ve Kişisel Bilgi formu maddelerine verilen yanıtlarla sınırlıdır.

Tanımlar

İnternet: İnternet birçok bilgisayar sistemini bir protokol ile birbirine bağlayan, dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen geniş, kitlesel bir iletişim aracıdır. İnternet sayesinde ulaşılmak istenen bilgiye kolay bir şekilde ulaşılır. Bunu yaparken maliyetin az olması ve hızlı olması da internetin yaygın olarak kullanılmasında önemli bir yere sahiptir (Dursun, 2004).

İnternet Bağımlılığı: İnternet bağımlılığında internetin aşırı kullanılma isteğinin önüne geçilememesi durumu ortaya çıkmaktadır. İnsanların hayatlarında internetin başında olmadan

geçirdikleri zamanın önemi azalır. İnternette yoksun kalınan durumlarda, kişilerde aşırı sinirlilik hali ve saldırganlık meydana gelebilir. Aynı zamanda internet bağımlılığının sonucunda kişinin; iş, sosyal ve ailevi hayatının da giderek bozulması olarak tanımlanabilir (Young, 2004).

Sosyal Medya: İnsanların düşünce, görüş ve ilişkilerini internet üzerinden paylaştıkları bir ortam sunmaktadır. “Blog”, “Mikro-blog”, “Forum”, “Sosyal ağ”, “Podcast”, “Wiki”, “Sanal âlem” gibi sosyal medyanın birçok alt dalı bulunmaktadır (Yağmurlu, 2011).

Sosyal Medya Bağımlılığı: “Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal süreçler ile gelişerek kişinin hayatındaki özel, iş/akademik, sosyal alan gibi günlük yaşamının pek çok alanında meşguliyet, duygu durum düzenleme, tekrarlama ve çatışma gibi problemlere yol açan psikolojik bir sorundur” (Tutgun-Ünal, 2015, s. 93).

Ertelemek: -i Sonraya bırakmak, tehir etmek, tecil etmek, talik etmek [1].

Akademik Erteleme: Öğrencilerin sınava hazırlanma zamanlarında, ödev hazırlama, okul ile alakalı işlerde, katılım görevinin olduğu akademik işlerin belli bahaneler bulunarak geciktirilmesi sonucunda ortaya çıkan durumdur (Solomon ve Rothblum,1984’den aktaran Akdemir, 2013).

BİRİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

1. KURAMSAL YAKLAŞIMLAR VE KONU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

1.1. İnternet

Günümüzdeki insanlar tarafından internet, çağımızın hatta tüm zamanların teknoloji alanındaki en büyük buluşu olarak adlandırılmaktadır. İnternet, TCP/IP protokol takımıyla kontrol edilir. Bilgisayar birbirinden farklı işletim sistemleriyle paket anahtarmalı bir veri iletim sistemlerine sahiptir. İnternet, buna bağlı olarak sahip olunan telekomünikasyon altyapısı sayesinde ortaya çıkan bilgisayar şebekesi olduğu söylenebilir. İnternet 1960'lı yılların sonlarına doğru ABD Savunma Bakanlığı tarafından kurulmuştur. Sonrasında savunma birimleri ve üniversiteler arasında bilgi alışverişi yapılmaya başlanmıştır (Güngör ve Evren, 2002).

Türk Dil Kurumunca internet; 'Bilgisayar ağlarının birbirine bağlanması sonucu ortaya çıkan, herhangi bir sınırlaması ve yöneticisi olmayan uluslararası bilgi iletişim ağı olarak tanımlanmıştır [2]. Buna ek olarak internet; bir bilgisayarın diğer bilgisayarlardan herhangi biriyle bilgi paylaşımı yapmaya olanak sağlayan bir bilgisayar sistemi olarak tanımlanabilir. Aynı zamanda internet "ağların ağı" veya "bilgi otobanı" gibi isimlerle de anılabilir. İnsanlar öğrenmek istedikleri her türlü bilgiyi bu teknoloji sayesinde araştırarak ve başkalarıyla iletişim kurarak ulaşabilmektedirler. Yaşadığımız bu dönem bilişim çağı olarak adlandırılabilir. Bu dönemde, internet teknolojisinde meydana gelen gelişimin insanların hayatlarında da değişikliklere neden olduğu belirtilebilir. Günümüzde hizmet sektöründe kullanılan internet teknolojilerindeki çeşitliliğin de arttığı söylenebilir (Numanoğlu ve Bayır, 2012). İnternetin hızlı bir şekilde gelişmesinin sonucunda toplumsal yaşamın da bu durumun değişiminden etkilendiği düşünülmektedir (Ceyhan, E. , Ceyhan A. A. ve Gürcan, A. , 2007). Günümüzde insanlar çağın gerisinde kalmamak için hızla değişen teknolojiye uyum sağlamaya çalışmaktadır. Fakat yapılan araştırmalar da göz önüne alındığında bu hızlı değişim, insanların hayatlarını değiştirebilir.

İnternetin bilgi toplumlarında önemli bir yere sahip olduğu birçok kişi tarafından kabul edilmektedir. Bunun nedeni olarak da internetin sunduğu avantajlar gösterilebilir. Bu sayede insanlar ulaşmak istedikleri bilgiye çok daha kolay ulaşılabilir. Bilgi her toplumda

kendine farklı bir yer bulmuştur. Bunun yerine ve önemine ise toplumu oluşturan insanlar karar vermişlerdir (Ezer ve Kral, 2018).

Süregelen bilimsel ve teknoloji alanında yaşanan bu gelişmeler aynı şekilde insanların günlük hayatlarında da aynı hızla yer edinebilir. Bu açıdan bakıldığında cep telefonları, bilgisayarlar ve internet gibi teknolojilerin hayatlarımızdaki pozisyonu ve önemi net bir şekilde görülmektedir. İnternet ve bilgisayar kullanımı sayesinde ulaşılmak istenen bilgiye ulaşma ve onu diğer kişilerle paylaşma kolaylığı elde edilmektedir. Bu kolaylıkların yanında aşırı kullanıma bağlı olarak birçok problemi de beraberinde getirdiği bilinmektedir. Özellikle genç nesil düşünüldüğünde, aşırı bilgisayar ve internet kullanımının, onların psikolojik ve fiziksel olarak gelişimlerini etkilediği söylenebilir. Tüm bunların yanı sıra, özellikle öğrencilerin sosyal ilişkileri ve akademik başarıları da azalabilir (Cengizhan, 2005).

İnternet, gençlere dünyanın bilinmeyen yönlerini göstermektedir. Bu sayede internet, hem gençlere hem de ailelerine yeni olanaklar sunmaktadır. Bunun sonucunda insanlar her geçen gün deneyimlerini arttırmaktadır. İnternet sayesinde mekân zaman gibi kavramlar bilgiye ulaşmayı ve paylaşımı etkilememektedir. Bu teknolojinin avantajları yanında dezavantajlarının da olduğu söylenebilir. Hiç şüphesiz ki gerçek hayatlarda karşılaşılan tehlikeler internet ortamlarında da yer almaktadır. Özellikle küçük yaş grubunda yer alan bireyler bu konulara karşı daha çok yardıma ihtiyaç duymaktadırlar. Okul çağındaki çocuklar genellikle araştırmaları için web sitelere başvurumaktadırlar. Diğer bir yandan ise e-posta ve sohbet odaları da sıklıkla tercih ettikleri ortamlardandır. Bu ortamların çocuklara sağladıkları avantajlar kadar tehlikeli tarafları da vardır (Orhan ve Akkoyunlu, 2004). Bu yüzden ki bu durumlarda ebeveyn takibinin öneminden bahsedilebilir.

Günümüzde internetin kontrolsüz kullanımının sonucu olarak ortaya çıkan durumlar, araştırma konularında kendilerine fazlaca yer bulmaktadır. İnternet her alanda ve kesimde insanların hayatlarında bulunmaktadır. Bu yüzden de çocuklar, ebeveynler ve toplum bu konuda bilinçlenmesi gerekebilir (Doğan, 2013). Özellikle çocuklar ve gençlerin internet kullanımlarının fazla olması ve internetteki yetkinlikleri dikkat çekmektedir. İnternet artık çoğu evde kullanılmaktadır. Bu tarz ortamların artması sonucunda insanlar daha kolay bir şekilde internete erişebilir. Ancak internet küçük yaş grubu için uygun olmayan içerikleri de içinde barındırdığından endişe yaratmaktadır (Yüksel ve Baytemir, 2010).

TÜİK tarafından 5 yıl önce 06-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Medya konulu bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmanın sonucunda, internet kullanım yaşı ortalama 9 olarak bulunmuştur [3]. Çocukların etkilenebileceği durumların küçük yaşlardan itibaren meydana gelmesinin yüksek bir ihtimal olduğu varsayılmaktadır. Bunun içindir ki ortaya çıkabilecek bu durumların önüne geçmek adına çeşitli önlemler alınması gerekmektedir (Tuğlu, 2017). Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda, bu yaş grubundaki çocukların internet kullanımının aileler tarafından kontrollü bir şekilde yaptırılması gerekmektedir.

Günümüzün belki de en önemli teknolojisi internettir. İnternet kullanıcıları için e-postalarını kontrol etmek artık günlük bir alışkanlık haline gelmiştir. İnsanlar gündemi internet ortamında takip etmeye başlamışlardır. Öyle ki gazetelerini bile bu ortamlardan okudukları gözlemlenebilir. Bir diğer taraftan internet denildiğinde hiç şüphesiz ki sosyal medyada gezinti yapıp paylaşım yapmak çoğu kişinin vazgeçilmezleri arasında sayılabilir. İnsanların yoğun iş tempolarından dolayı alışveriş ve bankacılık işlemlerini de internetten halletmeleri kolay bir hale gelmiştir. Bu sayede hem zamandan tasarruf edilip hem de işlemler kolaylıkla yapılabilmektedir. Bunlara ek olarak insanların hayatlarında, internet ortamında film izlemek ve oyun oynamak da artık sıradan aktivitelerin içinde yer almaktadır. Yaşanılan hayatlarda meydana gelen sosyal değişimin nedeni olarak da internetin hızla değişimi gösterilebilir (Zorbaz, 2013). İnsanların yüz yüze iletişim yerine sanal ortamlarda kurulan iletişimleri tercih ettikleri karşılaşılan durumların arasında yer almaktadır. Günlük yerine getirmeleri gereken sorumlulukları, zihinlerinde sürekli internet olduğu için erteledikleri de belirtilmektedir ve artık internete olan aşırı kullanım istekleri ve internetin esiri olma gibi durumlar yaşanabilmektedir. Yaşanan bu durumlar internet bağımlılığı gibi davranış problemlerine neden olabilmektedir (Ceyhan, 2011).

1.2. Web Teknolojileri

1990 yılından sonra internetin gelişmesiyle beraber Web teknolojilerinde de, Web 1.0, Web 2.0, Web 3.0 ve Web 4.0 olarak adlandırılan gelişmeler yaşandı. İnternetin ilk çıktığı zamanlarda Web 1.0 teknolojisi bile insanları etkisi altına almıştır. Bu gelişme sayesinde ilk defa veriler bir bilgisayardan diğerine ağ üzerinden gönderilebilmeye başlamıştı [4]. Web

teknolojilerinin yıllar içindeki değişimleri sayesinde insanlar internette yapmak istediklerini yapabilme olanağına sahip oluyorlar.

1.2.1. Web 1.0

Web 1.0 teknolojisinin asıl amacı bilgi vermektir. Bilgiler o konu hakkında teknik bilgisi olan insanlar tarafından siteye eklenebilmektedir. Bilgilerin erişimi herkese açıktır.(Horzum, 2013) Bu sistemi kullananların amacı bir konu hakkında bilgi almaktır. Web 1.0 teknolojisi internetin ilk aşaması olarak kabul edilmektedir. Bu teknoloji de çeşitli seçenekler yoktur. İnsanlar ulaşmak istedikleri bilgilere ulaşım sonrasında bu sitelerden çıkarlar. Dolayısıyla bu sitelerde vakit geçirecekleri ortamlar bulunmamaktadır. Kullanıcılar okudukları bilgilere ekleme veya yorum yapma gibi imkâna sahip değildirler. Bir nevi kullanıcılar bu sitelerde pasif konumda yer almaktadırlar [5].

Web 1.0'ın içeriğine bakıldığında sadece bilgileri yayınlayanlar ve onu okuyanlardan oluşan bir kitlesi olduğu söylenebilir. Web 1.0 teknolojisinde içeriği yayınlayan kişi ile okuyan kullanıcı arasında herhangi bir etkileşim söz konusu değildir (Demirli ve Kütük, 2010). Web 1.0 teknolojisine bakıldığında basit web siteleri olduğu söylenebilir. www.toros.edu.tr, www.tdk.com.tr ve <https://giris.turkiye.gov.tr> web 1.0 teknolojisine örnek gösterilebilir.

1.2.2. Web 2.0

Günümüzde internetin içeriğine bakıldığında birçok web 2.0 uygulaması içerdiği görülmektedir. Kullanıcılar tarafından tercih edilmelerine bakıldığında ise sadece bir kaç yoğun olarak tercih edilmektedir (Köse ve Çal, 2012).

Web 2.0 teknolojisiyle ortaya çıkan uygulamaların genellikle kullanıcı merkezli olduğu dikkat çekmektedir. Bu teknolojiye kullanıcılar aktif olarak rol oynamaktadır. Bu sayede Web 2.0 teknolojileri de bilgilerini arttırmaktadır. Bunun sonucunda Web 2.0 teknolojisi de amacına ulaşmış olmaktadır (Aslan, 2007).

Web 2.0 teknolojileri sayesinde internet kullanıcıları diğer kullanıcılarla sosyal

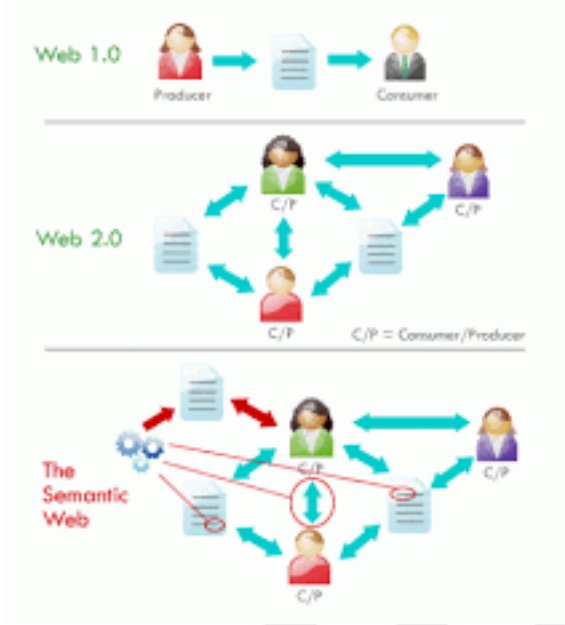
etkileşimde bulunabiliyorlar. Web 2.0 teknolojileri kişilere var olan web sitelerine müdahale etme ve bilgi paylaşabilme imkânı sunuyor. Günümüzde de bu yönüyle dikkat çekmektedir (Deperlioğlu ve Köse, 2010). Web 2.0 kullanıcıları sadece paylaşılan içeriklerle kalmayıp ayrıca kendilerinin yarattığı sayfaları da diğer kişilerle paylaşabiliyorlar. Bu sayede web 2.0 teknolojisi insanlara sosyalleşme olanağı vermektedir. Sosyalleşmenin de kilit noktası olarak görülen paylaşım özelliği web 2.0'nin de öncelikleri arasında yer almaktadır. Dolayısıyla internette de bu özellik önemsenmektedir (Genç, 2010). Web 2.0 teknolojisi etkileşimli web siteleridir. Bu sayede kişiler başkalarıyla paylaşımda bulunabilirler. Facebook ve Twitter'ın da web 2.0 teknolojilerinin arasında yer aldığı söylenebilir.

1.2.3. Web 3.0

Web 3.0 teknolojisinin çalışmaları W3C (World Wide Web Consortium) tarafından 2001 yılında başlatılmıştır. Web teknolojilerinden web 3.0 teknolojisinin gelişimi teknolojinin geleceği açısından önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir. Web 3.0 teknolojisi kullanıcılarına web sitelerinde aradıkları bilgilerin kendilerine özel ve daha etkili sonuçlarına ulaşabilmelerine olanak sağlamaktadır. Kişisel farklılıkların web siteleri üzerinde birleşmesi sonucunda bilgilerin değerlendirilip bu sitelerin geliştirilmesine bağlıdır (Demirli ve Kütük, 2010).

Web 3.0 teknolojisinin ortaya çıkmasıyla internet ortamında hız ve kapsama alanının genişliği dikkat çekmektedir. Gelişen bu teknoloji sayesinde insanların hayatındaki birçok alan etkilenebilmektedir. Kullanılan bazı hizmetlerin daha ulaşılır bir duruma gelmesi insan hayatını kolaylaştırabilmektedir. Küreselleşmenin etkisi olarak insanlar artık hayatlarında daha çok bilgiye ihtiyaç duymaktadırlar. Teknoloji sayesinde de bu bilgilere ulaşmak gün geçtikçe daha kolay olmaktadır. Bilgiye ihtiyaç duyan kullanıcılarında gün geçtikçe artması teknolojinin gelişmesini sağlamaktadır. Bu gereksinimin sonucunda ortaya çıkan web 3.0 teknolojisinin de iletişim yönünden kullanıcıların hayatında bir farklılık yaratacağı düşünülmektedir. Yaşanan bu teknolojik gelişmeler aslında bilgiye ulaşmadaki zorlukların altından kalkılmak için yapılan yeniliklerin sonucunda ortaya çıkmaktadır. Web 3.0 teknolojisinde bilgiler tek bir merkezde toplanmaktadır. Bu süreçte web 3.0 teknolojisinde bilgisayarlar toplanan bilgileri otomatik olarak yürütebilmektedir (Yağcı, 2009, s.140). Web 3.0 teknolojisi insan ile bilgisayarın gerçek zamanlı etkileşim kurabilmesine imkân

sağlayabilmektedir. Teknolojinin gelişmesinin sonucuna teknolojik cihazlar kullanıcıları anlayarak ihtiyaçlarına ve istediklerine cevap verebilir konuma gelmişlerdir. Örnek olarak I Phone marka telefonda bulunan siri uygulaması verilebilir. Bu uygulama söylenen özellikleri kullanıcılarına sunabilmektedir.

Şekil 1. 1. Web 1.0 - Web 2.0 - Web 3.0

Kaynak:http://docs.neu.edu.tr/staff/huseyin.bicen/CEIT357-4.HAFTA_7.pdf. İnternette 18.12.2018 tarihinde indirildi.

1.2.4. Web 4.0

Web 3.0 teknolojisinin de kullanımının artmasının, Web 4.0 teknolojisine geçilmesinin düşünülmesine neden olduğu söylenebilir. Web 4.0 teknolojisi sayesinde cihazlarda işletim sistem bulunması zorunluluktan çıkıp bilgisayar kullanıcılarının dijital bilgilerini ve yazılım öğelerini internette depolayabilecekleri bir sistem üzerinde çalışmalarına başlatmıştır (Kırksekiz, 2013’den aktaran Gürültü, 2016).

Web Teknolojisi	Geçerlilik Yılı	Odak Noktası
Web 1.0 (monolog)	1995 – 2000	Döküman Odaklı
Web 2.0 (interaktif web)	2000 – 2010	İnsan Odaklı
Web 3.0 (semantik web)	2010 – 2020	Bilgi Odaklı
Web 4.0 (intelligent web)	2020 – 2030	Sanal gerçeklik odaklı

Şekil 1. 2. Web teknolojileri (Akış, M.A, 2018)

Kaynak: <https://esmacalisir.com/2018/01/09/web-1-0-web-2-0-web-3-0-web-4-0-nedir-bu-web/>.

İnternette 18.12.2018 tarihinde indirildi.

1.3. Sosyal Medya

Milattan önce 550 yılında Pers imparatorluğu posta servisini kullanmaya başlamıştır. O zamandan bu zamana kadar geçen süre zarfında iletişim ve medyanın hızla geliştiği söylenebilir. İlk dönemlerde internet teknolojisi tek yönlü bir iletişim modeliyken Web 2.0 kullanıcısının ortaya çıkmasıyla iletişim alanında da farklılaşmalar meydana gelmiştir (Büyüksener, 2009).

Sosyal medyanın ortaya çıkmasıyla da aslında bir yönden internetin en verimli dönemini yaşadığı söylenebilir. Öyle ki internet artık çoğu insanın hayatında önemli bir yere sahiptir. İnsanlar artık her geçen gün sosyal medyayı daha da aktif bir şekilde kullanmaktadır. Kullanım amaçları kimi zaman arkadaşları tarafından paylaşılan içeriklere bakmak, kimi zaman ise onlarla iletişim kurmak olarak belirtilmektedir. Çoğu zaman da boş zamanların değerlendirilmesinde eğlence amaçlı bir aktivite olarak görülebilmektedir. Bunun yanı sıra birçok kişi de istedikleri bilgiye ulaşmak ve gündemden uzak kalmamak için sosyal medyayı kullanmaktadır. Sosyal medyanın bireysel olarak kullanımının dışında aslında kitlesel ve insanları bir araya getirme özelliğinin de olduğundan bahsedilebilir. Bunu avantaja çevirmek isteyen kurumlarda iletmek istedikleri mesajları bu yolla hedef kitlelerine kolay bir şekilde ulaştırabilmektedirler. Tüm bunlar göz önüne alındığında aslında sosyal medyanın artık insanların hayatlarının önemli bir parçası haline gelmiş olduğu söylenebilir (Solmaz, Tekin, Herzem, ve Demir, 2013). Günümüze bakıldığında aslında insanlar teknolojinin sağladığı imkânlar doğrultusunda iletişim yönünden en çok imkâna sahip oldukları dönemi yaşamaktadırlar. İnternet teknik olarak gün geçtikte daha çok gelişim göstermiştir. Bunun sonucunda ise sosyal paylaşım siteleri ortaya çıkmıştır. Sosyal paylaşım siteleri özellikle genç neslin ilgisini çeken popüler bir iletişim aracıdır. Dünya çapında da insanlar üzerindeki etkisini göstermektedir. Günden güne de bu artış dikkat çekmektedir. İnsanlar tarafından da benimsenip kullanılma oranı artış göstermektedir (Duran-Okur ve Özkul, 2015).

Normalde sosyal medya uygulamalarına üye olma yaşı 13 olarak belirlenmiştir. Fakat

13 yaş altı birçok çocuğun da sosyal medya hesapları olduğu söylenebilir (Tuğlu, 2017). Bunun sonucu olarak ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin internet ortamında kurdukları iletişimin fazlalığı ve süresi gün geçtikçe artmaktadır. İnternetin olması gerekenden fazla kullanımı sonucunda öğrencilerin kişiler arası ilişkilerini etkilediği gibi akademik hayatlarını da etkileyebilmektedir. Bunun aksine kontrollü ve bilinçli kullanımı kişisel, sosyal ve akademik anlamda yarar sağlamaktadır (Akar, 2016). Burada dikkat edilmesi gereken konu aslında bilinçli teknoloji kullanımı fayda sağlarken bilinçsiz ve kontrolsüz olan insanların hayatını etkileyebileceğini unutmamak olacaktır. İnternetin gün geçtikçe insanlar üzerindeki hâkimiyeti bir endişeye sebep olabilir. Sosyal ağların da meydana çıkmasıyla insanların internete olan düşkünlüğü gözlemlenmektedir. Buna neden olarak insanların internet başında geçirdikleri süre örnek olarak verilebilir (Duman, Uysal ve Hamtoğlu, 2016).

Sosyal ağ siteleri, internette insanların bir araya gelmesiyle yüz yüze kurulan ilişkinin benzer halini sanal ortamda oluşturuyor. Bu teknolojik uygulamaların o soğuk halini biraz da olsa azaltmaktadır (Akar, 2010). Sosyal medya sayesinde insanlar sanal ortamda sosyalleşme fırsatı elde edebilmektedir. İnternet kullanımına bağlı olarak ise her geçen gün sosyal medyadaki üyelerinin de sayısının arttığı görülmektedir.

Sosyal medyayı sadece iletişim ağı olarak düşünmemek gerekir. İnsanların istenilen bilgiye de ulaşması konusunda da yardımcı olur. Sosyal medya kullanımı insanlar üzerinde çeşitli duyguların da yaşanmasına neden olmaktadır. Bu uygulamalar sayesinde insanlar mutlu olup aynı zamanda üzülebilmektedir. Kullanım kolaylığından dolayı genç yaşlı demeden her yaş grubu insanın kullanabildiği bir ortam olmasına neden olmuştur. Sosyal medyanın sunduğu bu imkânların cazipliği insanların bu ortamlarda çok zaman harcamasına neden olmaktadır. Her istenilenin sosyal medyadan karşılanabileceği düşüncesiyle hareket edilmesinin sonucunda bağımlılık ve toplumdan uzaklaşma gibi sonuçlar ortaya çıkabilir (Oyman, 2010).

Sosyal medya insanlar tarafından kimi zaman bir alışkanlık kimi zaman ise hastalık boyutu olan bir ortam olarak tanımlanmaktadır. Sosyal medya her yaş grubu ve farklı kültürlerden oluşan insanların ihtiyaçlarına karşılık veren bir ortamdır. İnsanlar bu platformlarda rahatlıkla duygu düşüncelerini paylaşabilmektedirler. Bunun yanı sıra

kolaylıkla fotoğraf ve video paylaşımı gibi her türlü sanal paylaşım yapılabilmektedir. Sosyal medya için çok çeşitli imkânları içinde barındıran gerçek bir dünyanın sanal olan boyutu da denilebilir (Işık ve Kaptangil, 2018). Her ne kadar burada internette paylaşılanlar sanal olarak nitelendirilse de tam olarak sanal kavramını karşılamadığı düşünülmektedir. Paylaşılanların gerçek olduğu düşünülürse sadece paylaşım yapılan ortamların sanallığından bahsedilebilir. Son yıllarda hızla artan sosyal medya kullanımı artık insanların alışkanlığı haline gelmiştir. Kullanımının artış göstermesi bireyler arasındaki iletişimin kopukluğuna neden olmaktadır. Aile içindeki iletişim de buna bağlı olarak etkilenebilmektedir (Güleç, 2018).

Gelişen teknolojiye bağlı olarak insanların hayatlarında da bir takım değişiklikler meydana gelmiştir. İhtiyaçlar, eğlence anlayışı ve boş zamanların değerlendirilmesi gibi birçok alanda değişiklik olmuştur. Teknolojinin ürünlerinden biri de birden çok bilgisayarın birbirine bağlanması sonucunda ortaya çıkan sosyal ağlardır. Bu ağlar sayesinde insanlar içlerindeki yalnızlık duygusundan kurtularak birçok kişiyle sanal ortamda sohbet etme şansını bulur (Gürcan, 2010).

Sosyal medya, günümüzde her yaştan ve kültürden insan tarafından benimsenmiştir. Öyle ki sosyal medya insanların gündelik hayatlarında da yer edinmiş durumdadır. Sosyal medyanın içeriğine kullanıcı tarafından karar verilmektedir. İnternete erişimin kolay ve hızlı olduğu bu dönemde sosyal medya kullanımı artmıştır (Erdem, Alkan ve Erdem, 2017). Bu artışın diğer bir nedeni olarak insanların çevrelerindeki yaşanan olaylara karşı olan meraklı tutumu gösterilebilir. Bunları öğrenme isteği de çoğu zaman ağır basar. Artık sosyal medya bu konuda insanların bu isteğini karşılayan bir ortam olmuştur. İnsanlar kullandıkları sosyal medya hesapları sayesinde öğrenmek istediklerine hatta daha fazlasına ulaşabilme imkânına sahip olmuşlardır. Güvenilir bir bilgi elde etmek için kişilerin dikkatli bir şekilde araştırma yapması gerekmektedir. Fakat özellikle küçük yaş grubundakiler için kontrolsüz sosyal medya kullanımı farklı sorunlara neden olabilmektedir (İlhan, 2016). Aslında sosyal medyayı oluşturan temel taşların, insanların internet ortamında birbirleri ile kurdukları iletişim ve yaptıkları paylaşım olduğu söylenebilir. Artık insanlar internet sitelerini ve uygulamalarını kullanarak istedikleri içeriklere ulaşabilme fırsatı elde edebilirler (Öztürk ve Talas, 2015). Öncelikli olarak sosyal ağlar, bloglar, wikiler, podcast, forumlar, içerik toplulukları ve mikro bloglar sosyal medyanın temel taşları arasında yer aldığı belirtilebilir.

1.3.1. Sosyal medya çeşitleri

Bu kısımda Mayfield (2008)'in gruplandığı şekilde sosyal medya çeşitlerinden bahsedilecektir. Bunlar başlıca; Sosyal Ağlar, Bloglar, Wikiler, Podcast, Forumlar, İçerik Toplulukları, Microbloglar şeklinde açıklanmaya çalışılacaktır.

1.3.1.1. Sosyal ağlar

Sosyal ağ sitelerinin çıkış noktasına bakıldığında 1997 yılında Sixdegrees.com adında bir sosyal medya sitesinin kurulmasıyla başladığı görülmektedir. Bu uygulama kullanıcılara başta sadece kendilerine ait bir sayfa oluşturma imkânı sunmuştur. Sonrasında arkadaş ekleme ve sohbet etme özellikleri eklenmiştir. Fakat sadece 3 yıl faaliyet gösterebilmiştir. Milyonlarca üyesi olan bu site 2000 yılında kapanmıştır. İkinci olarak 2001 yılında Ryze.com adında insanların iş yaşantılarını geliştirmek için bir sosyal medya sitesi kurulmuştur. Bu sitenin tamamlayıcısı niteliğinde olan Friendster 2002 yılında kurulmuştur. 2003 yılında kurulan Myspace; üçüncü belki de diğerlerine oranla daha etkili olarak görülen bir sosyal medya sitesi olmuştur. 2004 yılında Facebook hayatlarımıza girmiş ve bu şekilde sosyal medya siteleri artarak yayılmaya devam etmiştir (Boyd ve Ellison, 2007).

İnsanlar sosyal ağlar sayesinde düşüncelerini özgürce paylaşabilecekleri bir ortama sahip olmaktadır. Bu ortamlar sayesinde düşüncelerini başka insanlara ulaştırıp tartışma ortamı da oluşturabilmektedirler (Solmaz ve diğerleri, 2013). Sosyal ağlar, kullanan bireyler arasında kişisel veya profesyonel olarak bir ilişkinin ortaya çıkmasına olanak sağlayabilmektedir. Bu nedendir ki sosyal ağların artık insanların hayatındaki etkisi önemlidir. İnternet kullanıcıları sosyal ağların sağladığı iletişim ortamlarının tüm imkânlarından da faydalanmaktadır (Öztürk ve Talas, 2015).

1.3.1.1.1. Facebook

Facebook 2004 yılında kurulmuştur. Kurucusu Harvard Üniversitesi öğrencisi Mark Zuckerberg'dir. Facebook'u kurmadan önce facemash adında başka bir sosyal medyayı kurmuştur. Facemash de öğrencilerin bilgisi ve resimleri izinsiz yayınlanmıştır. Bu nedenle

site okul yönetimi tarafından kapatılmıştır. Bu olay sonrasında Zuckerberg başka bir sosyal medya sitesi kurmaya karar verir. Bu sitede insanlar hem resimlerini paylaşır hem de bilgilerinin yer aldığı Facebook olur. Facebook da gizlilik kısmının kararı kullanıcıya bırakılmaktadır. Kişi isterse paylaştıklarını herkes görebilir. Paylaşımlar gizlenirse sadece sayfa sahibinin onayladığı gruplar veya arkadaşlar görebilmektedir [6].

Facebook genellikle gençler tarafından yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Facebook'a kayıt olunurken herhangi bir kimlik doğrulaması yapılmamaktadır. Normalde kayıt için yaş sınırı 13 olmasına rağmen bu yaş grubundan küçük olanlarda bu siteye kayıt olabilmektedirler. Bu sayede Facebook üyeleri kendileriyle çeşitli bilgileri saklayıp başka birine ait profil oluşturabilmektedirler. Özellikle küçük yaş grubundakiler kayıt sırasında kendilerini olduklarından büyük göstermektedirler (Tamer, 2014).

Aksi bir durumda, yaş şartını sağlamayan bir kullanıcıyı şikâyet edebilmek için Facebook size bir şikâyet formu sunmaktadır (Ulusoy, A. ve Bostancı, M., 2014). Buna ek olarak kullanıcılar kendi ilgi alanlarına yönelik sayfalar oluşturabilmektedir. Bu sayede farklı kişilerle iletişim kurma fırsatı elde edebiliyorlar. Bu sayfalar sayesinde yeni kişilerle tanışma imkânına sahip olunuyor. Böylelikle paylaşılan bilgilerin diğer insanlara ulaşılabilirliği artmış oluyor. Çeşitli diller imkânı dolayısıyla dünyanın çeşitli yerlerinden insanlarla iletişim kurulabilmektedir (Kaymak, 2012).

1.3.1.1.2 Myspace

Myspace uygulaması insanlara kendi profillerini oluşturma imkânı vermektedir. Bu sayede kullanıcılar kendilerini yansıtan bir sayfa oluşturabilmektedir. Bu sayfa sayesinde arkadaş gruplarıyla paylaşmak istedikleri video resim gibi materyalleri kolaylıkla paylaşabilmektedirler. Myspace adını daha çok müzik servisi sayesinde duyurmuştur. Facebook uygulamasından farklı olarak bu uygulamada kullanıcılar kendi profillerinin arka görüntülerini ayarlayabilme olanağına sahiptirler (Kaymak, 2012).

1.3.1.2. Bloglar

“Blog, kullanıcıları sosyal olarak paylaşım ve katılıma yönelten araçlar olarak

tanımlanmaktadır”. Geçmişte insanların defterlere bazen o gün yaşadıklarını bazense hayallerini yazdıkları günlükler vardı. Günümüzde ise bunların yerini bloglar almıştır.

Bloglar aslında günlüklerin sosyal ağ versiyonlarındandır. İnternet ortamında bloglara yazılanlar diğer insanlar tarafında okunup değerlendirmeye tabi tutulabilir. Bu sayede insanlar arasında bir etkileşim olduğundan söz edilebilir (İşlek, 2012). Yaşadığımız dönemde etkileşimin, iletişim ortamlarının ortak ve önemli bir özelliği olduğu söylenebilir. Bu özellik insanlara sosyal ortamlarda fikirlerini söylerken bir özgürlük olanağı sunmaktadır.

Kişiler bloglarda sadece bloglardaki mesajların alıcısı konumunda yer almamaktadır. Bunun yanı sıra kullanıcı kimliğine bürünebilmektedir (Peltekoğlu ve Akbayır, 2010). Bloglar sayesinde insanlar kendilerinden farklı olarak bir de sanal bir kişiliğe sahip olurlar. Çağımızda fazlasıyla kullanılan teknoloji sayesinde insanlar kendilerini rahat bir şekilde ifade edebilme imkânına sahip olabilmektedirler. Blogların da bu duruma katkı sağladığı söylenebilir (Dilmen, 2007).

5 çeşit blog türü olduğundan söz edilebilir.

1. Kişisel Bloglar: Bu blogları kullanan insanlar günlük yaşadıkları olaylardan bahsetmektedirler. Aynı zamanda kendilerinin duygu ve düşüncelerini de takipçileriyle paylaşabilirler.
2. Temasal Bloglar: Belirli alanlarla ilgili konuların yer aldığı blog çeşitlerindedir. İnsanlar bu bloglar sayesinde merak ettikleri birçok konuda bilgi elde edebilir. Başlıca moda, yemek ve fotoğrafçılık vb. konuları içerdiği söylenebilir.
3. Portföy Blogları: Sahip olunan meslek ne olursa olsun iş portföyü sayesinde bilgiler çevrimiçi olarak bloglarda yer almış olur. Bu sayede internet ortamında düzenli bir kayıt tutulabilir. Bir nevi iş hayatını internete taşıyarak daha çok insana ulaşma fırsatı oluşur.
4. Topluluk Blogları: Kişisel değil de bir grup tarafından yazılan bloglardır. Her tür konuda yazılabilir.

5. **Kurumsal Bloglar:** Tercihen şirket çalışanlarından ya da herhangi bir sosyal medya içerik sağlayıcısı tarafından yazılan bloglardır. Şirketler bu bloglarda kendileri hakkında bilgileri ve yaptıkları işleri paylaşabilmektedir. Bloglara yapılan yorumlar sayesinde okuyuculardan geri bildirim alabilmektedirler. Müşteriler kurumla ilgili sorularının yanıtlarını bu tür bloglar sayesinde alabilir. Bu etkileşim sayesinde kurum ve müşterileri arasında sıcak bir iletişim oluşabilmektedir (Çelik, 2013).

1.3.1.3. Wikiler

Ülkemizde kullanılan sosyal medya sitelerinden wikiler diğerlerine göre daha az tercih edilmektedir. Genel itibarıyla wiki sitelerinde kullanıcılar kendilerine bir web sitesi oluşturabilmektedirler. Aynı zamanda başka bir kullanıcının da oluşturmuş olduğu web sitelerine değişiklik önerme olanağına sahip oluyorlar. Wiki denilince ilk akla gelen genellikle Wikipedia sitesidir (Çelik, 2013). “Wikiler, Wikipedia’nın da temelini oluşturmaktadır” (Aslan, 2007).

1.3.1.3.1. Wikipedia

2001 yılının Ocak ayında hizmete girmiştir. Online ansiklopedi işlevini gördüğü söylenebilir. Kullanıcıların konu başlıkları altında yazdıkları bilgilerden oluşur. Bu bilgiler yayınlanmadan önce uzmanlar tarafından onaylanırlar. Bu sayede bilgilerin doğruluğu kanıtlanmış olur. Bu yönüyle güvenilir bilgileri içeren bir internet tabanlı sitedir. Wikipedia insanlara 200’ün üzerinde dil seçme imkânı sunmaktadır (Aslan, 2007).

Wikipedia.org sitesinin dünyada en çok bilinen ve kullanılan online ansiklopedi olduğu söylenebilir. Wikipedia’nın içeriği 12 milyondan fazla konu başlığından oluşmaktadır. Bu özelliği nedeniyle dünyanın en büyük online ansiklopedisi kabul ediliyor (Çelik, 2013). Ülkemizde ise 29 Nisan 2017 tarihinden itibaren ulaşımı engellenmiştir.

1.3.1.4. Podcast

Podcast, kullanıcılarına internet ortamında beğendikleri radyo veya benzeri yayınları

kaydedip daha sonra dinleme fırsatı sağlayan dijital bir kayıt türüdür. Bu sayede kişiler istedikleri yayınları rahatlıkla yer ve zaman engeline takılmadan dinleme ve izleme fırsatı elde edebilmektedirler. İnsanlar Podcastleri telefonlarına, bilgisayarlarına ve mp3 oynatıcılarına indirebilmektedirler. Kullanıcılar bu uygulama sayesinde;

-Endüstriyel, örgütsel bilgi ya da haberlerin yayınlanması

-Müzik ya da video klip yayını

-Kitapların sesli versiyonlarının yayınlanması

-Eğitim amaçlı içeriklerin dağıtımı” gibi olanaklara sahip olunabilmektedir (Mavnacıoğlu, 2015: 47-48’den aktaran Baycan, 2017).

1.3.1.5. Forumlar

Sosyal medya sitelerinin ilk örneklerindedir. Merak edilenlerin paylaşıldığı bir platform gibi düşünülebilir. Forumlarda üye sayısının artması için sorulan soruların cevaplanması gerekmektedir. Aynı zamanda forumlarda insanların merak ettikleri konular hakkında da bilgilendirme yapılmaktadır. İnternette farklı konu başlıklarının olduğu binlerce çeşit forumlar bulunmaktadır (Zarella, 2010, pp. 147’den aktaran Dondurucu ve Uluçay, 2015). Bu sayede insanlar merak ettikleri konuları başkalarına forumlar sayesinde danışabilmektedir.

1.3.1.6. İçerik toplulukları

Bazı içeriklerin düzenlenip paylaşılmasını sağlayan bir çeşit web sitelerindedir. Birçok farklı içerik grupları vardır. Video içerikli, fotoğraf içerikli, sosyal işaretleme siteleri ve ansiklopediler örnek olarak gösterilmektedir. Video içerikli olanlara büyük bir çoğunluğun da bildiği www.youtube.com sitesi akla gelmektedir. Fotoğraf içerikli olana <http://www.flickr.com>, sosyal işaretleme sitesi olarak (Social Bookmarking) www.digg.com ve <http://del.icio.us> örnek gösterilirken son olarak kullanıcılar tarafından düzeltilmeye de imkân sağlanan ansiklopedilere ise www.wikipedia.org içerik topluluğu olarak örnek gösterilebilir (Köseoğlu, 2012).

1.3.1.6.1. Youtube

Youtube, 2005 yılında Chad Hurley, Steve Chen, San Mateo ve Jawed Karim tarafından Amerika'da video paylaşım sitesi olarak kurulmuştur. Youtube'un ortaya çıkış hikâyesinin kilit noktası Chad Hurley ve Sten Chen' in tarafından düzenlenen ev partisidir. Bu partide çekildikleri komik videoları paylaşmak için bulunan kolay bir yoldur (Nakilcioğlu, 2007).

Youtube kurulduğu günden bu yana insanlar tarafından ilgiyle karşılanmıştır. Videoların paylaşımı ve izlenmesi Adope Flash teknolojisi sayesinde olmaktadır (Aslan, 2007).

1.3.1.6.2. Flickr

Flickr bir tür fotoğraf paylaşım servsidir. 2004 yılından bu yana kullanılmaktadır (Aslan, 2007). Bu uygulamada resimler ve videoların saklanması için depolama alanı bulunmaktadır. Aynı zamanda paylaşılanlar diğer kullanıcılar tarafından yorumlanabilmektedir. Özellikle blog yazarlarının resim depolama özelliğinden dolayı popülerlik kazanmıştır. Yahoo tarafından desteklenmektedir. Bu uygulama insanların arkadaşlarını bulmalarını sağlamaktadır. Kullanıcılar diğer kişiler tarafından paylaşılan resimlere de yorum yapabiliyorlar. Bu sayede başka insanlarla da iletişim halinde olunabiliyor [7].

1.3.1.6.3. Instagram

Instagram uygulaması 2010 yılında Kevin Systrom ve Mike Krieger tarafından kurulmuştur. Son yıllarda insanların oldukça ilgisini çekmektedir Bu uygulama sayesinde kullanıcılar istedikleri video ve fotoğrafları paylaşabilmektedirler. Kullanıcılar aynı zamanda paylaşacakları görsellere veya videolara çeşitli filtreler de uygulayabilmektedirler. Paylaşılan gönderiler kullanıcıların istedikleri sürece sayfalarında yer alıyor. Kullanıcılar, başkaları tarafından paylaşılan gönderileri de beğenip yorum yazabiliyorlar. Bunlara ek olarak bu uygulama kullanıcılarına direkt mesaj özelliği sunmaktadır. Bu sayede kişiler uygulama üzerinden diğer insanlarla sohbet edebilmektedir. En son gelen instagram hikâyesi özelliği sayesinde kişilerin paylaştıkları gönderiler 24 saat profillerinde kaldıktan sonra kendiliğinden siliniyor [8]. Bu uygulamanın 150 milyondan fazla kayıtlı kullanıcısı olduğu

bilinmektedir. Kullanıcıların paylaştıkları fotoğraf ve videolar aynı anda çeşitli platformlarda da paylaşılabilir. Facebook ve twitter gibi siteler buna örnek olarak gösterilebilir. Aynı zamanda paylaşılan gönderilere @ sembolini ekleyip etiketlemek istenilen kişinin adı yazılarak resim üzerinde etiket yapılabilir (Hu, Y., Manikonda, L., & Kambhampati, S., 2014).

1.3.1.6.4. Foursquare

Foursquare uygulaması 2010 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde kurulmuştur. İnsanların yer bildirimini yapmak amacıyla kullandıkları uygulamadır. Özellikle restoranlar ve müşteriler tarafından yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Bu sayede iki taraf arasında iletişim kurulmaktadır. Aynı zamanda kullanıcıların yeni yerler keşfetmesine olanak sağlamaktadır (Bekar ve Özçetin, 2015).

Foursquare uygulamasının etiketleme yapma özelliği sayesinde kişiler gittikleri mekânları uygulamada belirtebiliyor. Bu uygulama kişilerin o anki konumunu görebiliyor. Bu yüzden kullanıcının kendini bir mekânda etiketlemesi için gerçekten orda olması gerekmektedir. Uygulama birçok yerin konum bilgisini içermektedir. Böylece kullanıcılara yakın olan birçok yerin bilgisini de onlara sunabiliyor. Ayrıca kullanıcıların bu özelliklerden faydalanması için de uygulamada hesabı olmasına ihtiyacı yok (Ertuğrul, 2014).

1.3.1.7. Mikrobloglar

Mikroblog sayesinde kişiler anlık olarak kısa bildirim ve paylaşımlarda bulunabiliyorlar. Günümüzde twitter'ın, mikroblog sitelerinin içinde en popüler olduğu söylenebilir (Köse ve Çal, 2012).

1.3.1.7.1. Twitter

Twitter servisi 2006 yılından itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Kullanıcılar hızlı ve kolay bir şekilde istediklerini çevrimiçi olarak paylaşabilmektedirler. Fotoğraf ve dosyalarda twitter aracılığıyla kolaylıkla diğer insanlarla paylaşılabilir (Köse ve Çal, 2012).

Twitter kullanıcıları ne yaptıkları ve ne düşündükleri gibi kendileri hakkında bilgi verebilmektedirler. Twitter da kullanıcılar herhangi bir ücret ödmeden paylaşım yapmaktadırlar. Aynı zamanda twitter, mikroblog ve sosyal ağ sitesi olarak tanımlanabilir (Dumanlı-Kürkçü, 2016).

Twitter kullanıcılarına 140 karakterlik düşüncelerini yazma olanağı tanımaktadır. Bunun adına da tweet adı verilmektedir. Atılan tweetlerin gizliliği kullanıcılara bırakılmaktadır. Kullanıcıların tweetleri isterlerse herkes tarafından görülebilir. Ancak gizlilik ayarı sayesinde sadece arkadaş grupları tarafından görülebilir. Aynı durum başkalarının tweetlerini takip etmeleri içinde geçerlidir. İstedikleri kişilerin sayfasına üye olabilirler. Bu sayede üye oldukları kişilerin paylaşımlarını görebilmektedirler. Çeşitli dillerde kullanım olanağı sağlanmıştır. Ülkemizde 25 Nisan 2011 tarihi itibariyle kullanıma başlanmıştır (Çelik, 2013).

Twitter iletişimin çift taraflı olmasına olanak sağlamaktadır. Bu sayede kullanıcılar beğendikleri tweetleri sayfalarında tekrar paylaşma (retweet) özelliği sayesinde sayfalarında paylaşabiliyorlar. Aynı zamanda yanıtama (reply) özelliği sayesinde de atılan tweetlere yorum yapabilmektedirler (İşlek, 2012). Günümüzde özellikle genç neslin Tweeter'ı Facebook uygulamasından daha aktif bir şekilde kullandıkları görülmüştür. Bunun nedeni olarak, gençlerin ailelerinden uzak kalmak için bu yolu seçtikleri düşünülmektedir (Tamer, 2014).

1.4. Sosyal Medya ve Bağımlılık

Sosyal medya, internet kullanıcılarının kendilerinin ifade edebildikleri ve diğer kullanıcılarla hızlı ve kolay bir şekilde iletişime geçebildikleri sanal bir alan olarak tanımlanabilir. İnternetle beraber insanların hayatına giren sosyal medya iletişim yönüyle büyük önem taşımaktadır. Sosyal medya genel olarak aslında insanın diğer insanlarla iletişim kurma ihtiyacını karşılamaktadır. Çoğu insan sosyal medyada duygularını ve düşüncelerini rahat bir şekilde paylaşmaktadır. Aynı zamanda kişi paylaşım yaparak başka insanların da olduğu bir gruba dâhil olabilir. Böylelikle kişi paylaşımlarını diğerleriyle de kolaylıkla paylaşabilmektedir (Özdemir ve Erdem, 2016).

Mayfield'e göre sosyal medya 5 temel özelliğe sahiptir. Başlıca bu özellikler:

1. **Katılımcılar:** Katılımcılar sosyal medya hakkında geri bildirim verebilirler. Aynı zamanda sosyal medya tarafından da cesaretlendirilirler.
2. **Açıklık:** Sosyal medya servislerine rahatlıkla geri bildirimde bulunulabilir. Katılmak isteyen kişiler kolay bir şekilde katılabilirler. Kullanıcılar bu sitelerde paylaşımlarını kolaylıkla yapabilmektedirler. Bu uygulamalarda çok nadir bir şekilde kullanıcılara engel koyulur.
3. **Konuşma:** Sosyal medya iletişim yönüyle, geleneksel medyada yayına ilişkindir. Bu yönüyle sosyal medya geleneksel medyaya oranla daha kullanışlı olarak değerlendirilebilir.
4. **Toplum:** Sosyal medyada toplulukların oluşması hızlı ve etkili bir şekilde olur. Böylelikle sevilen içerikler paylaşılarak birçok kişiye ulaştırılabilir.
5. **Bağlantılılık:** Sosyal medyada genellikle birbirine bağlantılı olarak bir şeyler ortaya çıkarılır. Örneğin beğenilen bir sitedeki içerik paylaşılırken bu sitenin link vermesi sayesinde olur (Mayfield, 2008'den aktaran İli, 2013) .

1.4.1. Bağımlılık

Günümüzde insanlar internette geçirdikleri zamanlarının çoğunu sosyal medya araçlarında geçirmektedirler. Sosyal medyanın insanlara sunmuş olduğu imkânların çeşitliliği, küçükten büyüğe her yaş grubunun ilgisini çekmektedir. Özellikle küçük yaş grubundakiler uzun süreli internet kullanmalarının yanı sıra interneti bilinçsiz bir şekilde kullanabilmektedir (Seferoğlu ve Yıldız, 2013). Bu tehlike durumu sadece internetin içeriğinden değil, aşırı kullanımı sonucunda da ortaya çıkabilmektedir. Sosyal medya gibi ortamların aşırı kullanımı sonucunda ortaya çıkan tehditlerden biri de bağımlılık davranışdır. Bunun adı kimi zaman internet bağımlılığı kimi zaman ise sosyal medya bağımlılığı olarak ortaya çıkabilir (Deniz ve Gürültü, 2018).

Sosyal medya bağımlılığının da insan hayatını etkileyen psikolojik bir sorun olduğu belirtilebilir. Diğer bağımlılık türleri gibi tedavi edilebilir bir rahatsızlık olarak kabul edilir. Bağımlılık konusu her dönemde çalışmaların önemli konuları arasında yer almaktadır (Tutkun-Ünal ve Deniz, 2016). İletişim ortamında internet, sosyal medya ve diğer birçok gelişen teknolojinin neden olduğu bağımlılık insanların hayatında önemli bir yere sahiptir. İnternete bağlı uygulamalar vasıtasıyla insanlar kendilerine ait kanallar oluşturabilmektedir.

Özellikle de web 2.0 teknolojisinin ortaya çıkmasıyla insanlar internet ortamında daha aktif ve paylaşımcı bir etkileşim içinde yer almaya başlamıştır (Işık ve Topbaş, 2015).

İnternet kullanımının artmasıyla da sosyal medya bağımlılığının insanların hayatını etkilediği söylenebilir. İnsanları artık çeşit çeşit web 2.0 uygulamalarının cazipliği etkisi altına almaktadır. Bu sayede kullanıcılar kendilerine uygun uygulamaları seçip onlarla zaman geçirebiliyorlar. İnternette bulunan içeriklerin cazipliğinin bağımlılığa neden olan durumlardan biri olduğu söylenebilir. Instagram ve Facebook gibi sosyal medya uygulamaları bu anlamda örnek olarak verilebilir.

1.4.2. İnternet bağımlılığı

İnternet içerisinde pozitif ve negatif yönleri barındıran bir buluş olarak gösterilebilir. Yani internet sayesinde insanlar birçok ihtiyaçlarını karşılarken, bir yandan ise internete olan aşırı düşkünlükleri bağımlılık davranışının oluşmasına zemin hazırlayabilmektedir. İnternet başında geçirilen sürenin artması sonucunda daha çok bağımlılık durumuyla karşılaşmaya başlanmıştır. Bu konuda birçok araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmalara göre; bazı insanlar internette geçirdikleri süreye sınırlama getirebilmektedir. Fakat bazıları bu sınırlandırmayı yapamadıkları için hayatlarının belirli alanları bu durumdan etkilendiği görülebilir (Işık, 2007). Bağımlılık kavramından bahsedilebilmesi için internet başında fazla zaman geçirmenin önemli bir faktör olduğu söylenebilir.

İnternet her geçen gün gelişen çağımızın vazgeçilmezleri arasında yer almaktadır. İletişim olanağı sayesinde kullanıcılar kendilerini tanıtarak farklı kültürlerde dâhil çoğu insanla iletişim kurma fırsatına sahip olurlar. Bunu yaparken de kullanılan bazı semboller sayesinde günlük hayatlarda kullanılan jestler ve mimikleri karşı tarafa yansıtmak kolaylaşmaktadır. Bu sayede duygu ve düşünceler rahatlıkla sosyal ağlarda ifade edilebilmektedir. Sosyalleşmeyi de kolaylaştıran bu ağlar en çok öğrenciler tarafından ilgi görmektedir (Tektaş, 2014). İnternetin ulaşılabilirliği her geçen gün artış göstermektedir. Kullanım ortamlarının da çeşitliliği artmıştır. Bunun sonucunda ise insanların hayatlarında daha sık yer almaktadır (Doğan ve Karakuş, 2016).

Günümüzdeki insanlar teknoloji ve iletişimdeki gelişmeler sayesinde ulaşmak

istedikleri bilgiye ulaşmanın kolaylığını görmüşlerdir. Bu yüzden ki bu teknolojilerin insanların gündelik hayatlarında önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir. İnternet, sadece bilgisayarları bağlayan bir sistem değil insanları da birbirine yakınlaştıran bir ortamdır. Özellikle sosyal medya internetin en etkin kullanılan uygulamaları arasında gösterilebilir (Tektaş, 2014).

İnternet ortamını, özellikle çocuklar kendilerini rahatça ifade edebilecekleri bir yer gibi görebilirler. Aynı zamanda onların gerçek hayattan kaçıp sığınacakları bir yer olduğu söylenebilir. İnternet vasıtasıyla sosyal ağlarda gezinerek arkadaş çevrelerini genişletebildikleri içindir ki sosyal medyalara karşı aşırı düşkünlükleri oluşur (Demir, 2016). Gönül'e göre, internet bağımlılığı kelimesinin tam anlamıyla patolojik sorunları karşılamayacağı düşüncesiyle patolojik internet kullanımı terimini kullanmak daha uygun olmaktadır. Bu bağımlılık türü internetin insanlara sunmuş olduğu olanakların sonucunda ortaya çıktığı belirtilmektedir. İnternet bağımlılığı sadece kendisi bir bağımlılık türü olabileceği gibi başka bağımlılık türü içinde ortam oluşturabilmektedir (Gönül, 2002).

Young internet bağımlılığı kriterlerini oluştururken DSM IV (Mental Bozuklukların Tanımsal ve Sayısal El Kitabı) kitabından yararlanmıştır. Uyarlanan kriterler aşağıdaki gibidir:

- 1) Zihinsel olarak internet ile aşırı ilgilenme.
- 2) İnternette bulunma süresindeki artış isteğinin olması.
- 3) Aşırı internet kullanımını azaltmak için yapılan çalışmalarda başarısız olma.
- 4) İnternette geçirilen süre azaltıldığında ortaya çıkan yoksunluk belirtileri (huzursuzluk gibi)
- 5) Zaman planlama konusunda sorunlarla karşılaşma.
- 6) Yoğun internet kullanımı dolayısıyla çevre ile yaşanan sorunlar (aile, okul, iş, arkadaşlar, vb.)
- 7) Sırf internete bağlanabilmek ve zaman geçirebilmek için yalan söylemek veya hırsızlık girişiminde bulunmak.
- 8) İnternete erişim sağlandığında duygularda değişiklik meydana gelmesi.

Zorunlu durumlar dışında (iş veya akademik durumlar) internet veya bilgisayar kullanımında geçirilen 6 aylık süreçte yukarıda bulunan 8 durumdan 5 veya daha fazlasını yapmış olan kişiler bağımlı olarak adlandırılmaktadırlar (Young, 1999'den aktaran Işık, 2007).

Goldberg (1997)'in tanımladığı internet bağımlılığı kriterlerini DSM-IV 'teki bazı bağımlılık türlerinin internet bağımlılığına uyarlanarak oluşturduğu söylenebilir. İnternet bağımlılığı denilebilmesi için 12 aylık bir sürenin herhangi bir zamanında aşağıda belirtilen semptomlardan en az 3 tanesinin uyduğu takdirde internet bağımlılığından söz edilebilir. Başlıca kriterler şunlardır:

- Aşağıdaki maddelerden biriyle tanımlanan tolerans gelişimi:
- Git gide artan internet kullanımı
- Aynı sürelerde internet kullanıldığı halde gösterilen etkinin önemli bir şekilde azalması
 - Aşağıda belirtilen maddelerin biriyle ortaya çıkan yoksunluk belirtisi
- Yoksunluk belirtilerinin özellikleri
 - 1) Yoğun ve fazla bir şekilde internet kullanımında değişiklik olmaması veya azalması
 - 2) Aşağıda belirtilen maddelerden en az ikisinin bir kaç gün ile bir ay içerisinde 1. Kriterden sonra ortaya çıkması
 - a) Psikomotor ajitasyon
 - b) Huzursuzluk
 - c) İnternette olanlar konusunda takıntılı düşünceler
 - d) İnternetle ilgili kurulan hayaller ve düşünceler
 - e) İsteyerek veya farkında olmadan klavye tuşlarına basıyormuş gibi hareket yapma
 - 3) 2. Kriterde bahsedilen belirtilerin kullanıcılar üzerinde sıkıntılı durumlara sebep olması, sosyal ve iş yaşamlarındaki işe yarama durumlarında bozukluğa neden olması
 - Büyük olasılıkla düşünülenden daha fazla süre internet erişimi sağlanır.
 - İnterneti kullanım süresinde azalma veya kontrol altında tutmak için sürekli istek olup sonucunda başarısız girişimler vardır.
 - İnternet kullanımını gerektiren uygulamalarla çok fazla zaman geçirilir (İnternette kitap alışverişi yaparken, internetteki güncel programları denerken, doya düzenlerken, yeni web tarayıcılarını kullanırken v.b.)
 - Yoğun internet kullanımı sonucunda sosyal etkinlik, eğlence ve mesleki etkinliklerden vazgeçilir.
 - Devamlı internet kullanımı sonucunda mesleki, sosyal ve bazı psikolojik sorunlara (işe geç kalma, yaptığı göreve ilgisizlik, evlilik problemleri ve uyku problemleri vb.) sebep olmasına rağmen devam edilir (Goldberg, 1996'den aktaran Gönül, 2002).

1.4.3. Sosyal medya bağımlılığı

Günümüzde internet kullanımının artmasıyla birlikte sosyal medya sitelerinin üye sayısında da artış görülebilmektedir. İnsanlar sosyal medyada çok fazla zaman geçirmeye başlamışlardır. Tüm bunlara internet ve sosyal medyanın erişiminin kolay olması neden olarak gösterilebilir (Güleç, 2018).

İnsanların hayatları internet sayesinde kolaylaşmaktadır. Özellikle iletişim konusunda internet, insanların hayatlarında önemli farklılıklara neden olmuştur. Sosyal medya sayesinde insanlar artık kolaylıkla diğer insanlarla iletişim kurabilmektedir. Kendi arkadaş gruplarında paylaşımlarını yapıp onlarla ilişki içerisinde olabilmektedirler. Bu yüzden ki sosyal medya internet ortamındaki iletişim araçlarının en önemlileri arasında sayılabilir. Sosyal medya uygulamaları elbette insanlara yalnızca iletişim imkânı tanımamaktadır. Bu imkânın yanı sıra kullanıcılar bu ortamlarda oyun oynayıp merak ettikleri konu hakkında araştırma yapabilirler. Bu sayede insanlar birçok ihtiyacını sosyal medya uygulamalarından sağlayabilirler. Bunun sonucu olarak da sosyal medya kullanımında artış görülmektedir (Demir, 2016). Bu artışın nedeni olarak ise insanların ihtiyaçlarını sosyal medyadan karşılamaları gösterilebilir. Bu sayede başka bir şeye ihtiyaçları kalmadığı söylenebilir. Sosyal medyanın popülerliğinin her geçen gün artması geleneksel medyanın da insanların hayatlarındaki öneminde değişikliğe neden olduğu söylenebilir (İli, 2013).

İnsanların sosyal medyayı iki farklı amaç doğrultusunda kullandıkları belirtilebilir. İlki gerçek hayatta sosyalleşmekten kaçan insanların izleyici konumunda kalabilecekleri bir ortam olmasındandır. Diğer yandan ise sosyalleşip diğer kişilerden övgüler alıp özgüven ihtiyaçlarını karşılayabilirler (Tektaş, 2014).

Günümüzde sosyal medya her kesimden ve her kültürden insana hitap eden bir sanal ortam olarak görülmektedir. İnsanların teknolojiye olan ilgisinin artması sonucunda sosyalleşme kavramı da daha çok anlam kazanmaktadır. Bu sayede sosyal medyanın da popülerliği artmıştır. Sosyal medya sayesinde insanlar düşüncelerini özgürce paylaşabilecekleri ortamlara sahip olmuşlardır. Sahip oldukları düşünceler hakkında diğer insanlarla paylaşımda bulunma olanağını elde etmişlerdir. Sosyal medya insanlara birçok

olanak sağladığından, insanlar tarafından her geçen gün daha çok ilgiyle karşılanmaktadır (Vural ve Bat, 2010).

Sosyal medyanın kullanım kolaylığı sayesinde artık biraz da olsa bilgisayar kullanabilen hemen her yaş grubundan kişinin ilgi alanı içine girebilmektedir. Kullanıcılar farklı amaçlar doğrultusunda sosyal medyayı kullanmaktadırlar. Bu nedenle her bir bireyin sosyal medyadan aldığı doyumda farklılaşmaktadır (Tektaş, 2014).

Sosyal medyayı kullanan insanların kendilerini psikolojik olarak da tatmin olduklarını hissettikleri düşünülmektedir. Bu yüzden ki sosyal medyanın insanların hayatlarının merkezine yerleşmiş durumda olduğu söylenebilir (Babacan, 2016). İnsanlar boş zamanlarını değerlendirme imkânına sahip olduklarından ki birçok kişinin gündelik hayatlarında da vazgeçilmezleri arasında yer almaktadır. Aslında bakıldığında sosyal medya kullanıcıları birçok ihtiyaçlarını bu ortamlardan karşılamaktadır. Bunun sonucunda bağımlılık durumu da ortaya çıkabilmektedir (Vural ve Bat, 2010). Sosyal medya bağımlılığı incelendiğinde bilişsel, davranışsal ve duyuşsal süreçlerin etkilenmesiyle gelişikleri belirtilebilir. Ortaya çıkan bu bağımlılık türü insanların özel hayatlarını etkilemektedir. İş ve sosyal hayatlarında da değişikliğe neden olabilmektedir (Tutgun-Ünal, 2015:93).

Yaşadığımız bu dönemde iletişim de yer alan duygu ve düşünceler artık sosyal medya ortamlarında da yer almaktadır. Artık kişiler günlük hayatlarındaki sosyal ilişkilerinin sosyal medya hesaplarında da gerçekleştirme fırsatına sahip oldukları söylenebilir. Bu durum sosyal ağların neden bu kadar yeni nesilde yaygın olarak kullanıldığının da bir kanıtı olarak gösterilebilir. Bu durumun yaygın olarak gençlerde görülmektedir. Bu yüzden ki sosyal medya bağımlılığı araştırmalarının özellikle genç nesli ilgilendirdiği söylenebilir (Tutkun-Ünal ve Deniz, 2016).

Küçük yaş grubunun sosyal medya ortamlarından zarar görmemeleri açısından bilinçli kullanımlarına dikkat etmek gerekebilir. Özellikle ailelerin çocuklarına karşı sergilediği tutumlar da sosyal medya kullanımlarını da etkileyebilir. Sosyal medyada çocuklar için yararlı yararsız birçok bilgi yer almaktadır. Yararlı olanlar gelişimleri ve eğitimleri açısından katkı sağlarken, yararsız içeriklerde belki de geri dönüşü olmayan sonuçları meydana getirebilir (Okumuş ve Parlar, 2018).

1.4.4. Alanyazında sosyal medya ile ilgili yapılmış olan çalışmalar

1.4.4.1. Yurt dışında yapılan araştırmalar

Valkenburg ve diğerleri (2006) alışmalarında ergenlerin sosyal medya kullanımları ile benlik saygısı ve psikolojileri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Yaş aralığı 10-19 yaş arasında 881 ergen çalışmaya katılmıştır. Araştırmanın sonucuna gore, sosyal paylaşım sitelerinin kullanım sıklığı, ergenlerin benlik saygısını ve psikolojik durumlarını dolaylı olarak etkilemektedir. Ergenlerin benlik saygısının, sosyal paylaşım sitelerindeki arkadaş sayısına ve sayfalarında paylaştıklarına verilen geri bildirimlerden etkilendiği gorlmuştur. Paylaşılan olumlu içerikler benlik saygısını ve kişinin kendisini iyi hissetmesini sağlamaktadır. Verilen olumsuz geri bildirimler ise iki durumu da olumsuz etkilemektedir. Artık gunmzde yüz yüze iletişimin yerinin çevrim içi iletişimlerin aldığı ortadadır. Psikolojik ve sosyal gelişim açısından yüz yüze kurulan iletişim elbette ki önemli yere sahiptir. Fakat özellikle ergenlik döneminde ki gençlerin yaşadıkları yalnızlık duygusu ve beraberindeki sosyal kaygıları yüz yüze iletişim kurmalarını engelleyebilmektedir. Sosyal ortamlarda kurulan iletişim onları daha rahat hissettirebilmektedir.

Bonetti ve diğerleri (2010) tarafından yapılan çalışmada evrimii iletişimin ergenler üzerindeki etkilerine bakmışlardır. Araştırma örneklemini 10-16 yaş arasında yer alan 626 ğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda, yalnızlık duygusuna sahip ergenlerin sosyal medya sitelerinde kendileriyle ilgili daha fazla kişisel bilgilerini paylaştıkları bulunmuştur. Ergenler evrimii iletişim araçlarını yeni arkadaş edinmek için kullanmaktadırlar. Aslında internet kullanımlarında da sosyal hayatlarındaki eksiklikleri tamamlamaya çalışmaktadırlar.

Lenhart, Purcell, Smith & Zickur (2010) Facebook kullanım durumlarını incelemek üzere çalışma yapmışlardır. Bu çalışmaya katılanlardan 800 kişinin 12-17 yaş aralığında olduğu, 18 yaş ve üstü de 2253 katılımcının çalışmaya katıldığı bilinmektedir. Sosyal ağları 12-13 yaşlarındaki gençlerin kullanım oranı %55 olarak belirlenmişken, 14-17 yaş aralığında yer alana gençlerin ise %82'sinin, 18-29 yaş arasında ki bireylerin ise %72 oranında sosyal ağları kullandıkları bilgisine ulaşılmıştır.

Wang ve diğerleri (2011) tarafından yapılan araştırmada sosyal medyanın niversite

öğrencileri üzerine etkileri incelenmiştir. Araştırmanın amacı, öğrencilerde sosyal ağ ile çalışma verimliliği arasındaki ilişkiyi incelemek ve ergenlerin akademik yaşantılarının sosyal medya kullanımından ne derece etkilendiğini ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın örneklemini 48 öğrenci (26 erkek 22 kız) seçkisiz yöntem kullanılarak seçilmiştir. Araştırmaya katılanların %31'i tam zamanlı, %30'u yarı zamanlı ve %39'u herhangi bir işte çalışmamaktadır. Araştırma sonucunda; üniversite öğrencilerinin %12'sinin günde 2 saat altında, %20'sinin 2-4 saat arasında %45'inin günde 6-8 saat arasında ve %23'ünün günde 8 saatten daha fazla sosyal medya sitelerinde vakit geçirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu oranlar doğrultusunda sosyal medya kullanımının üniversite öğrencilerinin verimliliklerini etkilediği ifade edilmiştir.

Leung ve Lee'nin (2012) yaptıkları araştırmada akademik performans ile internet aktiviteleri, internet bağımlılığı ve internet okuryazarlığı arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırmanın örneklemini Hong Kong'da yaşayan 9-19 yaş aralığında bulunan gençler oluşturmaktadır. Veriler yüz yüze yapılan görüşmeler sonrasında toplanmıştır. Araştırmanın sonuçları doğrultusunda erkek ve gelir düzeyi düşük ailelerin çocuklarında internet bağımlılığı daha fazla gözlemlenmiştir. İnterneti kullanma amaçları arasında bilgiye ulaşmaktan çok, eğlence amacıyla çevrimiçi oyunlar ve sosyal medya bulunmuştur. Artan internet okuryazarlığı internet bağımlılığı olma olasılığını arttırmaktadır. Bulunan bulgulara göre; insanların boş zamanlarında internette yaptıkları aktivitelerin onları internet bağımlılığına sürüklediği sonucuna ulaşılmıştır. İyi bir şekilde kullanılan sosyal medya araçlarının akademik başarıyı beraberinde getireceği düşünülmektedir. Fakat etnik okuryazarlık durumu akademik başarı için iyi bir yordayıcı olarak bulunmamaktadır. Araştırmanın sonucunda, kişiler araştırdıkları bilgileri farklı kaynaklardan araştırıp aynı zamanda aradıkları bilginin kaynağı hakkında farklı fikir sahibi olarak daha fazla başarıya ulaşabilecekleri sonucuna ulaşmıştır. (Aktaran: Akdemir, 2013).

Mingle ve Adams (2015) araştırmalarında Gana'da ki liselilerin sosyal medya katılımlarını ve akademik performanslarını incelemişlerdir. Bu çalışmada; sosyal medya sitelerini belirlemek, bu sitelerin nasıl ve ne kadar süre kullanıldığını tespit etmek, sosyal medyanın öğrencilerin dilbilgisi ve yazım kurallarının akademik performansa etkisi araştırılmıştır. Çalışmanın verilerine görüşme ve anket yoluyla elde edilmiştir. Çalışmanın sonucunda liselilerin büyük çoğunluğunun Whatsapp ve Facebook'u yeni arkadaş edinmek

veya sohbet etmek için kullandıkları bilgisi elde edilmiştir. Araştırmaya katılanların çoğunun sosyal medya kullanım sıklıklarından dolayı akademik performanslarındaki düşüklüğü görülmüştür. Çalışmalarına daha az zaman ayırdıklarından dolayı dilbilgisi ve imla kuralları konusunda eksiklikleri belirlenmiştir. Araştırmanın sonucuna bakıldığında sosyal medya bağımlılık oranının yüksekliği ve daha az ders çalışmaya neden olduğundan dolayı akademik performanslarının kötü olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Heffner (2016) yapmış olduğu doktora çalışmasında üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımının akademik ve sosyal yaşantılarına etkilerini araştırmıştır. Araştırma Rowan Üniversitesinde okuyan, yaşları 18 ve üzerinde olan toplam 116 öğrenci ile yapılmıştır. Verilerin toplanması internet üzerinden gönderilen anketler ile yapılmıştır. Öğrenciler sosyal medya sitelerinden hangilerini tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilere sosyal medyayı ne sıklıkla kullandıkları bilgisi sorularak, bu sıklığın öğrencilerin genel not ortalamasını ne derecede etkilediği bilgisine ulaşılmak istenilmiştir. Yapılan araştırmada sosyal medyanın öğrencilerin akademik ve sosyal yaşantıları üzerinde olumsuz etkiye neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

1.4.4.2. Yurt içinde yapılan çalışmalar

Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesinin Almanca Dili Eğitimi ve İngilizce Dili ve Eğitimi Bölümündeki öğrencilerin katıldığı çalışmada sosyal medya kullanımının bağımlılık profilleri açısından değerlendirmesi yapılmıştır. Yapılan saha çalışmasında 283 kişiye ulaşılmıştır. Çalışmanın güvenilirliği nedeniyle 35 kişinin cevapladığı envanter çalışmadan çıkarılarak, 248 kişi değerlendirmeye alınmıştır. Sonuçlara bakıldığında internet kullanımının yarısının sosyal medyadan oluştuğu görülmektedir. İnterneti kullanmayan öğrencilerin oranı % 4.4 iken, öğrencilerden sosyal medyayı kullanmayanların oranı ise % 8,1 olarak bulunmuştur. Araştırmaya katılanların sosyal medyayı bilgilendirici aynı zamanda özgürce deneyimlere ulaşma yeri olarak fakat yönlendirici olmayan yönüyle benimsemektedirler. Bu yönüyle bilişsel bağımlılık ortalama % 61.3'lük oranla sosyalleşme özelliğinden sonra gelen bağımlılık türüdür. Bağımlılıkların içinde sosyalleşme katılma ortalama %63,3 lük oranla bilişsel bağımlılığın önüne geçmiştir (Hazar, 2011).

Koçer (2012) araştırmasında internet ve sosyal medya kullanımında sosyo-demografik

özellikleri arasında fark olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın örneklemini 1500 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Bunların 738'i kadın, 760'ı erkektir (2 kişi cinsiyet belirtmemiş). Katılan öğrenciler 19-24 yaş aralığındadır. Araştırmanın sonucunda her internete girişte en az 30 dakika zaman geçirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda haftada en az 1 gün internete girenlerin sayısı fazladır. Özellikle sosyal medya kullanımlarında, her internete girildiğinde en az bir defa sosyal medya sitelerine girildiği görülmektedir. Twitter, Facebook ve Youtube kanalları ilk sıralarda yer almaktadır. Sosyal medyanın kullanım amaçlarının başında, diğer insanlarla iletişim kurmak yer almaktadır. Sonrasında bilgiye ulaşmak, ödev gibi nedenler gelmektedir. İnternet ve sosyal medya kullanımı ile yaş sınıf dağılımları ve fakülte ya da yüksekokulda okumanın arasında bir farklılık bulunmamıştır. Fakat kişinin cinsiyet ve blog sahibi olma durumu ile farklılıkların olması araştırmanın diğer sonuçları arasında yer almaktadır.

Akdemir (2013) ilköğretim kademesinde eğitim görmekte olan 478 öğrenciyle yaptığı çalışmada, ilköğretim öğrencilerinin Facebook tutumları ile akademik erteleme davranışı akademik performansı arasındaki ilişkisini incelemiştir. Araştırmasında bilgi toplamak amacıyla “Akademik Erteleme Ölçeği”, “Facebook Tutum Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanmıştır. Yapılan çalışmanın sonucunda öğrencilerin Facebook tutumları ile akademik erteleme davranışları arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Bunun yanı sıra akademik erteleme davranışının puanları ile akademik ortalama puanı arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Solmaz ve diğerleri tarafından 2013 yılında Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencileri üzerinde araştırma yapılmıştır. İnternet ve sosyal medyanın kullanımı üzerine yapılan araştırmaya 500 kişi katılmıştır. Katılımcıların %59'unu erkekler, %41'ini ise kadınlar oluşturmuşlardır. Araştırmanın sonucunda kullanıcıların %97,6 oranında sosyal medyayı kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. En çok tercih edilen sosyal ağ olarak başta Facebook sonrasında Twitter ve diğerleri gelmektedir. Facebook'un daha fazla tercih edilmesinin nedenleri arasında kolaylıkla fotoğraf video paylaşımı yapma ve boş zamanlarını değerlendirmeleri için birçok seçeneği vardır. Katılımcılar verdikleri cevaplarda günde ortalama 1-3 saat arasında sosyal ağlarda zaman geçirdiklerini belirtmişlerdir. Sosyal ağ sitelerini arkadaş edinmek için değil de mevcut arkadaşlarıyla iletişim kurmak için tercih ettiklerini söylemişlerdir.

Otrar ve Argın'ın 2014 yılında yapmış olduğu araştırma 8.9.10.11. ve 12. sınıflarda öğrenim görmekte olan 735 öğrenciyi kapsamaktadır. Yapılan araştırmada sosyal medyaya ilişkin tutumların kullanım alışkanlıkları açısından durumu incelenmiştir. Öğrencilerin %91,9'u 1 yıldan fazla süredir, %65,1'i üç yıldan fazla, %54'ü 3-4 yıldan fazla sosyal medya ağlarını kullanmaktadır. Ortaya çıkan sonuca göre, sosyal medyayı kullanım süresiyle sosyal medya tutumları farklılaşmaktadır. Araştırma sonuçlarındaki örneklem grubundaki öğrencilerin %63,7'lik dilimin sosyal medya ağlarına her girişlerinde 10 ile 60 dakika arasında zaman geçirdikleri, %22,7'lik kısmın ise en az 1-2 saat ve daha fazla zaman geçirdikleri belirlenmiştir. Tüm bunların sonucunda 14-19 yaş grubundaki öğrencilerin sosyal medya ağlarını çok sık kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışkan ve Özbay (2015) tarafından Düzce'de yapılan araştırmaya, 2014-2015 eğitim öğretim yılında eğitim gören 7.sınıf öğrencileri katılmıştır. Araştırmanın örneklemini 179'u erkek 172'si kız olmak üzere toplamda 353 tane yedinci sınıf öğrenci oluşturmuştur. 12-14 yaş aralığında bulunan ilköğretim öğrencilerinde teknoloji kullanımı eksenli yabancılaşmaları ve anne baba tutumları incelenmektedir. Sosyal medya kullanım sürelerine bakıldığında her gün %25,8 oranında ortalama 3-5 saat sosyal medyada zaman geçirildiği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sürede aslında bireylerin hayatlarında önemli bir zaman dilimini ifade ettiği söylenebilir. Araştırmaya katılanların %46,7'sinin haftada bir kaç kez, %9,7'sinin ayda 5-10 defa; %7,3'ünün ise sürekli olarak çevrimiçi duruda oldukları sonucuna ulaşılmaktadır. Genel olarak bakıldığında araştırmaya katılanların %88,8 tarafından sosyal medya hesaplarının aktif bir şekilde kullanıldığı bilgisine ulaşılabilir.

Aslı Ümmetler İlhan tarafından 2014-2015 eğitim-öğretim yılında yapılan sosyal medya kullanma sıklığıyla öğrencilerin siber zorbalık ve internet saldırganlıkları arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Yapılan araştırmaya 779 ortaöğretim öğrencisi katılmıştır. Araştırmada sosyal medyanın kullanım sıklığı %55,1'i tarafından her gün bir defadan fazla, %23,6'sı her gün 1 defa, %8,3'ü haftada en az 1 kere, %6,4'ü haftada 1 defa, %1,5'i ayda en az 1 defa ve geriye kalan %5'i ayda 1 defa olarak çıkmıştır. Yapılan analiz sonucunda Siber Zorbalık ve İnternet Saldırganlığı Tarama Ölçeği alt boyutları ile sosyal medya tutum ölçeğinin toplam puanları arasında olumlu olarak bir ilişki bulunmuştur. Sosyal medya kullanımı arttıkça siber zorbalıkta kurban olma ve siber zorba olma durumunun artması gözlemlenmiştir.

Doğan ve Karakuş (2016) Bolu ilinde lise öğrencilerinin sosyal ağ sitelerinin kullanımının yalnızlıkla olan ilişkisine bakmışlardır. Araştırmaya 9. 10. ve 11. sınıflarda eğitim görmekte olan 496 lise öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 14 ile 19 yaş arasındadır. Katılanların 199'u (%40) erkek, 297'si (%60) kız öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın sonucunda, yalnızlık ve ailevi ilişkilerde sosyal ağların yalnızlığı yordadığı bilgisine ulaşılmıştır. Aynı zamanda aralarında anlamlı olarak bir ilişki bulunmuştur. Fakat aynı durumun sosyal ilişkilerde geçerli olmadığı görülmüştür

Kural, Türkmen ve Dilek, (2016) tarafından 2016-2017 eğitim öğretim yılında yapılan araştırmaya Bartın Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören 243 öğrenci katılmıştır. Araştırmada kullanıcıların kişilikleri ile sosyal medyayı kullanımı alışkanlıkları arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Araştırmanın örneklemini 102'si (%42) kız, 141'i (%58) erkek oluşturmuştur. Araştırmaya katılanların yaş aralığı; 18-23 yaş aralığında 212 kişi (%87,2) iken 24-29 yaş aralığında 31 kişi (12,8) kişiden oluşmaktadır. Katılımcılar “ne zamandır sosyal medya kullanıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaba göre 4-6 yıl arasında (%46,1) diyerek en yüksek puanı almışlardır. Böylelikle katılımcıların büyük bir kısmının uzun süredir sosyal medya kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal medyayı kullanma sıklığına bakıldığında, katılımcılar gün içinde kullanım sıklıklarını 1-3 saat arası olarak en yüksek %47,3 oranı bulunmuştur. Araştırmanın sonucunda kişilik özelliklerinin de sosyal medya kullanımı üzerinde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kişilik özellikleri olarak; yalan, dışadönüklük, nörotisizm ve psikotisizm incelenmiştir. Yapılan araştırmanın sonucunda, “Yalan” alt boyutu ile “Sosyal Yetkinlik” alt boyutu arasında anlamlı bir fark saptanmıştır. Buna göre, insanların yalan söylemeleri arttıkça sosyal olarak yetkinliklerinin de arttığı söylenebilir. Bunun yanı sıra “Dışadönüklük” alt ölçeği ile “Paylaşım İhtiyacı” arasında da anlamlı bir fark saptanmıştır. Bunun sonucunda bireylerde dışadönüklük arttığı zaman buna bağlı olarak paylaşım ihtiyaçlarının da düşük düzeyde bile olsa bir artış gözlemlendiği belirtilebilir.

Tuğlu (2017) tarafından 535 ortaokul öğrencisi ile yapılan çalışmada 35 kişinin envanteri eşitli nedenlerden dolayı değerlendirme dışı bırakılmıştır. Çalışmada, öğrencilerin sosyal medyayı kullanım amaçları ve kullanımına ilişkin tutumları araştırılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %76'lık kısmı her gün en az 1 defa sosyal medya kullandıkları belirtilmiştir. %36'lık oranla en çok tercih edilen sosyal medya Facebook

olarak bulunmuştur. Bunu sırasıyla Youtube, Instagram ve Whatsapp izlemektedir. Buradan da anlaşılacağı gibi öğrencilerin sosyal medyayı genel olarak arkadaşlarıyla iletişim kurmak için kullandıkları sonucuna ulaşılmaktadır.

Şentürk'ün (2017) yapmış olduğu araştırmanın örneklemini Gazi Üniversitesi Psikiyatri servisine başvurmuş olan 306 kişiyle sınırlıdır. Bunların 168'ini depresyon veya anksiyetesi olan kişiler oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda internette geçirilen süre artışına doğru orantılı olarak sosyal medya bağımlılığının da arttığı sonucuna ulaşılabılır. Aynı durum sosyal medyaya giriş sayısı ve geçirilen sürenin de arttığında sosyal medyanın bağımlılığının da bunun sonucunda arttığı söylenebilir. Sosyal medya bağımlılığının yaş grubu olarak değerlendirilmesi yapıldığında 18-24 yaş arasındakilerde bu durumun diğer yaş gruplarına göre oranın daha fazla olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Okumuş (2018) tarafından yapılan araştırmanın amacı; ebeveynlerin sosyal medyayı kullanan çocuklarına karşı tutumlarını ölçmektir. Araştırmanın evreninin İstanbul'un Üsküdar ilçesindeki MEB'e bağlı okullarda eğitim gören 5.6.7. ve 8.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrenciler sosyal medya sitelerinde 11-30 dakika arasında zaman geçirdikleri ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda sosyal medyaya üyeliklerinin oranı %86 çıkarken 4 yıldan fazla sosyal medya kullananların oranı ise %28 olarak bulunmuştur. Bu oranda internet ortamında geçirilen sürenin %33'üne denk gelmektedir. Katılımcıların %84'ü sosyal medya sitelerine akıllı telefonlarından giriş yaptıklarını belirtmişlerdir. Sosyal medya kullanım süresi ile sıklığının aile iletişimine olumsuz bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Gül ve Diken tarafından 2018 yılında Fen bilgisi öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılığıncaştırılmıştır. Uygulamaya, Atatürk Üniversitesi Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan 189 fen bilgisi öğretmeni adayı katılmıştır. Alt ölçeklere göre yapılan kıyaslamada sanal iletişim kısmında cinsiyetin anlamlı olarak farklılığa neden olmadığı görülmüştür. Buna göre, öğretmen adaylarının sosyal medyada iletişim yönünden teknolojiye olan bağımlılıkları düşük düzeyde çıkmıştır. Çalışmanın genel sonucuna bakıldığında ise fen bilgisi öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılıkları orta düzeyde yer almaktadır.

1.5. Erteleme Kavramı ve Akademik Erteleme Davranışı

1.5.1. Erteleme

Erteleme, yapılması gereken sorumlulukları ileri bir tarihe bırakmaktır. Kökeni Latince olup “procrastinare” fiilinden gelmektedir. Pro ileriye yönelik bir hareket, crastinus ise yarına ait anlamını taşıyan iki sözcüğün birleşmesinden meydana gelmektedir. Erteleme sözcüğü Romalılarda daha çok askeri birimlerde kullanıldığı dikkat çekmektedir. Romalılarda erteleme sözcüğünü genellikle askeri olaylarda yaşanan anlaşmazlıklarda gereken sabrın gösterilmesi gibi kararları ertelemenin doğru karar olduğu düşünülmüştür. Fakat günümüzde erteleme kavramının anlamının eskiye nazaran değiştiği düşünülmektedir. Artık daha olumsuz bir anlam içermektedir (Uzun, 2016).

Dryden (2000) erteleme eğilimini, kişinin yapması gereken bir işi başka zamana bırakması olarak tanımlamış. Ayrıca ertelemenin 3 temel özelliğine vurgu yapmıştır: Öncelikle yapılması yararlı bir işin olması, eylemin gerçekleşmesinin belli bir süre içinde olmasının önemli olması ve eylemin yapımının o anda değil başka zamana bırakılması olarak belirlemiştir.

Temelde 2 çeşit erteleme vardır. Bilinçli erteleme davranışında kişi yaptıklarının farkında olduğundan önleyici davranışları uygulamak daha kolay olabilmektedir. Bilinçsiz erteleme davranışında ise kişi erteleme olayının farkında bile olmadığı için tanı koyulması ve müdahale edilmesi bilinçli ertelemeye kıyasla daha zordur. Genel olarak erteleme davranışına bakıldığında kişinin sadece o anki zamanı değil, daha sonrasında yapılması gereken işlerinde vaktini alabilmektedir. Bunun sonucunda da aslında kişide stres ve kaygı gibi durumlar ortaya çıkabilmektedir (Durmaz, Hüseyinli ve Güçlü, 2016). Kişi kendisine stres yaratan durumlardan kurtulmak için kaçınma davranışlarına başvurmaktadır. Çünkü bu durumların bireylerde yoğun stres ve korkuya neden olduğu bilinmektedir (Berber- Çelik ve Odacı, 2015).

Erteleme davranışında bulunan kişi anlık olarak kendini rahatlamış hissedebilir. Fakat bu davranışın alışkanlığa dönüştüğü zaman ortaya zaman yönetimi problemiyle beraber stres artışı da yaşanabilir. Erteleme davranışından sonra her şeyin daha iyi olacağı düşüncesi

sonucunda kişi yapacaklarını yarına ertelemektedir. Bir nevi bunun adına ertesi gün sendromu da denilebilir (Uzun ve Demir, 2015).

Erteleme eğilimi yüksek olan bireylerde zamanı akıllıca kullanamama durumu görülmektedir. Yaşamlarında karşılarına çıkan durumlarla yeterince başa çıkamamaların sonucunda önceliklerinin ve amaçlarının tam olarak farkına varamayıp rahatsız olabilirler. Amacı olmayan bir birey için neyi nasıl yapacağını bilememe durumu kişide sıkıntı duygusunu ortaya çıkarabilir (Balkıs, 2006).

Erteleme davranışı sergileyen kişilerin zaman yönetimi konusunda sıkıntıları olduğu söylenebilir. Yaşadıkları başarısızlık korkusu onları yapacakları işi sonraya ertelemeye mecbur bırakabilmektedir. Kişiler kendilerine güvenmemeleri ve mükemmeliyetçi tutumları yüzünden olayları uygulamaya koymaktan kaçınmaktadırlar. Bu sayede ortaya çıkacak olan durumları ertelemiş olmaktadır (Kandemir, 2010).

Genel anlamda düşünüldüğünde; öğrencilerden sorumluluk sahibi olmaları beklenir. Bir diğer söyleyişle, kendilerinden beklenen sorumlulukları zamanında yapmaları istenir. Genel erteleme veya akademik erteleme davranışlarının arkasına sığınmamaları gerekmektedir. Erteleme davranışının alt boyutuna bakıldığında sorumluluk bilincinin yer aldığı söylenebilir. Herhangi bir kişi de sorumluluk bilincinin olması aslında erteleme davranışının ve türlerinin de ortaya çıkma olasılığını azaltabilir (Yiğit ve Dilmaç, 2011).

Solomon ve Rothblum (1984)' e göre; kişilerin erteleme davranışını yapmalarının birçok nedeni olmasına rağmen içlerinde başarısızlık korkusunun en başlarda yer aldığı belirtilebilir. Bunun sonucunda ise akademik ertelemeye başvuran öğrencilerin kaygı durumlarının diğer öğrencilere kıyasla daha yoğun olması gösterilebilir. Aynı zamanda kendilerine yeteri kadar güvenmediklerinden özsaygıları daha düşük çıkabilmektedir (Beswick, Rothblum ve Mann, 1984'den aktaran Rothblum ve diğerleri, 1986).

Erteleme kavramı neredeyse birçok insanın günlük hayatlarında uyguladığı bir davranış haline gelmiştir. Erteleme davranışına başvuranlar, yapmaları gereken işi farklı nedenlerden dolayı sonraya bırakmaları yani bugünün işini yarına bırakmalarına neden olur. Bunun sonucunda da yapmaları gereken işleri geciktirmiş olurlar (Bulut, 2014).

1.5.1.1. Erteleme davranışının nedenleri

Erteleme davranışı ile ilgili alan yazın incelendiğinde bireyin zaman yönetiminin tam anlamıyla olmadığı görülmüştür. Ayrıca kişiler yapmaları gereken işlerin içinde de bir öncelik sırası belirlemediği durumlarda erteleme davranışı onlar için bir nevi kaçış aşaması olarak hayatlarında yer alabiliyor. Tüm bu nedenlerin yanı sıra erteleme davranışında bulunan kişilerin etkili ve verimli çalışabilme alışkanlıklarının olmamasının da erteleme nedenlerinin arasında yer aldığı söylenebilir. Erteleme davranışının olası diğer nedenlerine bakıldığında, kişilerin kendilerine ve çevresine yönelik yaptıkları yanlış bilişsel yüklemelerin olduğu görülebilir. İnsanların erteleme eğilimlerinin birçok nedeni vardır. Öncelikle zaman yönetimi kişilerin en büyük sorunlarının arasında yer almaktadır. Zaman yönetiminde başarısız olanlar ertelemeye meyilli olabilir. Kişiler sahip oldukları mükemmeliyetçilik duygusuyla yanı sıra başarısızlık korkusu nedeniyle bitirmeleri gereken işin en iyisi olması adına veya ortaya çıkacak olan sonuçtan kaçınmak için bu davranışa meyilli olabiliyorlar. Bunun yanı sıra kendilerine olan güvenleri veya kendileriyle ilgili gerçekçi olmayan inançları kişilerde kaygıya neden olarak erteleme davranışına sığınıyorlar. Tüm bu davranışlar erteleme nedenleri arasında yer almaktadır (Balkıs, 2007).

1.5.1.2. Erteleme türleri

Erteleme ile ilgili alan yazın incelendiğinde, farklı türlerde erteleme davranışının olduğu görülmektedir. Erteleme davranışı 5 boyutu ile alınmıştır. Bunlar:

a) Genel erteleme: Zaman yönetiminin sağlanamaması yüzünden gündelik yapılması gereken sorumlulukların yerine getirilememesi,

b) Kompulsif ya da işlevsel olmayan erteleme: Aynı kişide hem davranışsal erteleme eğilimi hem de karar vermeyi erteleme eğiliminin bulunması,

c) Karar vermeyi erteleme: Zamanlı karar vermedeki yetersizlik,

d) Nevrotik erteleme: Kişilerin hayatlarındaki vermesi gerekene önemli yaşam kararlarını vermedeki erteleme eğilimleri,

e) Akademik erteleme: Akademik anlamda yerine getirilmesi gereken sorumlulukların yapılmasının geciktirilmesidir. Örneğin; sınavlara hazırlanmanın veya ev ödevlerinin yapılmasının son dakikaya bırakılması, olmak üzere beş farklı boyutta ele alınmaktadır (Ellis ve Knaus, 1977’den aktaran Akbay, 2009). Bu çalışmada erteleme davranışının bir türü olan akademik erteleme boyutu ele alınacaktır.

1.5.1.3. Erteleme döngüsü

Burka ve Yuen (1983) erteleme sürecinde olan kişilerin duygu, düşünce ve davranış boyutlarında nasıl bir döngünün içinde olduklarını açıklamışlardır. Bu döngüye the cycle of procrastination (erteleme döngüsü) adını vermişlerdir. Bu döngüde bireysel farklılıklardan dolayı oluşan çeşitliler yer almaktadır. Bunun sonucu olarak ise erteleme döngüsünün çok kısa sürebileceği gibi haftalar veya aylarca da sürebileceği belirtilmiştir.

1) “Bu sefer çalışmaya erken başlayacağım”: İşe başlamadan önce kişi oldukça umutludur. Diğerlerinden farklı olarak bu sefer sistemli bir çalışma yaparak başarılı olacağına inanır. Çalışmaya başlarken isteksizlik ve yetersizlik duygularını hissediyor olsalar bile bu durumu önemsemmezler. Ertelemeci insanlar çalışmanın kendiliğinden başlayacağını inanırlar. Bunun sonucunda bekledikleri başlama anı gelmedikçe umutlarının yerini korku ve endişe almaya başlar.

2) “Bir an önce işe başlamalıyım!” :

Kişi bu sefer işe erken başlayacağı düşüncesine sahiptir. İşe başlamak için beklenen her süre zarfında da kişide kaygı meydana gelir ve bunun yerini bir süre sonra baskı alır.

3) “Ya işe başlamazsam?” :İşe başlaması için zaman geçmektedir; fakat hala işe başlayamamıştır. Kişi bu durumda işe asla başlayamayacağını düşünür. İyimser düşüncelerinin yerini erteleme davranışından dolayı ortaya çıkabilecek kötü sonuçlara bırakır. Bu durumda aşağıdaki gibi düşünceler ile ertelemeye tepkilerde bulunabilir.

a)“*Daha önce başlamalıydım.*”: Bunu söyleyenler genellikle kaybettikleri zamanın farkındadırlar ve artık onun tekrar gelmeyeceğini bilirler. Bu durumun verdiği pişmanlık duygusunu yaşarlar. Eğer erken başlasalardı bu durumu yaşamayacaklarını bilirler.

b)“*Her şeyi yapıyorum ancak olmuyor.*”: Öncelikle kronik erteleme davranışında bulunanların başvurduğu yol, çalışmaya başlamak dışında birçok şeyin yapılmasıdır. Öncelikli olarak yapılması gereken işlerin dışında daha önemsiz olan ve o anda yapılmasa da olacak işler yapılır. Bunun sonucunda da asıl yapılması gereken işe bir türlü başlamayarak ertelenmesi durumudur.

c)“*Hiçbir şey bana zevk vermiyor.*”: Erteleme davranışını sergileyen kişiler yapması gereken işler yerine kendilerine keyif veren ve eğlendiren aktivitelere yönelirler. Sonrasında ise bitirilmemiş olan işler sebebiyle kişide suçluluk ve kaygı oluşur. O an da yaptıklarından bile keyif alamayacak duruma gelirler.

d)“*Umarım hiç kimse öğrenmez.*”: Zaman geçmesine karşın işe hala başlamadığını kimsenin öğrenmesini istemez. Bu durum kişilerde utanç duygusuna neden olabilir. Bu yüzden işe başlamadıklarını çevrelerinden gizlemeye çalışırlar. Kendilerini işe hiç başlamamış olsalar da ilerleme kaydetmiş gibi gösterirler. Ayrıca çok yoğun bir çalışma temposundaymış gibi davranırlar. Bununla beraber erteleme davranışlarını haklı göstermek için mazeretler üretirler.

4)“Hala zamanım var.”:Erteleme davranışına başvuran kişi kendisini suçlu hissetmesine rağmen hala işi tamamlayabileceği düşüncesine sahiptirler. Bunun için yeterli sürelerinin olduğunu düşünürler.

5)“Bende yolunda gitmeyen bir şey var.”:Kişi bu aşamada artık umutsuzluğa kapılmaktadır. Kişi bu zamana kadar çalışmasını tam anlamıyla yapmamasından dolayı üzüntü duymak yerine korkmaktadır. Bu kısımda kişi kendisinde bir sorun olduğunu düşünmeye başlar. Kendisi dışındaki insanların cesaret, şans ve zekâ gibi konularda kendisinden daha iyi olduğunu düşünür.

6) “Son seçim” :Kişi bu aşamada bir seçim yapmak zorundadır. Ya işi tamamlayacak ya da bırakacaktır. Eğer kişi zamanının azaldığını düşünüp işi bitirmesinin mümkün olmadığına kendini inandırır ise işi bırakır. Fakat işi tamamlamak için ne kadar az süre kalsa da işe başlamayı tercih edebilir. Bu durumda ise aslında işin o kadar zor olmadığını fark edip neden daha önce başlamadığını sorgulamaya başlar. Yapılan iş sıkıcı ve çok yorucu olsa dahi kişi çalışmaya başlamıştır. Bu durum da kişide bir iç rahatlığı oluşturabilir.

7) “Bir daha asla ertelemeyeceğim.” :Bitirilmesi gereken iş tamamlandıktan ya da bırakıldıktan sonra kişi kendini huzurlu hisseder. Sonunda kendisini huzursuz hisseltiren bu durum ortadan kalkmıştır. Bu sürecin tekrar etme düşüncesi bile kişiye katlanılmaz gelir. Kişi bir dahaki sefere artık daha planlı bir şekilde çalışma kararı alır. Erteleme döngüsü kişinin asla bir daha bu durumu yaşamayacağını söylemesiyle son bulur. Fakat erteleme eğiliminde olan birçok kişi kendisini bu erteleme döngüsünün içinde tekrar bulabilir (Aktaran: Çakıcı, 2003).

1.5.1.4. Erteleme ile ilgili kuramsal yaklaşımlar

Araştırmacıların görüşleri çerçevesinde erteleme davranışı; özellikle psikoanalitik, psikodinamik, davranışsal ve akılcı-duygusal-davranışçı kuram yaklaşımlara göre açıklanmaya çalışılmıştır.

1.5.1.4.1. Psikoanalitik Kuram

Freud’a göre kaygı, ego veya uyarıcı bir sinyal olarak görülmektedir. Yani kaygının bastırılmış bilinçaltı düşüncelerden egoya gönderilen bir tür sinyal olduğu söylenebilir. Ne zaman ki ego kaygıyı fark eder ise o zaman ortaya çeşitli savunmalar çıkabilir. Bir tür savunma mekanizması olduğu söylenebilir. Kişi erteleme davranışında bulunduğu yapması gereken işten kaçındıkça erteleme davranışına neden olan yetersizlik duygusuyla yüzleşmeyi de ertelemektedir. Bazen ise bu ertelemeyi bedensel şikâyetler kullanılarak da yapabilmektedir (Aydoğan, 2008). Erteleme davranışı kısa sürelik kaygıyı azaltabilir. Fakat uzun döneme bakıldığında ise yapılacak işin tamamlanamamasından dolayı kaygı artabilir (Yurdakul, 2017). Kişide kaygı düzeyinin artması sonucunda kişinin performansının

düşmesiyle öğrenmenin de oluşması engellenir. Birçok kişide bu yüzden öğrenmelerine ara vererek erteleme davranışını sergilemektedirler (Oran, 2016).

1.5.1.4.2. Psikodinamik Kuramcılar

Psikodinamik yaklaşıma göre erken çocukluk dönemi önemlidir. Bu dönemde çocuklar bir şeyleri doğrudan yerine sembolik olarak ifade etmektedirler. Bu yaklaşıma göre, erteleme davranışı kişilerin çocukluk dönemlerinde yaşamış oldukları travmalarla ilişkisi olan bir özellik olarak düşünülmektedir (Kağan, 2010). Yanlış çocuk yetiştirmenin erteleme davranışının ortaya çıkmasında önemli bir etken olduğu belirtilmektedir. Erteleme davranışının ortaya çıkmasına ailelerin çocuklarından akademik olarak fazla beklentilerini anne baba sevgisine ve onayına bağlamaları da erteleme nedeni olarak görülmektedir. Bu şekilde büyütülen çocuklar başarısızlık durumlarında kaygılanırlar ve egolarına yenik düşerek erteleme davranışını sergileyebilmektedirler (Yüce, 2016).

1.5.1.4.3. Davranışçı Kuram

Davranışçı kuramcılara göre, öğrenme bir uyarıcı ile davranış arasındaki bir bağ sayesinde oluşur. Oluşan davranışın değiştirilmesi ise pekiştirme yoluyla gerçekleşmektedir. Bir davranışın oluşması için önceden pekiştirilmiş olduğu anlamı ortaya çıkmaktadır. Davranışçı kuramcılara göre eğer bir öğrenci erteleme davranışını sergiliyorsa muhtemelen geçmişinde erteleme davranışı olmuştur (Kağan, 2010). Eğer ki kişi yaptığı davranıştan dolayı iyi sonuçlar ile karşılaşılıyorsa yaptığı davranış güçleniyor ve o davranışı yapmaya devam ettirmektedir. Tam tersine bu durumdan hoşnut değilse o davranışı sonlandırmayı tercih edebilmektedir. Örneğin, erteleme davranışına başvuran öğrenciler ders çalışma yerine onlara göre yapması daha keyifli olan başka bir etkinliği tercih etmektedirler. Premack ilkesine göre kişi daha az hoşlandığı işlere yönlendirilebiliyor. Ertelenmek istenmeyen davranış, ertelenmek istenenden sonra yapılarak bir pekiştirme görevi görüyor (Oran, 2016). Böylelikle kişi öncelik sırasının önemini kavrayabilir. Kendi için keyifli olan aktiviteyi yapmak için önce sorumluluklarını yerine getirmesi gerektiği bilincine sahip olabilir.

1.5.1.4.4. Akılcı-Duygusal-Davranışçı Kuram

Ellis ve Knaus Akılcı Duygusal Davranışçı kuramı içinde erteleme davranışını net bir şekilde ifade eden ilk araştırmacılarıdır. Araştırmacılar erteleme davranışında akla uygun olmayan korkuların ve öz eleştirinin etkili olduğunu düşünmüşlerdir. Kişinin kendinden şüphe duyması, sahip olduğu düşük engelleme toleransı ve kontrole karşı isyanı ertelemenin üç önemli nedeni olarak belirtilmiştir. Genel olarak erteleme davranışına sahip kişiler kendilerine işi tamamlama konusunda güvenmekte şüphe duyarlar. Bu nedenle de göreve başlamayı geciktirerek erteleme davranışının ortaya çıkmasına neden olurlar. Akılcı olmayan inançlar da bu süreçte önemli bir yere sahiptir (Ellis ve Knaus, 1979'den aktaran Çetin, 2016).

Ellis'e göre insanların kendilerini sıkıntılı, kaygılı ve depresif hissetmelerinin nedeni akılcı olmayan ve yanlış inanışlardır. Ellis yanlış akıl yürütmeyi ABC modeliyle açıklamıştır. Bu modele göre, A modelinde bireyin rahatsız olduğu bir uyaran vardır. B noktasında ise kişi A noktasında ortaya çıkan durumla alakalı olarak mantıklı, gerçekçi veya akılcı olmayan inanca sahiptir. C noktasında ise akılcı olmayan veya akılcı olan inançların neden olduğu duygusal ve davranışsal sonuçlar oluşmaktadır. Kişilerin sahip oldukları akılcı olmayan inançlar depresyon, öfke ve kaygı gibi olumsuz düşüncelere neden olabilmektedir. Akılcı olmayan inançlar kişilerin kendilerine zarar verebilecek duyguların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Ellis, 1973'den aktaran Çivitçi, Türküm, Duy, ve Hamamcı, 2009, s.2). Örneğin; kişinin çalıştığı iş yerinden ayrılması (A), ayrılmanın sonucunda ortaya çıkan belirsizlik, çaresizlik ve acı çekme gibi durumlar (C), ve olaya karşı olan inancı yani işinden hiç ayrılmayacağına inanması ve asla değişiklik yapmayacağına karşı duyduğu inanç (B) olarak tanımlanabilir

Ellis'e göre erteleme davranışının temelinde katı istekler vardır. Var olan katı isteklerinde üç sağlıksız inanışın ortaya çıkmasının nedeni olarak ileri sürmektedir (Dryden, 2000). Aşağıda erteleme davranışını açıklayan dört özellikten bahsedilmiştir. Bunlar:

Katı istekler (Dayatma): Kişiler yapmaları gereken bir işe başlamadan önce belirli koşulların sağlanmış olmasını beklemektedir. Bu koşullar sağlanıncaya kadar işe başlamamaktadırlar. Hâlbuki bu koşullar sağlansa bile beklenen süre zarfında değişiklik gösterebilir, beklenen koşullar kaybedilebilir. Böylece erteleme olayı da tamamen ortadan kalkmayabilir.

Büyütme: Kişiler yapmaları gereken göreve başlamadan önce katı istekleri yerine gelmediği zaman büyütme inanışları devreye girer. Bu düşünceye sahip olan kişiler olmaması gerektiğini düşündükleri bir koşulun varlığını olumsuz yönde abartmaktadırlar. Bir işe başlamadan önce mutlaka rahat olmaları gerektiği inancına sahiptirler ve bu yaşadıkları durum onları rahatsız eder. Hissettikleri bu duygunun berbat olduğunu düşünerek işi geciktirerek kurtulma yolunu seçerler. Bu inanışına sahip olan kişiler hiçbir şeyin yaşadıkları durumdan daha kötü olmayacağını düşünürler.

Rahatsızlığa dayanamama: Kişiler yapmaları gereken göreve başlamadan önce katı istekler yerine gelmediği zaman bu duruma katlanamayacaklarını düşünmeye başlarlar. İşe başlamadan öncel kişiler rahatsızlık hissetmemeleri gerektiği düşüncesine sahiptirler. Sahip oldukları bu düşünce artarak harekete geçilmeği düşüncesini artırır. Böylelikle kişiler rahatsızlık düşüncesinden kaçmak için yapmaları gereken işi ertelerler.

Suçlama: Kişiler işe başlamadan önce sahip oldukları suçlama inanışları devreye girebilir. Bu inanışları kendilerini, başkalarını ya da yaşamlarıyla ilgili olabilir. Kendisini suçlama inanışı kişilerin kesinlikle iyi yapmalarını düşündükleri bir işi yapmadıklarında veya kesinlikle yapmamaları gereken bir durumu yaptıklarında ortaya çıkmaktadır. İyi yapmaları gereken işi yapmadıklarında başarısızlıklarının ortaya çıkacağını endişe ederler. Bunun sonucunda kişiler kendilerinin başarısız olduğunu düşünürler. Sonunda başarısız olmaktansa işi ertelerler.

Erteleme davranışından kurtulmayı sağlayacak dört sağlıklı inanıştan da Bahsedilebilir. Bu inanışlara sağlıklı denilmesinin üç nedeni vardır: Gerçektirler, mantıklıdırlar ve işe yararlar.

Tercihler: Tam tercihlere sahip kişiler isteklerini ifade etmekle kalmayıp bunların yerine getirilmesi için ortada bir sebep olmadığını kabul ederler. Kişiler kendi isteklerini yapmak istedikleri zaman onları iyi yapmak zorunda olmadıklarını kabul ederler. Aynı durum olumsuz durumları tercih etmeyle kalmayıp ayrıca bu durumun neden olmaması gerektiğine ilişkin bir neden olmadığını düşünürler. Örneğin, kişilerin kendisini rahatsız hissetmek istemediklerini ama bu durumdan uzak kalmak içinde bir sebebinde olmadığını bilirler. Tam

tercihler esnektir. Kişilerin tercihleri istedikleri anda gerçekleşmeler bile yapmaları gereken işe başlamaya izin verirler.

Büyütmeme: Büyütmeme davranışına sahip olduğunda istenilmeyen koşulların varlığında bile abartılı bir olumsuz değerlendirme yapılmayıp illaki var olması gerekir dibi bir talepte de bulunulmamaktadır. Böylelikle rahatlık duygusunun işe başlamadan önce olmazsa olmaz bir durum olmadığı düşünülür. Rahatsızlık duygusu olduğu durumlarda da kişiler bu durumun kötü bir durum olduğunu; fakat berbat bir durum olmadığını düşünürler. Bu inanış böylelikle kişileri yapmaları gereken işe yönlendirebilir. Kişiler yaşadıkları olayın kötü ama dayanamayacakları kadar da kötü olmadığını düşünmeleri ya da yaşadıkları kötü durum hakkında şanssızlık olarak düşünüp fakat dünyanın sonu olmadığını düşünmeleri gibi durumlar örnek gösterilebilir.

Rahatsızlığa dayanabilme: Bu inanışa sahip olan kişiler ortaya çıkan durumlara karşı zor bile olsa bunlarla baş edilebileceği düşüncesine sahip olunur. İşe başlamadan önce ortaya çıkacak olan olumsuzluklara karşı bunlara dayanmanın aslında kişilerin yararına olduğu düşüncesi benimsenebilir. Bu durumda kişiler rahat bir duruma sahip olmasalar bile yapmaları gereken işe başlarlar.

Kabul etme: Kabul etme davranışı da tıpkı suçlama davranışı gibi kişinin kendisiyle, başka insanlarla veya yaşam koşulları ile ilgili olabilir. Kişiler kabul etme inanışına sahipse, istemedikleri veya tercih etmedikleri davranışları yaptıklarında kendilerinin de herkes gibi hata yapabileceklerini kabul ederler. Aynı durum bir başkası tarafından yapılan hatalar içinde söylenebilir. Onları oldukları gibi kabul etme davranışı işi ertelemek yerine işe başlanılmasını sağlar. Genel yaşam koşullarına göre ise kabul etme inanışına sahip kişiler yaşamı bir bütün olarak değerlendirirler. İyisiyle, kötüsüyle ve ne iyi ne de kötü denilebilecek yönlerinin birlikte olmasıyla yaşam değerlendirilir.

1.5.2. Akademik erteleme

Akademik erteleme, erteleme davranışının bir türüdür. Bu erteleme davranışı akademik kökenli olan görevlerin yerine getirilmesi esnasında oluşan geciktirilmesi olarak

tanımlanabilmektedir (Akdemir, 2013). Akademik erteleme de kişiler okulla ilgili olan sorumluluklarını yerine getirmeyi geciktirebilmektedir (Aydoğan, 2008). Örnek olarak ev ödevlerinin zamanında yapılmaması veya sınavlara hazırlanmadaki gecikme verilebilir

Rothblum ve arkadaşları akademik erteleme davranışını iki aşamalı bir davranış olarak tanımlamaktadır. Birinci aşama, her zaman ya da neredeyse her zaman yerine getirilmesi gereken akademik görevlerin geciktirilmesinden oluşmaktadır. İkinci aşama ise her zaman ya da neredeyse her zaman ertelenen davranışın sonucunda kaygı hissetme durumudur (Rothblum, Solomon ve Murakami, 1986, pp. 387)

Akademik erteleme yapılması gereken işlerin bitirilmesinin son dakikaya bırakılması ve gereğinden fazla zaman alması aynı zamanda kaygı durumunun olması akademik erteleme kapsamında yer almaktadır (Aktaran: Çetin, 2016).

Başlıca akademik erteleme davranışının nedenlerine bakıldığında, bireyin zamanı etkili kullanamaması ve önceliklerini belirleyememesi gibi durumlar olduğu görülebilir. Ayrıca akademik erteleme davranışında bulunan kişinin etkili ve verimli çalışma konusunda da eksikliği olduğu söylenebilir (Yüce, 2016).

1.5.2.1. Akademik ertelemeyle başa çıkma

Akademik ertelemeyle başa çıkmak için Burka ve Yuen (2008, pp. 289-291) birçok teknik saymaktadır. Sunulan bu teknikler bilimsel raporlar sonucunda oluşturulmuş olup aşağıda belirtildiği gibidir:

(a)Ertelemeyle baş etmede ilk olarak kişiler kendilerine davranışsal olarak bir hedef belirlemeli. Bu sayede davranışlardaki değişimle birlikte düşüncelerdeki değişimi sağlamak daha kolay olabilir. Belirlenen amaçlar genel amaçtan daha çok somut ve özel olmalı. Örneğin, erteleme davranışını bırakmak isteyen bir kişi bu durumdan kurtulma istiyorum demek yerine 1 Eylül itibariyle çalışma dolabımı ve kitabımı düzenlemek istiyorum gibi somut bir amaç koyabilir.

(b) Amaç belirlenirken amacın gerçekçi olması gerekmektedir. Genel bir amaç belirlemek yerine kişinin kendisinin ulaşabileceği bir amacın olması daha geçerli olabilir. “Asla bir daha ertelemeyeceğim.” gibi genel amaç yerine, “Matematik dersim için günde bir saat çalışacağım.” gibi daha gerçekçi ve kabul edilebilir bir amaç belirlenebilir.

(c) Bir diğer teknik ise belirlenen hedefe ulaşmak için gerekli adımları parçalara bölerek onları tek tek yaparak devam etmektir. Belirlenen ana hedefin gerçekleşmesi bir anda olmayacağından dolayı hedefi küçük küçük parçalara bölerek yapılabilir. Bu durum sayesinde hem kişi motivasyonunu yüksek tutabilmekte hem de ana hedefe ulaşmak için önce küçük parçaları tamamlamak gerekli olacak. Kişi küçük hedeflerin tamamlanması sonucunda asıl istenen sonuca ulaşabilmektedir. Asıl olan hedefe ulaşmak için öncelikle parçaları tamamlanması gerekmektedir. “Bu raporu bu ay bitireceğim.” gibi sonuç bildiren bir amaç yerine “İlk haftada her gün otuz dakika rapor için veri toplayacağım. İkinci ve üçüncü hafta veriler üzerinden rapor taslağı oluşturarak, son hafta son düzenlemeleri yapacağım.” gibi sonuca ulaşmak için amacı parçalara ayırarak plan yapılabilir.

(d) Zaman konusunda gerçekçi davranıp ona göre plan yapılmalı. Böylelikle akademik erteleme zaman algısı ile ilgili olan kısmını yok etmek açısından önemlidir. Bu yüzden bir iş planlanırken onunla ilgili bir planlama yapılmalı. Daha sonrasında planlanan süre ile gerçekte olan süre karşılaştırılıp farka bakılmalı. Böylelikle kişiler gerçekte olan ile tahmin edilen süre arasındaki farkı görebilirler.

(e) Akademik erteleme davranışından kurtulmanın en kısa yolu hiçbir koşula bakmaksızın sadece bitirilmesi gereken göreve başlamaktır.

Görevin bir anda bitmesi gerektiği düşüncesinin yerine ilk adımı atarak bir yerden başlamak daha çok yardımcı olacaktır. Böylelikle yapılması gereken durumu daha fazla düşünerek kafada büyütmemiş olunur.

(f) Kimi zaman tamamlanması gereken bir sorumluluk olup bunun için kısıtlı bir süreye sahip olunur. Eldeki vakit her ne kadar işi tamamlamaya yetmeyecek de olsa çalışmaya başlanarak en azından bir kısmı halledilebilir. Unutulmamalıdır ki her bir dakikanın bile bitirilmesi gereken işte bir önemi vardır.

(g) Öncelikle unutulmamalıdır ki bir işi yaparken engellerle ve zorluklarla mücadele etmek zorunda kalınabilir. Bu durumu kabul etmek de akademik ertelemeye mücadele ederken unutulmaması gereken önemli tekniklerden biridir. Ortaya çıkan o zorluklar ve engeller aslında beklenen durumlardır. Önemli olan kısım bu zorluklar karşısında pes etmeden en az hasarla yola devam edebilmektir. Örneğin “Hoca ofisinde olmadığı için yapacağımız çalışmayı hazırlayamam, en iyisi sinemaya gideyim.” deyip sorumluluğu ertelemek yerine , “Hoca olmasa da o gelene kadar bir taslak çalışmayı kendim hazırlayabilirim.” diyerek verilen karar yapılan çalışmanın sonraki aşamasını kolaylaştırabilir.

(h) Mükemmeliyetçilik özelliği aslında akademik erteleme davranışının da kaynakları arasında gösterilebilir. Kişinin sahip olduğu bu davranış kendisinde ayrı bir yük olarak yer alabilir. Örneğin; yapılması gereken bir işi en iyi kendisinin yapacağını düşünen kişi kendi sorumluluklarını arttırarak aslında bu baskı yüzünden bazı işlerini ertelemek zorunda kalabilir.

(i) Bir diğer teknik ise kişinin kendisine ait olan zamanı dikkatli kullanması gerektiğidir. Bir çalışma esnasında ortaya çıkan diğer durumlara zaman ayırıldığı vakit asıl yapılmakta olan çalışma zamanı azalmaktadır. Örneğin, ders çalışma esnasında çalan telefona cevap verilip ders çalışmaya ara verildiğinde bölünme olur. Telefon görüşmesinden sonra ders çalışmaya döndüğünde ise bir zaman kaybı meydana gelir.

(i) Bir işi ertelemek için bulunan bahaneler de akademik ertelemenin olmasına neden olur. Özellikle de ders çalışırken sıkılan öğrenciler derse ara vermek için çeşitli bahanelere başvurabilir. Örneğin karnım acıktı, tuvalete gitmem lazım ve dışarıdan çok ses geliyor ve bunun gibi bahaneler. Hâlbuki bu tür bahanelerin arkasına bir süre saklanılmayıp amaca yoğunlaşırsa çalışma çok daha kısa sürede bitebilir. Kısacası ortaya çıkan bahanelerin gerçekten o an için önemli olup olmadığına bakılmalı. Böylece akademik erteleme davranışının oluşması da engellenmiş olabilir.

(j) Akademik ertelemeye başa çıkarken yapılması gereken bir diğer durum ise sonuca değil sürece odaklanmak olmalıdır. Sonuca odaklanan kişi daha çok akademik erteleme davranışını sergileyebilir. Çünkü sonuca ulaşılması için daha çok sürecin olduğunu düşünerek kaçınma davranışını sergileyebilir. Hâlbuki süreci düşünerek yapılan durumlarda

kişi o zamana kadar olan çabasını ve başarısını düşünebilir. Bu durum ise kişinin motivasyonunu yüksek tutmasını sağlayabilir (Aktaran: Toker, 2014).

1.5.2.2. Alanyazında akademik erteleme ile ilgili yapılmış olan çalışmalar

1.5.2.2.1. Yurt dışında yapılan araştırmalar

Owens ve Newbegin (1997) tarafından 418 erkek öğrenci ile gerçekleştirilen çalışmada akademik güven, endişe ve akademik başarı arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre akademik başarı ile akademik güven arasında pozitif; akademik erteleme davranışı arasında negatif bir ilişki tespit edilmiştir.

Ferrari ve Beck (1998), 138 üniversite öğrencisi ile yapılan araştırmada katılımcıların ortalama yaşı 19 çıkmıştır. Araştırmanın sonucunda, akademik erteleme davranışı sergileyen kişilerin sergilemeyenlere oranla dönem içinde yerine getirmeleri gereken görevleri yapmamak için akla uygun bahaneler ürettikleri görülmüştür. Kişiler bu savunma mekanizmasını kullanırken kendilerini daha iyi hissettikleri fakat sonrasında kendilerini kötü hissetmişlerdir. Bu duygular pişmanlık ve suçluluk duygusu şeklindedir (Aktaran: Yılmaz, 2016).

Ferrari ve Scher (2000) tarafından yapılan araştırmaya 18-21 yaşlara arasında olan 37 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların sadece akademik görevlerini değil akademik olmayan görevleri de erteledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler kendilerine keyif verici görevleri ertelememektedirler. Daha çok kendilerine kaygı yaratan ve fazla çaba sarf edecekleri görevleri ertelemektedirler (Aktaran: Çakıcı, 2003).

Klassen ve Kuzucu, (2009) tarafından yapılan araştırmada akademik erteleme ile motivasyon kaynakları arasındaki ilişkiye bakmışlardır. Yapılan araştırmaya 508 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Araştırmaya katılanların %83'ü günde birkaç saat erteleme davranışına başvurdukları bulunmuştur. Öğrencilerde, erteleme davranışı yazı yazmalarını gerektiren ödevlerde daha sık ortaya çıkmaktadır. Kızların erteleme davranışını daha çok kitap ve dergi

okumak için, erkeklerin ise daha çok bilgisayar oyunu oynamak ve televizyon izlemek için yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır (Aktaran: Akkuş, 2018).

O'Brien (2011) tarafından yapılan araştırma da öğrencilerin Facebook kullanım sıklığı, süresi, yoğunluğunun ve akademik performansa etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın örneklemini 160 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucu olarak, günlük internet kullanımını dağılımı öğrencilerin akademik çalışmalara 1,8 saat, eğlence için 2,5 saat ve internet ve Facebook içinde 2 saat olarak bulunmuştur. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre, öğrenciler akademik çalışmalarını için facebook hesaplarını kontrol etmek için bekledikleri zamanları değerlendirmektedir. Yapılan çoğu araştırmanın tersine bu çalışmada akademik çalışmaya ayrılan zaman ile facebook için harcanan zaman arasında pozitif bir ilişki olduğu bilgilisine ulaşılmıştır.

Adesina (2011) tarafından yapılan çalışmada ilköğretim kademesindeki öğrencilerin kişilik özellikleri ve akademik ertelemelerinin, akademik başarılarına etkisi incelenmiştir. Araştırmaya katılan 200 öğrenciye akademik erteleme ve kişilik ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasında önemli bir farklılık bulunmuştur. Yaş ve cinsiyet değişkenlerinin de akademik erteleme davranışı ve akademik başarıda önemli bir etkidir.

Khan ve diğerleri (2014) tarafından yapılan araştırma cinsiyet ve yaş değişkeninin akademik erteleme davranışına etkisini incelenmiştir. Araştırmaya 100'ü üniversite 100'ü ise yüksekokul öğrencisi olmak üzere Islamabad'da okuyan 200 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin yaş aralığı 16-27 arasında olup erkek ve kadın sayıları eşittir. Araştırmada yaş, cinsiyet ve eğitim değişkenleri incelenmiştir. Yaş değişkenine göre, 20 yaşından küçük olan öğrencilerin 20 yaşından büyük olanlara göre daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri bilgilisine ulaşılmıştır. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucuna göre yüksekokulda okuyan öğrencilerin üniversite öğrencilerine göre daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri belirlenmiştir. Buna neden olarak ise; üniversite de okuyan öğrencilerin kariyer sahibi olmaları için çok çalışmak zorunda kaldıkları için akademik erteleme davranışını daha az gösterebilmektedirler.

Asri, Setıghyosari, Hitipeuw, Chusniyah (2017) tarafından ortaokul öğrencilerini kapsayan çalışmalarında akademik ertelemenin hangi nedenlerden dolayı ortaya çıktığıyla ilgili araştırma yapmışlardır. Ortaya çıkan bulgulara göre, öğrencilerin yapması gereken görevlerin önemli olmaması, zor ve çalışılması külfetli olması, yetersiz bilgi sahibi olunması, mükemmeliyetçilik, öğrenmenin yönetiminin kötü olması, öz-düzenleme eksikliği, stres ve yorgunluk, sosyal desteğin eksik olması, öğretmenlerin disiplinsizliği ve okul kültürünün elverişsiz olması. Düşük öğrenim başarısının Akademik ertelemenin en önemli nedeni olduğu belirtilmiştir.

1.5.2.2. Yurt içinde yapılan araştırmalar

Çakıcı (2003) 547 öğrenciyle yaptığı bu çalışmada; lise ve üniversite de öğrenim gören öğrencilerin genel ve akademik erteleme davranışları özsaygı, akademik başarı, yaş, cinsiyet ve çok boyutlu mükemmeliyetçilik değişkenleri açısından incelenmiştir. Yapılan bu araştırmada, lise öğrencilerinin üniversite öğrencilerine oranla daha az genel ve akademik erteleme davranışını gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Lise öğrencilerinde erkeklerin kızlara oranla daha fazla genel ve akademik erteleme davranışı gösterirken bu fark üniversite öğrencilerinde bulunmamıştır. Lise öğrencilerinde genel ve akademik erteleme arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki vardır. Üniversite öğrencilerinde genel ve akademik erteleme arasındaki ilişki yüksek düzeyde bulunmuştur. Akademik erteleme ile kişinin kendisi için mükemmeliyetçilik arasında lise öğrencilerinde negatif bir ilişki bulunurken, üniversite öğrencilerinde orta düzeyde negatif bir ilişki bulunmuştur. Bu tarz kişiler hırslı ve yaptıkları işlerde titizdirler. Bunun sonucunda yaptıkları işlerde yüksek düzeyde başarı gösterme potansiyelleri vardır. Aynı zamanda yaş ve akademik erteleme arasında az da olsa pozitif bir ilişki görülmüştür. Üniversite öğrencilerinde ise genel erteleme ile akademik erteleme davranışı arasında yüksek düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Balkıs (2006) 589'u kız ve 395'i erkek olmak üzere toplam 984 öğretmenle yaptığı bu çalışmada, öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, düşünme ve karar verme tarzları ile ilişkisini incelemiştir. Araştırmanın sonucunda, erteleme eğilimi ile rasyonel düşünme ve karar verme arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmuştur. Anlık karar verme, bağımlı ve kaçınan stilleri arasında ise anlamlı bir şekilde pozitif bir ilişki bulunmuştur. Ortaya çıkan sonuçlara göre, erteleme davranışı yaş, cinsiyet ve öğretmenlerin

bölümüne göre anlamlı farklılıklar göstermiştir. Örneğin, erkek öğretmen adaylarının genel, akademik ve karar vermeyi erteleme eğilimlerinin kadın öğretmenlere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırma grubu Konya ilinde üniversite sınavına hazırlanan 400 lise son öğrencisinin tesadüfi yöntemle seçilmesiyle oluşturulmuştur. Araştırma grubunu 220 kız öğrenci (%55) ve 180 erkek öğrenci (%45) oluşturmaktadır. Araştırma grubunu oluşturanların yaş ortalaması 17,35 olarak bulunmuştur. Araştırmada, akademik erteleme davranışının benlik saygısı, durumluluk kaygı ve öz-yeterlilik ile açıklanabilirliği incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda akademik erteleme ve benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bunun aksine, akademik erteleme ile durumluluk kaygı ve öz yeterlilik inançları arasında herhangi bir ilişki bulunmamıştır. Ayrıca akademik erteleme düzeyi yüksek olanların daha fazla durumluluk kaygı yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bunlara ek olarak akademik erteleme davranışının artmasıyla benlik saygısında azalma olmaktadır. Cinsiyet değişkenine bakıldığında, erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla akademik erteleme davranışını yaptıkları sonucuna ulaşılabilmektedir (Aydoğan, 2008).

Yapılan araştırmada, bir grup lise öğrencisinde akademik erteleme davranışı: Sıklığı, olası nedenleri ve umudun rolü araştırılmıştır. Araştırmaya 223 (120 kız, 103 erkek) öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonucunda katılımcıların %54'ünün akademik konularda ertelemeyi sıklıkla yaptığı bulunmuştur. Cinsiyet değişkeninde herhangi bir farklılık bulunmamıştır. Akademik ertelemenin başlıca nedenleri arasında başarısızlık korkusu, tembellik, karar vermedeki zorluk ve risk alma davranışı yer almaktadır. Çalışmanın bir diğer sonucuna göre umut düzeyi, akademik erteleme davranışında anlamlı ve güçlü bir etkiye sahiptir (Uzun-Özer, 2009).

Bu araştırmaya, Ankara Üniversitesi öğrencileri katılmıştır. Araştırma örnekleminin %66,3'ü kadın ve %33,7'si erkektir. Araştırma grubunun yaş aralığı 17-25 arasındadır. Araştırmanın konusu, üniversitede okuyan öğrencilerin akademik güdülenme, zaman yönetimi, kaygı, genel erteleme ve akıldışı inançların akademik erteleme davranışına etkisi incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, genel erteleme, akademik ertelemenin en önemli yordayıcısı olarak bulunmuştur. Ayrıca güdülenmenin ve zaman yönetimin de akademik ertelemeyi önemli oranda etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Akılcı olmayan inançların ve

kaygının ise akademik ertelemeyi yordamadığı görülmüştür. Araştırmanın sonucuna bakıldığında üniversite öğrencilerinin neredeyse yarısının akademik erteleme davranışını göstermektedirler. Bunun sonucu olarak da okullarda gösterilen öğretim etkinlikleri gösterilebilir. Araştırmanın sonucunda, akademik ertelemenin en güçlü açıklayıcıları, genel erteleme, zaman yönetimi ve güdülenme olduğu görülmüştür (Kağan, 2009).

Akbay (2009) tarafından yapılan çalışmada araştırmaya katılan öğrencilerin akademik ertelemelerini sırası ile akademik güdülenmeleri, akademik yüklemeleri ve akademik Öz yeterlik inancı anlamlıdır. Dolayısıyla bu değişkenler artış gösterdiği durumlarda akademik erteleme davranışı azalmaktadır. Cinsiyet değişkenine göre sadece kızlarda akademik öz yeterlik ile akademik erteleme davranışı arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamıştır.

Özer ve diğerleri (2009) tarafından akademik ertelemenin yaygınlığı, nedenleri ve bahanelerinde cinsiyetle ilişkisi ve akademik düzeyini araştırmışlardır. 1. çalışmada 203 lisans öğrencisinin akademik erteleme oranının geçerlilik güvenilirlik ve gözden geçirilerek oranı ortaya çıkarılmıştır. 2. çalışmada 784 öğrenciye akademik erteleme ölçeği uygulanmıştır. Sonuçlar şunu gösteriyor ki akademik ertelemenin kadınlara göre erkeklerde daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kadınlardaki akademik erteleme davranışının nedeni olarak korku, başarısızlık ve tembellik gösterilirken, Erkeklerinki ise risk alma ve isyan etmeleri olarak gösterilmiştir.

Kandemir (2010) tarafından yapılan bu araştırmanın amacı: üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarını başarı yönelimleri, akademik öz yeterlik inancı, kişilik özellikleri, ve benlik saygısının ne düzeyde açıkladığını incelemektir. Araştırmaya 224 erkek 406 kadın toplam 630 üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkek öğrencilerin kadın öğrencilere kıyasla daha çok akademik erteleme davranışını sergiledikleri görülmüştür. Ayrıca sınıf düzeyine bakıldığında 4. Sınıfların alt sınıflara göre özellikle 1.sınıfta okuyanlara göre daha yoğun olarak akademik ertelemeye başvurdukları sonucuna ulaşılmıştır. Yine araştırma sonuçlarına göre; eşit ağırlık alanından gelen öğrencilerde daha fazla akademik erteleme davranışı olduğu bulunmuştur.

Ekinci (2011) tarafından yapılan araştırmada, öğrencilerin akademik başarı seviyeleri

ile öğrenilmiş çaresizlik seviyeleri, akademik öz yeterlik seviyeleri ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Araştırmanın örneklemi 392'si erkek 322'si kız olmak üzere toplam 714 ortaöğretim öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin akademik başarıları ile akademik öz yeterlik düzeyleri arasında pozitif; akademik başarıları ile akademik erteleme davranışları arasında ise negatif yönde ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin akademik başarıları arttığı zaman akademik olarak öz yeterlilik seviyelerinin de artacağı; fakat akademik erteleme davranışlarının azalacağı anlamına gelmektedir. Ayrıca bulunan bir diğer sonuç ise öğrencilerin akademik öz yeterlilikleri artarken öğrenilmiş çaresizlik düzeyleri azalmaktadır. Fakat öğrenilmiş çaresizliğin artması akademik erteleme de artmasına neden olmaktadır. Cinsiyet değişkenine bakıldığında, erkek öğrencilerin kızlara oranla akademik erteleme davranışına daha fazla eğilimli oldukları görülmüştür.

Tanrikulu (2013) yaptığı bu araştırmasında ergenlerin akademik erteleme davranışının benlik saygısıyla ilişkisi ve bu değişkenlerin sosyodemografik özelliklere göre değişimini incelemiştir. Araştırmanın örneklemi 420 (236 kız ve 184 erkek) 10. ve 11. sınıf öğrencilerinden oluşmuştur. Araştırmanın sonucunda akademik erteleme davranışıyla benlik saygısı arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Bulgulara göre akademik erteleme davranışı; cinsiyet, annenin öğrenim düzeyi, ergenlerin aldığı harçlığın durumu, ders çalışmaya ayrılan günlük durumu, ders çalışmak için tercih edilen zaman dilimi, ergenlerin kendilerini başarılı bulduğu dersler ve okul dışında zamanı değerlendirme alışkanlıkları yönüyle farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Fakat kardeş sayısı, ailenin ekonomik durumunu nasıl algıladığı, ailedeki doğum sırası, anne babanın birliktelik durumu, baba öğrenim durumu ve dershaneye gidip gitmeme durumuna göre akademik erteleme davranışında herhangi bir farklılaşma bulunmamıştır.

Araştırmanın örneklemi 141'i kadın, 164'ü erkek olmak üzere toplam 305 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Yapılan bu araştırmanın amacı, eğitim fakültesi okuyan öğrencilerin akademik erteleme, genel yetkinlik inancı ve sorumluluk düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemektir. Buna ek olarak, mezun oldukları lise türü, sınıf düzeyleri ve cinsiyet değişkenleri incelenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre, üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ile genel yetkinlik inançları, sorumluluk düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet değişkeni erkek öğrencilerin kızlara oranla daha fazla akademik

erteleme davranışına başvurdukları bulunmuştur. Kız öğrencilerde erkeklere göre kendilerine karşı daha fazla sorumluluk duygusuna sahip olukları görülmektedir. Sınıf düzeyine bakıldığında ise 2. ve 3. sınıflara göre 4. sınıflar daha fazla sorumluluk duygusuna ve daha az akademik erteleme davranışını sergilemektedirler. Buna ek olarak 1., 2. ve 3. sınıf öğrencilerine göre daha fazla yetkinlik inancına sahip oldukları söylenebilir (Çelikkaleli ve Akbay, 2013).

Bulut (2014) tarafından yapılan araştırmanın örneklemi Afyon Kocatepe ve Çukurova Üniversitesinde 2013-2014 akademik yılında eğitim görmekte olan 517 (236 kız, 281 erkek) sosyal bilgiler öğretmen adayından oluşmaktadır. Bu çalışmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Öğretmen adaylarında akademik erteleme davranışlarının sınıf düzeyine, öğrenim türlerine, cinsiyetlerine ve günlük internet kullanımlarına göre anlamlı farklılıklar görülmüştür.

Balkıs ve Duru (2014) kendinden şüphe duyma, akademik başarı ve benlik saygısı arasındaki ilişkilerde akademik erteleme eğiliminin dolaylı rollerini yapısal eşitlik modeli çerçevesinde inceleme amacıyla 18 ile 30 yaş arasında bulunan 261 öğrenci ile bu çalışmayı yapmışlardır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, bireyin kendisinin yetenek ve becerilerinden tam olarak emin olmadığı durumlarda benliğini korumak için erteleme davranışında bulunduğu sonucuna ulaşmıştır. Yani kişi başarısız olacağını düşündüğü durumlarda bir tür savunma mekanizması olarak akademik ertelemeyi kullanmaktadır. Ayrıca bireyin akademik erteleme düzeyinin yüksek olduğu durumlarda, akademik başarısı ve performansı etkilenebilmektedir. Sonuç olarak, kişinin kendine güvensizliği ve şüphesi arttıkça erteleme davranışı artmakta ve akademik başarıda düşmekte bununla birlikte benlik saygısı da azalmaktadır.

Kutlu ve Demir (2016) tarafından, 14-18 yaş aralığında bulunan 134'ü erkek 93'ü kızdan oluşan 227 ergene ulaşılmıştır. Ergenlerin akademik erteleme davranışlarını yaş, cinsiyet ve evlerinde bilgisayar ve internet bulunurluğu ve internette geçirdikleri süre açısından incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda; cinsiyetin ve yaşın her hangi bir farklılığa neden olmadığı belirlenmiştir. Fakat evlerinde internet bulunan ergenlerin bulunmayanlara göre akademik erteleme puanlarının daha fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca internette

geçirdikleri süre ile akademik erteleme puanları arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Bu çalışmanın amacı cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisini meta analiz yöntemiyle araştırmaktır. 25 çalışma bu analize dâhil edilmiştir. Yapılan araştırmada elde edilen sonuca göre cinsiyetin akademik erteleme düzeyinde bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılabilmektedir. Ancak bu etkinin düzeyinin düşük olduğu söylenebilir. İlgili alan yazın incelendiğinde de cinsiyet faktörünün akademik ertelemeye yarattığı farklılıklar görülmektedir (Çikrikçi ve Erzen, 2016).

Kutlu ve Demir (2017) tarafından yapılan araştırmada akademik erteleme, internet bağımlılığı ve akademik başarı arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu kapsamda çalışmaya 390 (140 erkek, 250 kız) lise öğrencileri katılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre cinsiyetin akademik erteleme davranışıyla bir ilişkisi bulunmamıştır. Yalnız akademik başarı puanının kızlarda daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca akıllı telefonu olan ergenlerin hem akademik erteleme düzeyi hem de internet bağımlılığı akıllı telefonu olmayanlara kıyasla anlamlı düzeyde fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Fakat akademik başarı ile akıllı telefona sahip olma arasında anlamlı bir fark yoktur. Günlük internet kullanımını ortalaması ile akademik erteleme ve akademik başarı arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Akademik erteleme ile internet bağımlılığı arasında olumlu, akademik başarı arasında ise olumsuz yönde bir ilişki vardır. Genel olarak bakıldığında internet bağımlılığı arttıkça akademik erteleme artmakta ve bu da akademik başarının azalmasına neden olmaktadır. Yapılan araştırmada öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışları ile sosyal medya bağımlılığının konu edildiği bu çalışmada katılımcıların başvurdukları akademik erteleme davranışları ile sosyal medya bağımlılıkları arasındaki ilişki incelenmiştir.

Öğretmen adaylarının sahip oldukları sosyal medya bağımlılığının ve akademik erteleme düzeyinin cinsiyete göre farkına bakıldığında sadece sosyal medya bağımlılık düzeyinin bir alt dalı olan meşguliyet de anlamlı fark tespit edilmiştir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılık düzeyinin alt boyutlarının, Akademik erteleme düzeyinin sosyal site kullanımında harcanan vakte göre herhangi bir farkın olmadığı görülmüştür (Teyfur, Akpunar, Safalı ve Ercengiz, 2017).

Kürkçü (2017) tarafından yapılan araştırmada ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarını cinsiyet, yaş, sınıf, okul türüne göre incelemesi yapılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre erkek öğrenciler kız öğrencilere göre aynı zamanda 5. ve 6. sınıfta eğitim gören öğrencilerin 7. ve 8. sınıfta okuyan öğrencilere göre, 11 yaşındaki öğrenciler 10,12,13 ve 14 yaşındaki öğrencilere göre daha fazla akademik erteleme davranışı göstermektedir. Okul türüne bakıldığında da akademik erteleme davranışında değişiklik görölmüştür.

Özzorlu (2018) çalışmasında, ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ile algıladıkları anne baba tutumları ve denetim odakları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Akademik erteleme davranışının; cinsiyet, sınıf düzeyleri, anne ve babanın eğitim düzeyi arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<.05$). Cinsiyet değişkenine göre; erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre akademik erteleme davranış düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Sınıf düzeyi arttıka akademik erteleme arasında da anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Anne baba eğitim düzeyi incelendiğinde eğitim düzeyleri arttıka ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme düzeyi azalmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM YÖNTEM

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırma problemine uygun olarak seçilen araştırma modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada Mersin ili Mezitli ilçesinin ortaokul kademesindeki 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu yönüyle bu çalışmada karşılaştırmalı betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. Her iki bağımlı değişkenin arasındaki ilişkiye bakmak için ise korelasyonel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmada bağımlı değişkenler sosyal medya bağımlılığı ve akademik erteleme davranışlarıdır. Her iki bağımlı değişken için ortak olan bağımsız değişkenler ise cinsiyet, sınıf düzeyi, aile gelir durumu, anne ve babanın eğitim durumudur. Bunlara ek olarak sosyal medya bağımlılığının bağımsız değişkenleri arasında sosyal medya üyelik durumu, kullanım süresi, kullanım sıklığı, harcanan ortalama süre, internette harcanan ortalama süre ve hangi ortamdan girildiğine dair durumlarda yer almaktadır.

2.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Mersin ilinin Mezitli ilçesinde yer alan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ortaokullarında öğrenim gören 7. ve 8. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu araştırmanın örneklemini Mezitli ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 3 kamu okulunda öğrenim gören 7. ve 8. Sınıf öğrencilerinden 212 kız 168 erkek olmak üzere 380 öğrenci oluşturmaktadır. Evreni oluşturan tüm öğrencilere ulaşmak zaman ve kaynak yetersizliğinden dolayı mümkün olmadığından, araştırmada veriler uygun (elverişli) örneklem yönteminden yola çıkılarak toplanmıştır. Belli şartlar altında gerekli örneklem büyüklüğünün ne kadar olması gerektiğiyle ilgili bilgiler Tablo 2.1’de sunulmuştur.

Tablo 2.1. Gerekli örneklem büyüklükleri

Evren Büyük- Lüğü	+ 0.03 örnekleme hatası (d)			+0.05 örnekleme hatası (d)			+0.10 örnekleme hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004).

Tabloya 2.1'e göre evren için sapma miktarı $d=,05$ güven düzeyi $(1-\alpha)=0.95$ ve p değeri $.05$ olarak belirlendiği zaman evreni temsil edebilecek örneklem büyüklüğü en az 357 olmalıdır. Yapılan bu çalışmada örnek büyüklüğü 420 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin okullara göre dağılımı Tablo 2.2'de sunulmuştur.

Tablo 2.2. Öğrencilerin okullara göre dağılımı

Okulun Adı	Öğrenci Sayısı	%
Ahmet Hocaoğlu Ortaokulu	146	34,76
Muhiddin Develi Ortaokulu	131	31,20
15 Temmuz Şehitleri Ortaokulu	143	34,04
Toplam	420	100

Seçilen 420 kişilik örnekleme ölçekler uygulanmıştır. Ölçek uygulamasından sonra özensiz doldurulduğu açık olan ve çok fazla kayıp değer içeren formlar veri setinden çıkarılmıştır. Bu nedenle veri setinde azalmalar olmuş ve son durumda veri setinde 380 kişi kalmıştır.

Bu araştırmanın örneklemini kapsamında araştırmaya katılan 380 kişiye ait kişisel bilgiler, Tablo 2.3. gösterilmiştir.

Tablo 2.3. Araştırma örneklemine ilişkin kişisel Bilgiler

		N	%
<i>Cinsiyet</i>	Kız	212	55,8
	Erkek	168	44,2
<i>Sınıf Düzeyi</i>	7. Sınıf	211	55,5
	8. Sınıf	169	44,5
<i>Aile Gelir Durumu</i>	Düşük	19	5,0
	Orta	312	82,1
	Yüksek	49	12,9
<i>Anne Eğitim Durumu</i>	En fazla ilkokul	89	23,4
	Ortaokul (İlköğretim)	57	15,0
	Lise	140	36,8
	Ön lisans	36	9,5
	Lisans ve üstü	58	15,3
<i>Baba Eğitim Durumu</i>	En fazla ilkokul	62	16,4
	Ortaokul (İlköğretim)	49	12,9
	Lise	121	31,9
	Ön lisans	43	11,3
	Lisans ve Lisansüstü	104	27,4
<i>Sosyal Medya Üyelik Durumu</i>	Evet	309	81,3
	Hayır	71	18,7
<i>Sosyal Medya Kullanma Süresi</i>	1 yıldan az	64	16,8
	1-3 yıl	153	40,3
	4-6 yıl	113	29,7
	6 yıldan fazla	50	13,2
<i>Sosyal Medya Kullanma Sıklığı</i>	Her gün bir defa	97	25,5
	Her gün bir defadan fazla	177	46,6
	Haftada birkaç kez	106	27,9
<i>Sosyal Medyada Geçirilen Günlük Ortalama Süre</i>	5-10 dk.	28	7,4
	11-30 dk.	48	12,6
	31-60 dk.	248	65,3
	61-120 dk.	27	7,1
	121 dk. ve daha fazla	29	7,6
<i>İnternete Bağlanıldığında Harcanan Ortalama Süre</i>	5-10 dk.	14	3,7
	11-30 dk.	63	16,6
	31-60 dk.	99	26,1
	61-120 dk.	115	30,3
	121 dk. ve daha fazla	89	23,4
<i>Sosyal Medya Sitelerinin En Çok Kullanıldığı Ortam</i>	Ev	313	82,6
	Ev Dışı Ortamlar	66	17,4

Tablo 2.3'e göre, bu araştırmanın katılımcıları, cinsiyet açısından daha çok kızlardan

(%55,8); sınıf düzeyi açısından ise daha çok 7. Sınıf (%55,5) öğrencilerinden oluşmaktadır. Katılımcıların aileleri, çoğunlukla (%82,1) orta gelirlidir. Anneler büyük oranda en fazla ilkokul (%23,4) ya da lise (%36,8) mezunuyken, babalar çoğunlukla lise (%31,9) ya da lisans ve lisansüstü (%27,4) mezunlarıdır. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%81,3) bir sosyal medya üyesi bulunmakta, sosyal medyayı 1 yıldan az kullanan öğrencilerin oranı sadece %16,8'de kalmaktadır. Öğrencilerin neredeyse yarısı (%46,6) her gün birden fazla kez sosyal medyayı kullanmakta, sosyal medya kullanan öğrenciler de sosyal medyada çoğunlukla (%65,3) 31-60 dk. süre harcamaktadır. Bu araştırmanın katılımcıları, internete bağlandıklarında ise çoğunlukla 61-120 dk. (%30,3) ya da 31-60 dk. (%26,1) vakit geçirmektedir. Öğrenciler, büyük oranda (%82,6) evde sosyal medya sitelerini kullanmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu, araştırmaya katılan 7. ve 8. Sınıf öğrencilerinin çeşitli demografik özelliklerini tespit edebilmek amacıyla oluşturulmuştur. Bu araştırma kapsamında ankete katılan öğrencilerin cinsiyet, sınıf, aile gelir durumu, anne babanın öğrenim durumu, sosyal medyayı kullanım durumu ve süresi, sosyal medyanın ve internetin günlük ortalama kullanım süresi ve sosyal medyanın kullanım durumunun öğrenilmesine ilişkin sorular sorulmuştur. Toplam 11 maddeden oluşan “Kişisel Bilgi Formu sunulmuştur (Ek-1)

2.3.2 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği

Tutgun Ünal ve Deniz (2015) tarafından geliştirilen “Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği” (SMBÖ) öğrencilerin sosyal medya bağımlılıklarını ölçmek amacıyla kullanılmıştır. Sosyal medya bağımlılık ölçeği 41 maddeden oluşmaktadır. 41 maddeden oluşan 5’li likert tipindeki “Her zaman”, “Sık sık”, “Bazen”, “Nadiren” ve “Hiçbir zaman” aralığındaki sıklık ifadeleri ile derecelendirilmiştir. Tüm faktörler toplam varsayansın %59’unu açıklamıştır. Bu oran sosyal bilimlerde oldukça iyi bir orandır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı olan cronbach alpha değeri .967 bulunmuştur. Yapılan çalışmalara sonucunda ölçme aracı geçerli ve güvenilir bulunmuştur (Tutgun Ünal, 2015, s. 139).

Sosyal medya bağımlılığı ölçeğinden en yüksek puan 205 alınırken 41 puanda en düşük puandır. Ölçekten alınan toplam puanlar 41-73 arasında ise “Bağımlılık yok”, 74-106 arasında ise “Az bağımlı”, 107-139 arasında “Orta seviyede bağımlı” , 140-172 arasında “Yüksek bağımlı”, 173-203 arası “Çok yüksek bağımlı” düzeyinde olduklarını göstermektedir (Tutgun Ünal, 2015, s. 156).

Birinci alt boyut “Meşguliyet” 12 madde, ikinci alt boyut “Duygu durum düzenleme” 5 madde, üçüncü alt boyut “Tekrarlama” 5 madde ile dördüncü alt boyut ise “Çatışma” 19 madde ile ilişkilidir. Sosyal medya bağımlılığı ölçeğinin alt boyutlarına bakıldığında; Birinci alt boyutu 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 numaralı maddelerin “Meşguliyet” (Occupation) alt ölçeği ile ilgilidir. Bu boyutta, kişi sosyal medya aktiviteleriyle veya faaliyetleriyle çok fazla düşünüp bunlarla meşgul olması anlamına gelmektedir.

İkinci alt boyutunda 13, 14, 15, 16 ve 17. maddeler “Duygu Durum Düzenleme” (Mood Modification) vardır. İkinci alt boyutunun anlamı, sosyal medya aktivitelerinin kişilerin ruh hallerini değiştirmesi ve kişilerin yaptıkları aktiviteler sürecince duygu durumlarında değişiklik meydana gelmektedir.

Üçüncü alt boyu olan tekrarlama ise 18, 19, 20, 21, 22 numaralı maddeler bu boyutla ilgilidir. Tekrarlama (Relapse) alt boyutunda sosyal medyadan uzak durularak ya da geliştirilen kontrol davranışından sonra aktivitenin önceki şekline dönülme eğiliminde olunma durumu. Kişiler sosyal medyadan belli bir süre uzak kaldıkları zaman veya ne zamanki sosyal medya kullanımlarına sınırlama getirmek isteseler her defasında önceki kullanım alışkanlıklarının tekrarlandığı görülmektedir.

Dördüncü alt boyutu 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41 numaralı maddeler “Çatışma” (Conflict) boyutu ile ilgilidir. Bu alt boyutta, kişilerin yaptıkları sosyal medya aktiviteleri ile iş/egitim ve diğer aktiviteleri arasında bir zıtlık durumu oluşur. Bu alt boyutta kişilerin yaşamlarının sosyal medyadan etkilenmesi anlamına gelir (Tutgun Ünal, 2015, s. 151).

Ölçeğin ve alt ölçeklerin puanları belirtilen maddelerin toplamı ile bulunmaktadır. Alt ölçeklerde elde edilen puanın yüksek çıkması, o alt ölçekteki özelliğin artması anlamındadır.

Ölçeğin toplam puanındaki yükseklik ise sosyal medya bağımlılık davranışının yüksek olduğunu göstermektedir (Tutgun Ünal, 2015, s. 217).

Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinin yapı geçerliği LISREL programı kullanılarak birinci ve ikinci Düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile incelenmiştir. Birinci düzey DFA analizi sonucu elde edilen *t* değerleri, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinin Meşguliyet alt boyutu için 10,78 ile 18,03; Duygu Durum Düzenlemesi alt boyutu için 11,90 ile 17,96; Tekrarlama alt boyutu için 11,45 ile 19,01 ve Çatışma alt boyutu için 9,17 ile 16,05 arasında değişiklik göstermektedir. İkinci düzey DFA analizi sonucu elde edilen *t* değerleri ise Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinin Meşguliyet alt boyutu için 8,47 ile 10,92; Duygu Durum Düzenlemesi alt boyutu için 11,34 ile 16,18; Tekrarlama alt boyutu için 9,54 ile 12,77 ve Çatışma alt boyutu için 7,79 ile 13,20 arasında değişiklik göstermektedir. Tüm bu değerler, hem birinci düzey hem de ikinci düzey DFA için 2,56'nın üzerinde olduğu için 0,01 düzeyinde anlamlıdır ve örtük değişkenlerin ölçekte yer alan maddelerin tamamını yordayabildiğini göstermektedir.

Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinin yapı geçerliğini test etmek amacıyla uygulanan Birinci ve İkinci Düzey DFA sonucu elde edilen faktör yükleri Tablo 2.4'de verilmiştir.

Tablo 2.4. Sosyal medya bağımlılığı ölçeği birinci ve ikinci düzey DFA faktör yükleri

Meşguliyet			Duygu Durum Düzenlemesi			Tekrarlama			Çatışma		
M	DFA1	DFA2	M	DFA1	DFA2	M	DFA1	DFA2	M	DFA1	DFA2
1	0,55	0,55	13	0,78	0,78	18	0,64	0,63	23	0,69	0,69
2	0,53	0,53	14	0,78	0,77	19	0,57	0,57	24	0,66	0,66
3	0,68	0,67	15	0,80	0,80	20	0,83	0,84	25	0,69	0,69
4	0,60	0,60	16	0,77	0,77	21	0,82	0,83	26	0,70	0,70
5	0,69	0,69	17	0,59	0,59	22	0,69	0,69	27	0,72	0,73
6	0,62	0,61							28	0,69	0,69
7	0,67	0,67							29	0,46	0,46
8	0,61	0,62							30	0,64	0,64
9	0,79	0,79							31	0,68	0,69
10	0,71	0,71							32	0,42	0,42
11	0,66	0,66							33	0,57	0,57
12	0,64	0,64							34	0,63	0,63
									35	0,56	0,56
									36	0,57	0,57
									37	0,54	0,54
									38	0,54	0,54

39	0,68	0,68
40	0,67	0,67
41	0,72	0,72

Tablo 2.4’de görüldüğü gibi, hem birinci düzey hem de ikinci düzey DFA sonuçlarına göre Sosyal Medya Ölçeğine ait tüm maddelerin faktör yükleri olması gerektiği gibi 0,30’un üzerindedir. Sosyal Medya Ölçeğinin yapı geçerliğini test etmek amacıyla son olarak birinci ve ikinci Düzey DFA sonucu elde edilmiş uyum indeksleri incelenmiştir. Bu uyum indeksleri Tablo 2.5’de gösterilmiştir.

Tablo 2.5. Sosyal medya ölçeği birinci ve ikinci düzey DFA uyum indeksleri

	Birinci Düzey DFA	İkinci Düzey DFA	Değerlendirme
P	0,000	0,000	Anlamli
χ^2 /sd	1937,10/773=2,5 1	1953.05/775=2,5 2	Kabul edilebilir uyum
RMSEA	0,063	0,063	Kabul edilebilir uyum
CFI	0,97	0,97	Mükemmel uyum
NFI	0,95	0,95	Mükemmel uyum
NNFI	0,97	0,97	Mükemmel uyum
IFI	0,97	0,97	Mükemmel uyum
RFI	0,95	0,95	Mükemmel uyum
SRMR	0,059	0,061	Kabul edilebilir uyum
PNFI	0,90	0,90	Kabul edilebilir uyum
PGFI	0,72	0,72	Kabul edilebilir uyum

Tablo 2.5’de gösterilen uyum indekslerinden de anlaşılacağı üzere Ki-kare istatistiği anlamlı çıkmıştır ($P<0,001$). Bu durum, gözlenen veri matrisi ile beklenen veri matrisi arasında anlamlı bir farklılık olduğu anlamına geldiği için diğer uyum indekslerinin

incelenmesi gerekmektedir. Diğer uyum indeksleri ise hem birinci hem de ikinci düzey DFA için x^2/sd , RMSEA (Yaklaşık Hataların Ortalama Kare Kökü), SRMR (Standardize Edilmiş Artık Ortalamaların Karekökü), PNFI (Sıkı Normlaştırılmış Uyum İndeksi) ve PGFI (Sıkı İyilik Uyum İndeksi) için kabul edilebilir uyum göstermektedir. CFI (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi), NFI (Normlaştırılmış Uyum İndeksi), NNFI (Normlaştırılmamış Uyum İndeksi), IFI (Fazlalık Uyum İndeksi) ve RFI (Görelî Uyum İndeksi) içinse mükemmel uyuma işaret etmektedir. Tüm bu sonuçlar, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinin ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinde hem dört alt boyut düzeyinde hem de toplam puan alınabilecek şekilde geçerli bir yapıyla ölçülebileceğini göstermektedir (Bayram, 2013; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012; İlhan ve Çetin, 2013; Seçer, 2013; Şimşek 2007).

2.3.3 Akademik Erteleme Ölçeği

Akademik erteleme ölçeği, 2003 yılında Deniz Çiğdem Çakıcı'nın yüksek lisans araştırmasında öğrencilerin akademik erteleme davranışını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Akademik erteleme ölçeğinde öğrencilerin okul hayatlarında sorumlu oldukları görevleri içeren (sınavlara hazırlanma, ders çalışma, proje hazırlama gibi) 12'si olumlu 7'si olumsuz ifadeden oluşmaktadır. 5'li likert tipinde derecelendirme yapılmıştır. Bunlar: “beni hiç yansıtmıyor”, “beni çok az yansıtmıyor”, “beni biraz yansıtmıyor”, “beni çoğunlukla yansıtmıyor”, “beni tamamen yansıtmıyor” şeklindedir. Ölçekte akademik ertelemeyi yansıtan bir ifadeye “beni hiç yansıtmıyor” diyenler 1, “beni tamamen yansıtmıyor” diyenler 5 puan alacak şekilde tek yönlü puanlanmaktadır. Ölçeği yapanlar en düşük 19 puan, en yüksekte 95 alabilmektedir. Kişinin ölçekten yüksek puan alması akademik ertelemeci olduğunu göstermektedir (Çakıcı, 2003, s. 68).

Akademik erteleme ölçeğinin deneme formunda 849 öğrenciye ölçek uygulanmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Faktör analizinin sonucunda ölçeğin iki boyuttan oluştuğu görülmüştür. Bunlar “erteleme”, ve “düzenli ders çalışma alışkanlığı” şeklindedir. Araştırmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı Cronbach α 0.92 ve ölçeğin birinci faktörü için hesaplanan Cronbach α katsayısı 0.89 olarak bulunmuştur. İkinci faktörü için hesaplanan Cronbach α katsayısı ise 0.84 olarak hesaplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda birinci faktör olan “erteleme” nin tek başına varyansının %41,884'ünü açıkladığı görülmüş ve bu nedenden dolayı “Akademik Erteleme Ölçeği” tek boyutlu olarak

kullanılmıştır. Ölçekteki her maddenin kendi içinde madde toplam korelasyonları 0.45 ile 0.72 arasında değiştiği görülmüş, test-tekrar test korelasyon kat sayısı 0.89 ve iki yarım testin güvenilirlik katsayısı ise 0.85 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak, Akademik Erteleme Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik kriterlerini karşıladığı görülmektedir (Çakıcı, 2003).

Akademik Erteleme Ölçeğinin yapı geçerliğini test etmek amacıyla SPSS programıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. AFA sonucu elde edilen KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) Katsayısı 0,90; Bartlett testi ise anlamlı çıkmıştır ($p < 0,001$). Bu değerler Akademik Erteleme Ölçeğinden elde edilen verilerin faktör analizi için uygun olduğunu ve AFA için ulaşılan katılımcı sayısının yeterli olduğunu göstermektedir (Seçer, 2013). Akademik Erteleme Ölçeğinin yapı geçerliğini test ederken ölçeğin orijinalinde olduğu gibi öncelikle iki faktörlü yapı test edilmiştir. Ancak bu yapı, toplam varyansın sadece %41,139'unu açıklamıştır. Bu oran, açıklanmayan varyans oranından daha düşük olduğu için çok faktörlü bir ölçek için uygun görülmemiştir (Büyüköztürk, 2012). Bu yüzden ölçeğin tek faktörlü bir yapıya uygun olup olmadığı anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda gerçekleştirilen AFA sonucu elde edilen faktör yükleri ve açıklanan varyans oranı Tablo 2.6'da gösterilmiştir.

Tablo 2.6. Akademik erteleme ölçeği AFA faktör yükleri

M	Faktör yükü	Açıklanan Varyans Oranı
1	0,56	% 30,489
2	0,38	
3	0,56	
4	0,49	
5	0,50	
6	0,69	
7	0,50	
8	0,47	
9	0,37	
10	0,41	
11	0,59	
12	0,69	
13	0,44	
14	0,70	
15	0,56	
16	0,61	
17	0,57	
18	0,68	
19	0,54	

Tablo 2.6. incelendiğinde Akademik Erteleme Ölçeğinde yer alan tüm maddelerin faktör yüklerinin 0,30'un üzerinde olduğu ve tek boyutlu bir biçimde Akademik Erteleme Ölçeğinin olması gerektiği gibi toplam varyansın %30'undan daha fazlasını açıkladığı görülmektedir (Akbulut, 2010). Bu durum, Akademik Erteleme Ölçeğinin ortaokul 7 ve 8. sınıf öğrencilerine yapı geçerliği olan bir ölçme aracı olarak uygulanabileceğini göstermektedir.

Bu araştırma kapsamında kullanılan Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ile Akademik Erteleme Ölçeği daha öncesinde ortaokul 7. ve 8. sınıf düzeylerinde kullanılmadığı için bu ölçeklerin yapı geçerliği ayrı ayrı test edilmiştir.

Bu çalışmada kullanılan ölçeklere ait Cronbach's α katsayısı ile hesaplanan ölçüm güvenilirlikleri Tablo 2.7'de verilmiştir.

Tablo 2.7. Ölçüm güvenirliliği

Ölçek/Boyut	A
Meşguliyet	0,90
Duygu Durum Düzenlemesi	0,85
Tekrarlama	0,83
Çatışma	0,93
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	0,96
Akademik Erteleme Ölçeği	0,87

Tablo 2.7'de görüldüğü gibi, bu çalışmada kullanılan Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği, bu ölçeğe ait Meşguliyet, Duygu Durum Düzenlemesi, Tekrarlama ve Çatışma alt boyutları ile Akademik Erteleme Ölçeğinden elde edilen ölçümlerin tamamı 0,70'in üzerinde olduğu için (Sipahi, Yurtkoru ve Çinko, 2010) bu araştırma kapsamında gerçekleştirilen ölçümlerin tamamının güvenilir olduğu söylenebilmektedir.

2.4. Verilerin Toplanması

Bu çalışmanın verileri 2018-2019 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde Mersin ili Mezitli ilçesinde bulunan resmi ortaokullarında öğrenim gören 7. ve 8. Sınıf öğrencilerine “Kişisel Bilgi Formu”, “Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği” ve “Akademik Erteleme Ölçeği”

uygulanarak toplanmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla kişisel bilgi formu ve ölçme araçlarının uygulanabilmesi için Toros Üniversitesi Dekanlığından Mersin Valilik Makamına gerekli izinler için başvuruda bulunulmuştur. Uygulama için gerekli olan valilik oluru alındıktan sonra çalışma örneklemini oluşturan ortaokulların bağlı bulunduğu Mezitli ilçesinde belirlenen okullara önceden belirlenen gün ve saatte gidilerek hangi sınıflara ölçek uygulanacağı belirlenmiştir. Sınıflarda ki öğrencilere uygulanacak ölçekler ile ilgili gerekli açıklamalar yapılmış ve gönüllü olan öğrencilere ölçekler uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilere araştırmanın öneminden bahsedilip, veri toplama araçlarına içtenlikle cevap vermeleri rica edilmiştir. Ayrıca gizlilik esas olduğu için veri toplama sürecinde katılımcılardan kimliklerini belli edecek bilgiler kesinlikle istenmemiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin, normal dağılım gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla ilgili ölçek ve bu ölçeklere ait alt boyutlardan elde edilen puanlara ilişkin çarpıklık katsayıları incelenmiştir. Alt gruplarının en az birinde 30'dan az katılımcı bulunan değişkenlerle ilgili analizlerde ise alt gruplar düzeyinde normal dağılıma bakılmıştır. Elde edilen verilerin normal dağılıma uyup uymadığını kontrol etmek amacıyla ele alınan çarpıklık katsayıları Tablo 2.8'de verilmiştir.

Tablo 2. 8. Çarpıklık katsayıları

	Ölçek/Boyut	Çarpıklık
Tüm örneklem (N=380)	Meşguliyet	0,183
	Duygu Durum Düzenleme	0,375
	Tekrarlama	0,815
	Çatışma	0,941
	SMBÖ	0,619
	AEÖ	0,136
Düşük gelir grubu (N=19)	SMBÖ	0,477
	AEÖ	-0,474
Sosyal medyada günlük ortalama 5-10 dk. süre geçiren grup (N=28)	SMBÖ	0,396
	AEÖ	0,815
Sosyal medyada günlük ortalama 61-120 dk. süre geçiren grup (N=27)	SMBÖ	0,945
	AEÖ	-0,515
Sosyal medyada günlük ortalama 121 dk. ve daha fazla süre geçiren grup (N=29)	SMBÖ	0,220
	AEÖ	0,038
İnternete bağlandığında ortalama 5-10 dk. harcayan grup (N=14)	SMBÖ	0,468
	AEÖ	0,182

Tablo 2.8’de görüldüğü gibi, bu araştırmada kullanılan ölçek ve ölçeklere ait alt boyutlardan elde edilen tüm çarpıklık katsayıları, hem tüm örneklem için hem de çeşitli değişkenlere ait alt gruplar için -1 ile +1 arasındadır. Bu yüzden araştırma kapsamında elde edilen ve araştırmanın alt amaçları kapsamında kullanılacak tüm verilerin normal dağılıma uygun olduğu söylenebilmektedir (Büyüköztürk, 2012). Söz konusu veriler, normal dağılım gösterdiklerinden dolayı bu araştırmanın bağımlı değişkenleri olan Sosyal Medya Bağımlılığı ile Akademik Erteleme Ölçeğinden elde edilen puanların birer bağımsız değişken olan cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyal medya üyelik durumu ve sosyal medya sitelerinin en çok kullanıldığı ortam açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini anlamak için Bağımsız Örneklem T-Testinden faydalanılmıştır. Diğer bağımsız değişkenler içinse Tek Faktörlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Tek Faktörlü Varyans Analizinden sonra elde edilen anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için varyansların eşit, örneklemin ise eşit olmadığı durumlarda Scheffe; varyansların ve örneklemin eşit olmadığı durumlarda ise Dunnet’s C post-hoc testleri uygulanmıştır (Kayri, 2009).

Bağımlı değişkenlerin anlamlı bir biçimde farklılığa neden olan bağımsız değişkenlere ait etki değerlerinin belirlenmesinde eta kare (η^2) değeri işe koşulmuştur. η^2 değeri, 0,01 düzeyinde küçük; 0,06 düzeyinde orta ve 0,14 düzeyinde büyük bir etki değeri olarak kabul edilmiştir (Pallant, 2007). Sosyal medya bağımlılığının, ne düzeyde (bağımlılık yok, az bağımlı, orta bağımlı, yüksek bağımlı, çok yüksek bağımlı) olduğuna karar vermek için Tutgun-Ünal’ın (2015) çalışmasında yer alan ölçütler, esas alınmıştır (EK-3). Akademik Erteleme Davranışının, öğrencileri ne düzeyde yansıttığına karar vermek için ise toplam puanlara ait ortalama değerler 19,00-34,2 arasında olması “hiç yansıtmıyor”, 34,2-49,4 arasında olması “çok az yansıtmıyor”, 49,5-64,6 arasında olması “biraz yansıtmıyor”, 64,7-79,8 arasında olması “çoğunlukla yansıtmıyor” ve 79,9-95,00 arasında olması ise “tamamen yansıtmıyor” şeklinde yorumlanmıştır. Bu değerler, betimsel istatistik teknikleri ile belirlenmiştir.

Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinden elde edilen puanlarla Akademik Erteleme ölçeğinden elde edilen puanlar arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı, iki ölçek için de elde edilen veriler de normal dağıldığından ötürü Basit Korelasyon (Pearson Korelasyon Katsayısı) Analizi ile anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu analiz sonucu elde edilen Pearson

korelasyon katsayıları (r) 0,00-0,30 arasında düşük; 0,30-0,70 arasında orta ve 0,70 ile 1,00 arasında yüksek düzeyde korelasyon şeklinde kabul edilmiştir (Büyüköztürk, 2012).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümünde, yapılan araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulgular ve yorumlar hakkında bilgi verilecektir.

3.BULGULAR

3.1. Sosyal Medya Bağımlılığına İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde ortaokul öğrencilerinin “Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği”nden elde edilen toplam puanların öğrencilerin kişisel bilgi formundan elde edilen bilgilere göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir.

3.1.1 Sosyal medya bağımlılık seviyesine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1. Sosyal medya bağımlılık seviyesine ilişkin betimsel istatistik sonuçları

Boyut	N	\bar{X}	ss	Min.	Mak.
Meşguliyet	380	33,00	11,14	12,00	60,00
Duygu Durum Düzenleme	380	13,12	5,87	5,00	25,00
Tekrarlama	380	11,19	5,33	5,00	25,00
Çatışma	380	39,71	16,66	19,00	95,00
SMBÖ	380	97,02	33,74	41,00	201,00

Tablo 3.1’e göre, ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin meşguliyet ($\bar{X}=33,00$) ve duygu durum düzenlemesi açısından orta derecede bağımlı ($\bar{X}=13,12$), tekrarlama açısından az bağımlı ($\bar{X}=11,19$), çatışma açısından az bağımlı ($\bar{X}=39,71$) ve toplam sosyal medya bağımlılığı açısından yine az bağımlı ($\bar{X}=97,02$) oldukları görülmektedir.

3.1.2. Sosyal medya bağımlılığı ile cinsiyet değişkenlerine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini anlamak için uygulanan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçları Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2. Sosyal medya bağımlılığı ile cinsiyet değişkenlerine ilişkin bağımsız t-testi sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{X}	s	sd	t	p
Kız	212	97,51	34,21	378	0,316	0,752
Erkek	168	96,41	33,23			

Tablo 3.2. incelendiğinde, kızlar ($\bar{X}=97,51$) ve erkekler ($\bar{X}=96,41$) sosyal medya bağımlılığı açısından az bağımlıdırlar. Kız ve erkeklerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır [$t(378)=0,316$, $p>0,05$]. Başka bir ifade ile cinsiyet değişkeni, sosyal medya bağımlılığını anlamlı bir biçimde etkilememektedir.

3.1.3. Sosyal medya bağımlılığı ile sınıf düzeyi değişkenlerine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, sınıf düzeyi değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini anlamak için uygulanan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçları Tablo 3.3.’de verilmiştir.

Tablo 3.3. Sosyal medya bağımlılığı ile sınıf düzeylerine ilişkin bağımsız örneklem t-testi sonuçları

Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	s	sd	t	p
7. Sınıf	211	99,25	35,50	374,491	1,463	0,144
8. Sınıf	169	94,24	31,30			

Tablo 3.3’e göre, 7. sınıf ($\bar{X}=99,25$) ve 8. sınıf ($\bar{X}=94,24$) öğrencileri sosyal medya bağımlılığı açısından az bağımlıdırlar. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır [$t(374,491)=1,463$, $p>0,05$]. Başka bir ifade ile sınıf düzeyi değişkeni, sosyal medya bağımlılığını anlamlı bir biçimde etkilememektedir.

3.1.4. Sosyal medya bağımlılığı ile aile gelir durumu değişkenlerine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, aile gelir durumu değişkeni açısından ne düzeyde olduğunu gösteren betimsel istatistik sonuçları Tablo 3.4’de verilmiştir.

Tablo 3.4. Sosyal medya bağımlılığı ile aile gelir durumu değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları

Aile Gelir Durumu	n	\bar{X}	s
1. Düşük	19	98,14	37,00
2. Orta	312	96,03	33,51
3. Yüksek	49	102,91	34,05

Tablo 3.4’e göre, düşük ($\bar{X}=98,14$), orta ($\bar{X}=96,03$) ve yüksek ($\bar{X}=102,91$) gelirli ailelerin öğrencileri sosyal medya bağımlılığı açısından az bağımlıdırlar. Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, aile gelir durumu değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini anlamak için uygulanan Tek Faktörlü Varyans Analizi sonuçları Tablo 3.5’de verilmiştir.

Tablo 3.5. Sosyal medya bağımlılığı ile aile gelir durumu değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	2027,960	2	1013,980	0,890	0,412	-
Gruplar içi	429512,403	377	1139,290			
Toplam	431540,363	379				

Tablo 3.5’e göre, ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri, aile gelir durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F(2, 377)=0,890$, $p>0,05$]. Başka bir ifade ile aile gelir durumu değişkeni, sosyal medya bağımlılığını anlamlı bir biçimde etkilememektedir.

3.1.5. Sosyal medya bağımlılığı ile anne eğitim durumu değişkenlerine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, anne eğitim durumu değişkeni açısından ne düzeyde olduğunu gösteren betimsel istatistik sonuçları Tablo 3.6’da verilmiştir.

Tablo 3.6. Sosyal medya bağımlılığı ile anne eğitim durumu değişkenlerine ilişkin betimsel İstatistik sonuçları

Anne Eğitim Durumu	n	\bar{X}	s
1.En fazla ilkokul	89	96,64	34,34
2.Ortaokul (İlköğretim)	57	100,53	35,87
3.Lise	140	97,73	35,00
4.Önlisans	36	95,39	28,17
5.Lisans ve üstü	58	97,02	31,61

Tablo 3.6. anne eğitim durumu en fazla ilkokul (\bar{X} =96,64), ortaokul (\bar{X} =100,53), lise (\bar{X} =97,73), önlisans (\bar{X} =95,39) ve lisans (ve üstü) (\bar{X} =97,02) olan tüm ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencileri, sosyal medya bağımlılığı açısından az bağımlıdırlar. Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, anne eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini anlamak için uygulanan Tek Faktörlü Varyans Analizi sonuçları Tablo 3.7’de verilmiştir.

Tablo 3.7. Sosyal medya bağımlılığı ile anne eğitim durumu değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	1626,837	4	406,709	0,355	0,841	-
Gruplar içi	429913,526	375	1146,436			
Toplam	431540,363	379				

Tablo 3.7. incelendiğinde, ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri, anne eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F(4, 375)=0,355, p>0,05$]. Başka bir ifade ile anne eğitim durumu değişkeni, sosyal medya bağımlılığını anlamlı bir biçimde etkilememektedir.

3.1.6. Sosyal medya bağımlılığı ile baba eğitim durumu değişkenlerine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, baba eğitim durumu değişkeni açısından ne düzeyde olduğunu gösteren betimsel istatistik sonuçları Tablo 3.8’de verilmiştir.

Tablo 3.8. Sosyal medya bağımlılığı ile baba eğitim durumu değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları

Baba Eğitim Durumu	n	\bar{X}	s
1.En fazla ilkokul	62	103,74	35,95
2.Ortaokul (İlköğretim)	49	97,90	32,63
3.Lise	121	98,17	33,08
4.Önlisans	43	94,34	33,06
5.Lisans ve üstü	104	92,73	33,80

Tablo 3.8'e göre, baba eğitim durumu en fazla ilkokul ($\bar{X}=103,74$), ortaokul ($\bar{X}=97,90$), lise ($\bar{X}=98,17$), önlisans ($\bar{X}=94,34$) ve lisans (ve üstü) ($\bar{X}=92,73$) olan tüm ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencileri, sosyal medya bağımlılığı açısından az bağımlıdırlar. Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, baba eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini anlamak için uygulanan Tek Faktörlü Varyans Analizi sonuçları Tablo 3.9'da verilmiştir.

Tablo 3.9. Sosyal medya bağımlılığı ile baba eğitim durumu değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	5214,927	4	1303,732	1,148	0,334	-
Gruplar içi	424876,007	374	1136,032			
Toplam	430090,934	378				

Tablo 3.9'a göre, ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri, baba eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F(4, 374)=1,148, p>0,05$]. Başka bir ifade ile baba eğitim durumu değişkeni, sosyal medya bağımlılığını anlamlı bir biçimde etkilememektedir.

3.1.7. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya üyelik durumu değişkenlerine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, sosyal medya üyelik durumu değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini anlamak için uygulanan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçları Tablo 3.10'da verilmiştir.

Tablo 3.10.Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya üyelik durumu değişkenlerine ilişkin bağımsız örneklem t-testi sonuçları

Üyelik Durumu	n	\bar{X}	s	sd	t	p
Evet	309	97,63	33,20	378	0,737	0,461
Hayır	71	94,36	36,14			

Tablo 3.10'a göre, sosyal medya üyeliği bulunan ($\bar{X}=97,63$) ve bulunmayan ($\bar{X}=94,36$) ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencileri, sosyal medya bağımlılığı açısından az bağımlıdırlar. Sosyal medya üyeliği bulunan ve bulunmayan ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır [$t(378)=0,737$, $p>0,05$]. Başka bir ifade ile sosyal medya üyelik durumu değişkeni, sosyal medya bağımlılığını anlamlı bir biçimde etkilememektedir.

3.1.8. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya kullanma süresi değişkenlerine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, sosyal medya kullanma süresi değişkeni açısından ne düzeyde olduğunu gösteren betimsel istatistik sonuçları Tablo 3.11'de verilmiştir.

Tablo 3.11. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya kullanma süresi değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları

Süre	n	\bar{X}	s
1.1 yıldan az	64	81,15	25,93
2.1-3 yıl	153	96,30	33,24
3.4-6 yıl	113	100,35	30,81
4.6 yıldan fazla	50	112,02	41,95

Tabloya göre, sosyal medya kullanma süresi 1 yıldan daha az olan öğrenciler ($\bar{X}=81,15$), 1-3 yıl olanlar ($\bar{X}=96,30$) ve 4-6 yıl olanlar ($\bar{X}=100,35$) sosyal medya bağımlılığı açısından az bağımlı iken; 6 yıldan fazla olanlar ($\bar{X}=112,02$) orta derecede bağımlıdırlar. Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, sosyal medya kullanma süresi değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini anlamak için uygulanan Tek Faktörlü Varyans Analizi sonuçları Tablo 3.12'de verilmiştir.

Tablo 3.12. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya kullanma süreleri değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	28708,647	3	9569,549	8,932	0,000	1-2, 1-3,
Gruplar içi	402831,716	376	1071,361			1-4
Toplam	431540,363	379				

Tablo 3.12 'de yer alan bulgular, ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri, sosyal medya kullanma süresi değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermektedir [$F(3, 376)=8,932, p<0,001$]. Bu anlamlı farklılığın hangi alt gruplar arasında olduğunu anlamak için gerçekleştirilen Dunnett's C (post-hoc) testi sonuçlarına göre sosyal medya kullanma süresi 1 yıldan az olan öğrencilerle 1-3 yıl olan öğrenciler arasında sosyal medya kullanma süresi 1-3 yıl olan öğrenciler lehine; sosyal medya kullanma süresi 1 yıldan az olan öğrencilerle 4-6 yıl olan öğrenciler arasında sosyal medya kullanma süresi 4-6 yıl olan öğrenciler lehine; sosyal medya kullanma süresi 1 yıldan az olan öğrencilerle 6 yıldan fazla olan öğrenciler arasında sosyal medya kullanma süresi 6 yıldan fazla olan öğrenciler lehine anlamlı birer farklılık bulunmaktadır. Diğer ikili karşılaştırmalar açısından anlamlı bir farklılığa rastlanmamaktadır. Bu sonuçlardan hareketle sosyal medya kullanma süresi 1 yıldan az olan öğrencilerin, diğer gruplara kıyasla sosyal medyaya ilişkin anlamlı bir biçimde daha az bağımlılık gösterdiği söylenebilmektedir.

Sosyal medya kullanma süresinin, sosyal medya bağımlılığı üzerindeki etkisini belirlemek için hesaplanan η^2 değeri 0,067'dir. Bu değer, sosyal medya kullanma süresinin, sosyal medya bağımlılığı üzerinde, orta düzeyde bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

3.1.9. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya kullanma sıklığı değişkenlerine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, sosyal medya kullanma sıklığı değişkeni açısından ne düzeyde olduğunu gösteren betimsel istatistik sonuçları Tablo 3.13'de verilmiştir.

Tablo 3.13. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya kullanma sıklığı değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları

Sıklık	n	\bar{X}	s
1.Her gün bir defa	97	86,53	35,14
2.Her gün bir defadan fazla	177	109,72	31,67
3.Haftada birkaç kez	106	85,43	28,11

Tablo 3.13'e göre, her gün bir defa sosyal medya kullanan öğrenciler ($\bar{X}=86,53$) ile haftada birkaç kez sosyal medya kullanan öğrenciler ($\bar{X}=85,43$) az bağımlılık gösterirken; her gün bir defadan fazla sosyal medya kullanan öğrenciler ($\bar{X}=109,72$) orta derecede bağımlılık göstermektedirler. Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, sosyal medya kullanma sıklığı değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini anlamak için uygulanan Tek Faktörlü Varyans Analizi sonuçları Tablo 3.14'de verilmiştir.

Tablo 3.14. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya kullanma sıklığı değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	53459,022	2	26729,511	26,653	0,000	1-2, 2-3
Gruplar içi	378081,341	377	1002,868			
Toplam	431540,363	379				

Tablo da sunulan Tek Faktörlü Varyans Analizi sonuçlarına göre, ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri, sosyal medya kullanma sıklığı değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermektedir [$F(2, 377)=26,653, p<0,001$]. Bu anlamlı farklılığın hangi alt gruplar arasında olduğunu anlamak için gerçekleştirilen Scheffe (post-hoc) testi sonuçlarına göre, her gün bir defa sosyal medya kullanan öğrencilerle her gün bir defadan fazla sosyal medya kullanan öğrenciler arasında, her gün bir defadan fazla sosyal medya kullanan öğrenciler lehine; haftada birkaç kez sosyal medya kullanan öğrencilerle her gün bir defadan fazla sosyal medya kullanan öğrenciler arasında ise yine her gün bir defadan fazla sosyal medya kullanan öğrenciler lehine anlamlı birer farklılık bulunmaktadır. Diğer ikili karşılaştırmalar açısından anlamlı bir farklılığa rastlanmamaktadır. Bu sonuçlardan hareketle her gün bir defadan fazla sosyal medya kullanan öğrencilerin, diğer gruplara kıyasla sosyal medyaya ilişkin anlamlı bir biçimde daha çok bağımlılık gösterdiği söylenebilmektedir.

Sosyal medya kullanma sıklığının, sosyal medya bağımlılığı üzerindeki etkisini belirlemek için hesaplanan η^2 değeri 0,124'tür. Bu değer, sosyal medya kullanma sıklığının sosyal medya bağımlılığı üzerinde, orta düzeyde bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

3.1.10. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medyada geçirilen günlük ortalama süre değişkenlerine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, sosyal medyada geçirilen günlük ortalama süre değişkeni açısından ne düzeyde olduğunu gösteren betimsel istatistik sonuçları Tablo 3.15'de verilmiştir.

Tablo 3.15. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medyada geçirilen günlük ortalama süre değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları

Günlük Ortalama Süre	n	\bar{X}	s
1.5-10 dk.	28	79,70	27,45
2.11-30 dk.	48	86,48	28,52
3.31-60 dk.	248	96,58	32,80
4.61-120 dk.	27	105,97	36,78
5.121 dk. ve daha fazla	29	126,65	33,07

Tablo 3.15'e göre, günlük ortalama 5-10 dk. ($\bar{X}=79,70$), 11-30 dk. ($\bar{X}=86,48$), 31-60 dk. ($\bar{X}=96,58$) ve 61-120 dk. ($\bar{X}=105,97$) sosyal medya kullanan öğrenciler az bağımlılık gösterirken; sosyal medyayı günlük ortalama 121 dk. ve daha fazla kullanan öğrenciler ($\bar{X}=126,65$) orta derecede bağımlılık göstermektedirler. Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, sosyal medyada geçirilen günlük ortalama süre değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini anlamak için uygulanan Tek Faktörlü Varyans Analizi sonuçları Tablo 3.16'da verilmiştir.

Tablo 3.16. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medyada geçirilen günlük ortalama süre değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	41404,813	4	10351,203	9,950	0,000	1-5, 2-5,
Gruplar içi	390135,550	375	1040,361			3-5
Toplam	431540,363	379				

Tablo 3.16. incelendiğinde, ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya

bağımlılık düzeyleri, sosyal medyada geçirilen günlük ortalama süre değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermektedir [$F(4, 375)=9,950, p<0,001$]. Bu anlamlı farklılığın hangi alt gruplar arasında olduğunu anlamak için gerçekleştirilen Scheffe (post-hoc) testi sonuçlarına göre, günlük ortalama 5-10 dk. sosyal medya kullanan öğrencilerle 121 dk. ve daha fazla kullanan öğrenciler arasında, 121 dk. ve daha fazla kullanan öğrenciler lehine; 11-30 dk. sosyal medya kullanan öğrencilerle 121 dk. ve daha fazla kullanan öğrenciler arasında, 121 dk. ve daha fazla kullanan öğrenciler lehine; 31-60 dk. sosyal medya kullanan öğrencilerle 121 dk. ve daha fazla kullanan öğrenciler arasında, 121 dk. ve daha fazla kullanan öğrenciler lehine; anlamlı birer farklılık bulunmamaktadır. Diğer ikili karşılaştırmalar açısından anlamlı bir farklılığa rastlanmamaktadır. Bu sonuçlardan hareketle, sosyal medyada günlük ortalama 121 dk. ve daha fazla süre harcayan öğrencilerin, sosyal medyada günlük ortalama 61-120 dk. harcayan öğrenciler hariç, diğer gruplara kıyasla sosyal medyaya ilişkin anlamlı bir biçimde daha çok bağımlılık gösterdiği söylenebilmektedir.

Sosyal medyada geçirilen günlük ortalama sürenin, sosyal medya bağımlılığı üzerindeki etkisini belirlemek için hesaplanan η^2 değeri 0,095'tir. Bu değer, sosyal medyada geçirilen günlük ortalama sürenin sosyal medya bağımlılığı üzerinde, orta düzeyde bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

3.1.11. Sosyal medya bağımlılığı ile internete bağlanıldığında harcanan ortalama süre değişkenlerine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, internete bağlanıldığında harcanan ortalama süre değişkeni açısından ne düzeyde olduğunu gösteren betimsel istatistik sonuçları Tablo 3.17'de verilmiştir.

Tablo 3.17. Sosyal medya bağımlılığı ile internete bağlanıldığında harcanan ortalama süre değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları

İnternete Harcanan Ortalama Süre	Bağlanıldığında	n	\bar{X}	s
1.5-10 dk.		14	80,65	22,30
2.11-30 dk.		63	78,56	23,00
3.31-60 dk.		99	91,95	29,81
4.61-120 dk.		115	96,42	34,22
5.121 dk. ve daha fazla		89	119,10	33,80

Tablo 3.17. incelendiğinde, internete bağlandığında ortalama 5-10 dk. ($\bar{X}=80,65$), 11-30 dk. ($\bar{X}=78,56$), 31-60 dk. ($\bar{X}=91,95$) ve 61-120 dk. ($\bar{X}=96,42$) süre harcayan öğrenciler az bağımlılık gösterirken; internete bağlandığında ortalama 121 dk. ve daha fazla süre harcayan öğrenciler ($\bar{X}=119,10$) orta derecede bağımlılık göstermektedirler. Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, internete bağlanıldığında harcanan ortalama süre değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini anlamak için uygulanan Tek Faktörlü Varyans Analizi sonuçları Tablo 3.18’de verilmiştir.

Tablo 3.18. Sosyal medya bağımlılıkları ile internete bağlanıldığında harcanan ortalama süre değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	71166,803	4	17791,701	18,514	0,000	1-5, 2-3,
Gruplar içi	360373,560	375	960,996			2-4, 2-5,
Toplam	431540,363	379				3-5, 4-5

Tablo 3.18’e göre, ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri, internete bağlanıldığında harcanan ortalama süre değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermektedir [$F(4, 375)=18,514, p<0,001$]. Bu anlamlı farklılığın hangi alt gruplar arasında olduğunu anlamak için gerçekleştirilen Dunnett’s C (post-hoc) testi sonuçlarına göre, internete bağlandığında ortalama 5-10 dk. süre harcayan öğrencilerle 121 dk. ve daha fazla süre harcayan öğrenciler arasında, 121 dk. ve daha fazla süre harcayan öğrenciler lehine; 11-30 dk. süre harcayan öğrencilerle 121 dk. ve daha fazla süre harcayan öğrenciler arasında, 121 dk. ve daha fazla süre harcayan öğrenciler lehine; 31-60 dk. süre harcayan öğrencilerle 121 dk. ve daha fazla süre harcayan öğrenciler arasında, 121 dk. ve daha fazla süre harcayan öğrenciler lehine; 61-120 dk. süre harcayan öğrencilerle 121 dk. ve daha fazla süre harcayan öğrenciler arasında, yine 121 dk. ve daha fazla süre harcayan öğrenciler lehine anlamlı birer farklılık bulunmaktadır. Aynı zamanda internete bağlandığında günlük ortalama 11-30 dk. süre harcayan öğrencilerle 31-60 dk. süre harcayan öğrenciler arasında, 31-60 dk. harcayan öğrenciler lehine; 11-30 dk. süre harcayan öğrencilerle 61-120 dk. süre harcayan öğrenciler arasında, 61-120 dk. harcayan öğrenciler lehine anlamlı birer farklılık bulunmaktadır. Diğer ikili karşılaştırmalar açısından anlamlı bir farklılığa rastlanmamaktadır. Bu sonuçlardan hareketle, internete bağlandığında genel olarak daha fazla süre harcayan öğrencilerin, diğer gruplara kıyasla sosyal medyaya ilişkin anlamlı bir biçimde daha çok bağımlılık gösterdiği söylenebilmektedir.

İnternete bağlanıldığında harcanan ortalama sürenin, sosyal medya bağımlılığı üzerindeki etkisini belirlemek için hesaplanan η^2 değeri 0,165'tir. Bu değer, internete bağlanıldığında harcanan ortalama sürenin, sosyal medya bağımlılığı üzerinde, yüksek düzeyde bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

3.1.12. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya sitelerinin en çok kullanıldığı ortam değişkenlerine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyelerinin, sosyal medya sitelerinin en çok kullanıldığı ortam değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini anlamak için uygulanan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçları Tablo 3.19'da verilmiştir.

Tablo 3.19. Sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya sitelerinin en çok kullanıldığı ortam değişkenlerine ilişkin bağımsız örneklem t-testi sonuçları

Ortam	n	\bar{X}	s	sd	t	p
Ev	313	94,48	32,56	377	-2,945	0,003
Ev Dışı Ortamlar	66	107,70	35,80			

Tablo 3.19'a göre, sosyal medyayı en çok evde ($\bar{X}=94,48$) kullanan öğrenciler, sosyal medya bağımlılığı açısından az bağımlı iken sosyal medyayı en çok ev dışı ortamlarda kullanan öğrenciler ($\bar{X}=107,70$) orta derecede bağımlıdırlar. Ancak sosyal medyayı en çok evde kullanan öğrencilerle en çok ev dışı ortamlarda kullanan öğrenciler arasında, sosyal medyayı en çok ev dışı ortamlarda kullanan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır [$t(377)=-2,945, p<0,01$].

Sosyal medya sitelerinin en çok kullanıldığı ortamın, sosyal medya bağımlılığı üzerindeki etkisini belirlemek için hesaplanan η^2 değeri 0,022'dir. Bu değer, sosyal medya sitelerinin en çok kullanıldığı ortamın, sosyal medya bağımlılığı üzerinde, düşük düzeyde bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

3.2. Akademik Erteleme Davranışı Değişkenine İlişkin Bulgular

3.2.1. Akademik erteleme davranışı seviyelerine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışı seviyelerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları Tablo 3.20’de verilmiştir.

Tablo 3.20. Akademik erteleme davranışı seviyesine ilişkin betimsel istatistik sonuçları

	n	\bar{X}	ss	Min.	Mak.
AEÖ	380	48,68	13,94	19,00	95,00

Tablo 3.20’ye göre, ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışları incelendiğinde, öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının (\bar{X} =48,68), kendilerini çok az yansıttığını düşündükleri söylenebilmektedir.

3.2.2. Akademik erteleme davranışı ile cinsiyet değişkenlerine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışı seviyelerinin, cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini anlamak için uygulanan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçları Tablo 3.21’de verilmiştir.

Tablo 3.21. Akademik erteleme davranışı ile cinsiyet değişkenlerine ilişkin bağımsız örneklem t-testi sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{X}	s	sd	t	p
Kız	212	46,30	13,49	378	-3,799	0,000
Erkek	168	51,67	13,95			

Tablo 3.21. incelendiğinde, kızlar (\bar{X} =46,30) akademik erteleme davranışının kendilerini çok az yansıttığını düşünürken; erkekler (\bar{X} =51,67) ise bu davranış biçiminin kendilerini biraz yansıttığını düşünmektedir. Kız ve erkeklerin akademik erteleme davranışları arasında, erkek öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır [$t(378)=-3,799$, $p<0,001$]. Başka bir ifade ile erkekler akademik erteleme davranışını kızlara göre anlamlı bir biçimde daha fazla göstermektedir.

Cinsiyetin, akademik erteleme davranışı üzerindeki etkisini belirlemek için hesaplanan η^2 değeri 0,036’dır. Bu değer cinsiyetin akademik erteleme davranışı üzerinde, düşük düzeyde bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

3.2.3. Akademik erteleme davranışı ile sınıf düzeyi değişkenlerine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışı seviyelerinin, sınıf düzeyi değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini anlamak için uygulanan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçları Tablo 3.22’de verilmiştir.

Tablo 3.22. Akademik erteleme davranışı ile sınıf düzeyi değişkenlerine ilişkin bağımsız örneklem t-testi sonuçları

Sınıf Düzeyi	n	\bar{X}	s	sd	t	p
7. Sınıf	211	48,80	13,99	378	0,200	0,841
8. Sınıf	169	48,51	13,92			

Tablo 3.22. incelendiğinde, 7. sınıf ($\bar{X}=48,80$) ve 8. sınıf ($\bar{X}=48,51$) öğrencileri akademik erteleme davranışının kendilerini çok az yansıttığını düşünmektedir. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır [$t(378)=0,200$, $p>0,05$]. Başka bir ifade ile sınıf düzeyi değişkeni, akademik erteleme davranışını anlamlı bir biçimde etkilememektedir.

3.2.4. Akademik erteleme davranışı ile aile gelir durumu değişkenlerine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışı seviyelerinin, aile gelir durumu değişkeni açısından ne düzeyde olduğunu gösteren betimsel istatistik sonuçları Tablo 3.23’de verilmiştir.

Tablo 3.23. Akademik erteleme davranışı ile aile gelir durumu değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları

Sosyoekonomik Düzey	n	\bar{X}	s
1. Düşük	19	48,56	15,56
2. Orta	312	48,71	13,58
3. Yüksek	49	48,46	15,77

Tablo 3.23’e göre, düşük ($\bar{X}=48,56$), orta ($\bar{X}=48,71$) ve yüksek ($\bar{X}=48,46$) gelirli ailelerin öğrencileri akademik erteleme davranışının kendilerini çok az yansıttığını düşünmektedir. Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışı

seviyelerinin, aile gelir durumu değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini anlamak için uygulanan Tek Faktörlü Varyans Analizi sonuçları Tablo 3.24’de verilmiştir.

Tablo 3.24. Akademik erteleme davranışı ile aile gelir durumu değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	3,150	2	1,575	0,008	0,992	-
Gruplar içi	73629,012	377	195,302			
Toplam	73632,162	379				

Tablo 3.24’e göre, ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışları, aile gelir durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F(2, 377)=0,008, p>0,05$]. Başka bir ifade ile aile gelir durumu değişkeni, akademik erteleme davranışını anlamlı bir biçimde etkilememektedir.

3.2.5. Akademik erteleme davranışı ile anne eğitim durumu değişkenlerine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışı seviyelerinin, anne eğitim durumu değişkeni açısından ne düzeyde olduğunu gösteren betimsel istatistik sonuçları, Tablo 3.25’de verilmiştir.

Tablo 3.25. Akademik erteleme davranışı ile anne eğitim durumu değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları

Anne Eğitim Durumu	n	\bar{X}	s
1.En fazla ilkokul	89	49,41	13,82
2.Ortaokul (İlköğretim)	57	49,60	12,77
3.Lise	140	47,59	14,12
4.Önlisans	36	50,48	16,41
5.Lisans ve üstü	58	48,14	13,37

Tablo 3.25. incelendiğinde, anne eğitim durumu en fazla ilkokul ($\bar{X}=49,41$), lise ($\bar{X}=47,59$) ve lisans (ve üstü) ($\bar{X}=48,14$) olan ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencileri, akademik erteleme davranışının kendilerini çok az yansıttığını düşünmektedir. Anne eğitim durumu ortaokul (ilköğretim) ($\bar{X}=49,60$) ve önlisans ($\bar{X}=50,48$) olan ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencileri ise akademik erteleme davranışının kendilerini biraz yansıttığını düşünmektedir. Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışı seviyelerinin, anne eğitim

durumu değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini anlamak için uygulanan Tek Faktörlü Varyans Analizi sonuçları Tablo 3.26’da verilmiştir.

Tablo 3.26. Akademik erteleme davranışı ile anne eğitim durumu değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	396,151	4	99,038	0,507	0,731	-
Gruplar içi	73236,011	375	195,296			
Toplam	73632,162	379				

Tablo 3.26. incelendiğinde, ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışları, anne eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F(4, 375)=0,507, p>0,05$]. Başka bir ifade ile anne eğitim durumu değişkeni, akademik erteleme davranışını anlamlı bir biçimde etkilememektedir..

3.2.6. Akademik erteleme davranışı ile baba eğitim durumu değişkenlerine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışı seviyelerinin, baba eğitim durumu değişkeni açısından ne düzeyde olduğunu gösteren betimsel istatistik sonuçları Tablo 3.27’de verilmiştir.

Tablo 3.27. Akademik erteleme davranışı ile baba eğitim durumu değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları

Baba Eğitim Durumu	N	\bar{X}	s
1.En fazla ilkokul	62	52,23	12,69
2.Ortaokul (İlköğretim)	49	47,46	14,48
3.Lise	121	48,73	13,83
4.Önlisans	43	48,71	15,30
5.Lisans ve üstü	104	47,12	13,87

Tabloya göre, baba eğitim durumu en fazla ilkokul ($\bar{X}=52,23$) olan ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencileri akademik erteleme davranışının kendilerini biraz yansıttığını düşünmektedirler. Baba eğitim durumu ortaokul (ilköğretim) ($\bar{X}=47,46$), lise ($\bar{X}=48,73$), önlisans ($\bar{X}=48,71$) ve lisans (ve üstü) ($\bar{X}=47,12$) olan öğrenciler ise bu davranışın, kendilerini çok az yansıttığını düşünmektedirler. Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışı seviyelerinin, baba eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı

farklılık gösterip göstermediğini anlamak için uygulanan Tek Faktörlü Varyans Analizi sonuçları Tablo 3.28’de verilmiştir.

Tablo 3.28. Akademik erteleme davranışı ile baba eğitim durumu değişkenlerine ilişkin tek faktörlü varyans analizi sonuçları

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	1106,015	4	276,504	1,427	0,224	-
Gruplar içi	72481,467	374	193,801			
Toplam	73587,482	378				

Tablo 3.28’e göre, ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışları, baba eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir [F(4, 374)=1,427, p>0,05]. Başka bir ifade ile baba eğitim durumu değişkeni, akademik erteleme davranışını anlamlı bir biçimde etkilememektedir.

3.3. Sosyal Medya Bağımlılığı ile Akademik Erteleme Davranışı Değişkenleri Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyeleri ile akademik erteleme davranışı seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını anlamak için uygulanan basit korelasyon testi sonuçları Tablo 3.29’da verilmiştir.

Tablo 3.29. Sosyal medya bağımlılığı ile akademik erteleme davranışı değişkenleri arasındaki ilişkiye dair basit korelasyon testi sonuçları

	Akademik Erteleme Davranışı	
	r	p
Meşguliyet	0,46	0,000
Duygu Durum Düzenleme	0,35	0,000
Tekrarlama	0,29	0,000
Çatışma	0,55	0,000
Sosyal Medya Bağımlılığı	0,53	0,000

Tabloda sunulan bulgular dikkate alındığında, sosyal medya bağımlılığının bir alt boyutu olan “Meşguliyet” ile “Akademik Erteleme Davranışı” arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı (r=0,46; p<0,001) bir ilişki bulunmaktadır. Sosyal medya bağımlılığının bir alt boyutu olan “Duygu Durum Düzenleme” ile “Akademik Erteleme Davranışı” arasında yine orta düzeyde, pozitif ve anlamlı (r=0,35; p<0,001) bir ilişki bulunmaktadır. Sosyal medya

bağımlılığının bir alt boyutu olan “Çatışma” ile “Akademik Erteleme Davranışı” arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı ($r=0,55$; $p<0,001$) bir ilişki bulunmaktadır. Sosyal medya bağımlılığının bir alt boyutu olan “Tekrarlama” ile “Akademik Erteleme Davranışı” arasında ise düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı ($r=0,29$; $p<0,001$) bir ilişki bulunmaktadır.

“Sosyal medya bağımlılığı” ile “Akademik Erteleme Davranışı” arasında da yine orta düzeyde, pozitif ve anlamlı ($r=0,53$; $p<0,001$) bir ilişki bulunmaktadır. Bu sonuçlardan yola çıkarak genel anlamda, sosyal medya bağımlılığı arttıkça akademik erteleme davranışının da arttığı söylenebilmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmanın amacı, ortaokul 7. ve 8. sınıflardaki öğrencilerin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesidir. Bunun yanı sıra sosyal medya bağımlılığı ve akademik erteleme davranışı arasında bir ilişki var mıdır sorusuna cevap aramaktır. Bu amaç doğrultusunda oluşturulan araştırma sorularının bulgularının tartışılıp yorumlanması alt amaçların sıralamasına paralel bir şekilde aşağıda yapılmıştır.

Araştırmada öncelikle ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık seviyeleri incelenmiştir. Bunun için Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeğinin toplamından ve alt ölçeklerinden elde edilen puanların ortalaması ve standart sapması hesaplanmıştır. Buna göre, sonuçlar incelendiğinde; ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin meşguliyet açısından orta bağımlı olup, duygu durum düzenlemesi açısından, tekrarlama, çatışma ve toplam sosyal medya bağımlılığı açısından az bağımlı oldukları görülmektedir.

Bir başka değişken olan cinsiyete göre, her iki cinsiyet türünün de sosyal medya bağımlılığı açısından az bağımlı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bunun sonucunda da cinsiyet değişkeninin, sosyal medya bağımlılığı açısından herhangi bir farka neden olmadığı bulunmuştur. Gül ve Diken (2018) tarafından yapılan çalışmanın sonucunun da bu araştırmanın sonuçlarına paralel olduğu görülmektedir. Alanyazında, kızların erkeklere oranla sosyal medya bağımlılıklarının fazlalığını gösteren çalışmalar olduğu gibi (Teyfur, Akpunar, Safalı ve Ercengiz, 2017; Hazar, 2011; Tutgun Ünal, 2015; İnce ve Koçak, 2017), erkeklerin kızlara oranla daha fazla sosyal medya bağımlılığı davranışına sahip olduğunu (Tanrıverdi ve Sağır, 2014; Seferoğlu ve Yıldız, 2013) bulan çalışmalarda yer almaktadır.

Çalışma sonucunda, öğrencilerin sosyal medya bağımlılıklarının sınıf düzeyleri ile arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgular üzerinden bir yorum getirecek olursak, öğrencilerin sınıf düzeylerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinde herhangi bir

farklılaşmaya neden olmayacağı söylenebilir. Gürültü (2016) ve Akdemir (2013) tarafından yapılan çalışmalarda da aynı sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğrencilerin aile gelir durumlarının sosyal medya bağımlılıklarının üzerindeki etkisinin az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir ifade ile aile gelir durumu değişkeni, sosyal medya bağımlılığını anlamlı bir biçimde açıklayamamaktadır. Alanyazında yapılan çalışmalar bu bulguyu doğrular niteliktedir (Teyfur, Akpunar, Sopalı ve Ercengiz, 2017; Argın, 2013; Çetinkaya, 2013). Yapılan birçok araştırmanın sonucunun bu doğrultuda olması, çalışmadan elde edilen bulgunun güvenilirliğini arttırmaktadır.

Anne ve babanın eğitim durumlarına bakıldığında (en fazla ilkokul, ilköğretim, lise, önlisans, lisans ve üstü) öğrencilerin, sosyal medya bağımlılığı açısından az bağımlı oldukları bulunmuştur. Buna göre, ailenin eğitim düzeyinin öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeylerini anlamlı biçimde etkilemediği sonucuna ulaşılmaktadır. Anne ve babanın eğitim durumuyla ilgili yapılmış çalışmalara bakıldığında çoğunlukla sosyal medya bağımlılığı açısından bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Atalay, 2014; Akbulut ve Yılmazel, 2012; Argın, 2013). Gürültü (2016) tarafından yapılan çalışmada sosyal medya bağımlılığını alt ölçeğinde sadece meşguliyet kısmında baba eğitim durumu ortaokul ve yükseköğretim düzeyinde olanların daha fazla sosyal medyayla meşgul olduğu bulunmuştur.

Çalışmanın sonucuna göre, sosyal medya üyelik durumunun sosyal medya bağımlılığı açısından anlamlı bir farklılığa neden olmadığı bulunmuştur. Araştırmanın sonucunun bu doğrultuda çıkmasının nedeni olarak, çoğu sosyal medya sitelerine ulaşım için kişinin üyelik durumunun olmasının şart olmaması gösterilebilir. Seferoğlu ve Yıldız (2013) ilköğretim öğrencilerinin facebook kullanımları üzerine yaptığı çalışmasında facebook hesabı olan öğrencilerin, facebook hesabı olmayanlara göre internet bağımlılık düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Bir diğer bulguya göre, Gürültü (2016)'nın çalışmasında sosyal medya bağımlılığının bir alt dalı olan meşguliyet kısmında sosyal medya bağımlılığının sosyal medya hesabı olanların olmayanlara oranla puanları daha yüksek bulunmuştur. Sosyal medya üyelik durumunun sosyal medya bağımlılığının olma olasılığını arttırmasının nedeni olarak kişilerin sosyal medya hesaplarında neler olup bittiğini merak etmeleri gösterilebilir.

Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri, sosyal

medyayı kullanma süresi değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Sosyal medya kullanma süresinin, sosyal medya bağımlılığı üzerinde, orta düzeyde bir etkiye sahip olduğu sonucu bulunmuştur. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre, sosyal medya kullanma süresi 1 yıldan az olan öğrencilerin, diğer gruplara kıyasla sosyal medyaya ilişkin anlamlı bir biçimde daha az bağlılık gösterdiği söylenebilmektedir. Alanyazın incelendiğinde sosyal medya kullanma yılı arttıkça sosyal medya bağımlılığının da arttığına dair çalışmaların (Koçak, 2012; Tutgun Ünal, 2015; Argın, 2013 ve Ergenç, 2011) yer aldığı görülmektedir. Yapılan araştırmaların çoğunun bu araştırmanın sonucuna paralellik göstermesi bu çalışmadan elde edilen bulgunun güvenilirliğini arttırmaktadır.

Yapılan çalışmanın sonucunda, sosyal medya bağımlılık düzeyi sosyal medya kullanma sıklığı ve geçirilen günlük ortalama süre değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Bu sonuca göre, her gün bir defadan fazla sosyal medya kullanan öğrencilerin, diğer gruplara göre sosyal medyaya ilişkin anlamlı bir biçimde daha çok bağlılık gösterdiği bulunmuştur. Bu bulgunun yanı sıra, sosyal medyada günlük ortalama 121 dk. ve daha fazla süre harcayan öğrencilerin, sosyal medyada günlük ortalama 61-120 dk. harcayan öğrenciler hariç, diğer gruplara kıyasla sosyal medyaya ilişkin anlamlı bir biçimde daha çok bağlılık göstermektedir. Sosyal medyada geçirilen günlük ortalama süresi ise, sosyal medya bağımlılığı üzerinde, orta düzeyde bir etkiye sahiptir. Buna göre, sosyal medyada geçirilen süre arttıkça bağımlılık oranında da artış olacağı söylenebilir. Araştırmanın sonucuna paralel olarak Şentürk (2017) üniversite öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmasında, sosyal medyada geçirilen sürenin artmasıyla doğru orantılı olarak sosyal medya bağımlılığının da arttığı sonucunu bulmuştur. Bağımlılık davranışından söz edilebilmesi için yapılan davranışın süresinin fazlalığı dikkat çekmektedir.

İnternete bağlanıldığında harcanan ortalama süre değişkeni açısından ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. İnternete bağlandığında genel olarak daha fazla süre harcayan öğrencilerin, diğer gruplara kıyasla sosyal medyaya ilişkin anlamlı bir biçimde daha çok bağlılık gösterdiği söylenebilmektedir. Bu sonuçtan hareketle, internete bağlanıldığında harcanan ortalama sürenin, sosyal medya bağımlılığı üzerinde, yüksek düzeyde bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Şentürk (2017), İnce ve Koçak (2017), Akdemir (2013) ve Ergenç (2011) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre kişilerin internette geçirdikleri süre artışına

doğru orantılı olarak sosyal medya bağımlılıklarının da arttığı sonucuna ulaşılabilir. Bu duruma göre, öğrencilerin internete girme amaçlarından birinin de sosyal medya sitelerine girmek olduğu varsayıldığında ortaya çıkan sonuçla bu bilgi paralellik göstermektedir.

Çalışma sonucunda, sosyal medya sitelerinin en çok kullanıldığı ortam değişkenine bakıldığında, evde ve ev dışında kullanılan öğrenciler arasında herhangi bir farklılık bulunmamıştır. Bu değişkenin, sosyal medya bağımlılığı üzerinde düşük düzeyde bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur.

Ortaokul 7. ve 8. sınıf ğrencilerinin akademik erteleme davranışları incelenmiştir. Öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının kendilerini çok az yansıttığı bulunmuştur.

Akademik Erteleme leği' nde yer alan cinsiyet değişkeninin akademik erteleme davranışı üzerinde, düşük düzeyde bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Kızlar akademik erteleme davranışının kendilerini çok az yansıttığını düşünürken; erkekler ise bu davranış biçiminin kendilerini biraz yansıttığını düşünmektedir. Bir başka deyişle; erkekler akademik erteleme davranışını kızlara göre anlamlı bir biçimde daha fazla göstermektedir. Alanyazın incelendiğinde bu çalışmada elde edilen bulguları destekleyen çalışmalar olduğu gibi (Arslan, 2013; akıcı, 2003; elikkaleli ve Akbay, 2013; Kandemir, 2010; Aydoğan, 2008; Tanrıku, 2013; Ekinci, 2011; Akkuş, 2018; Balkıs, Duru, Buluş, Duru, 2006; etin, 2009), cinsiyetin akademik erteleme üzerinde anlamlı bir farklılaşma olmadığını ortaya koyan (Yiğit ve Dilmaç, 2011; Akdemir, 2013; Uzun zer, 2009; Klassen ve Kuzucu, 2009) alışmalarda mevcuttur. Sonuç olarak, yapılan araştırmalar incelendiğinde cinsiyet değişkeninin akademik erteleme ile arasındaki ilişkinin tam olarak tutarlı olmadığı sonucuna ulaşılabilir. Bu durumun nedeni olarak, alanyazındaki yapılmış olan çalışmaların örneklemelerinin farklı olmasından kaynaklanıyor olabilir. Cinsiyet açısından farklılık bulan çalışmalarda erkeklerin kız öğrencilere göre daha fazla akademik erteleme davranışını sergiledikleri dikkat çekmektedir.

Ortaokul 7. ve 8. sınıf ğrencilerinin sınıf düzeyleri ile akademik erteleme davranışları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Başka bir ifade ile sınıf düzeyi değişkeni, akademik erteleme davranışını anlamlı bir biçimde etkilememektedir. Yapılan araştırmaların bazılarında sınıf düzeyi açısından ğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının

düzeyinde anlamlı bir farklılaşmanın olduğu (Çelikkaleli ve Akbay, 2013; Ekinci, 2011; Kandemir, 2010) bazı çalışmalarda ise sınıf düzeyinde her hangi bir farklılığın olmadığı (Akdemir, 2013; Berber Çelik, 2015; Yiğit ve Dilmaç, 2011; Arslan, 2013) bulunmuştur. Sınıf düzeyinin farklılaşmaya neden olduğunu bulan çalışmalardan, Çelikkaleli ve Akbay (2013) tarafından yapılan çalışmada üniversite 4. sınıf öğrencileri 2. ve 3. sınıf öğrencilerine göre daha az akademik erteleme davranışı göstermektedirler. Ekinci (2011) ise lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarını incelediğinde 11. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme düzeylerinin 9. ve 10. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde düşük olduğu bulunmuştur. Kandemir (2010) çalışmasında üniversite 4. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışını diğer sınıflara göre daha yoğun olarak sergiledikleri bulunmuştur.

Çalışmanın sonucuna göre, öğrencilerin aile gelir durumlarının akademik erteleme davranışlarına çok az etki ettiği bulunmuştur. Çalışmada elde edilen bulguya göre, aile gelir durumu değişkeni, akademik erteleme davranışını anlamlı bir biçimde etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anne ve babanın eğitim durumu değişkenlerinin ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinde, akademik erteleme davranışı değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Kandemir (2010) ve Arslan (2013) tarafından yapılan çalışmalar ortaya çıkan bu sonucu desteklemiştir. Akdemir (2013) tarafından yapılan çalışmada ise anne-baba eğitim durumunun akademik başarı, akademik erteleme ve Facebook tutumunda anlamlı bir farklılaşmaya neden olduğu sonucu bulunmuştur. En yüksek akademik erteleme puanını anne ve babası üniversite mezunu olanlarda; sonrasında lise mezunu olanlarda ve en düşük akademik erteleme puanını ise ilköğretim mezunu olanlarda bulunmuştur.

Son olarak sosyal medya bağımlılığı ve akademik erteleme arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Buna göre; sosyal medya bağımlılığının bir alt boyutu olan “Meşguliyet” ile “Akademik Erteleme Davranışı (AEÖ)” arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre sosyal medya sitelerinde yaşanan meşguliyet durumu, akademik erteleme davranışının bir yordayıcısı olarak bulunmuştur. Gürültü (2016) ve Akdemir (2013) araştırmalarında sosyal medya ile akademik erteleme davranışı arasında anlamlı bir ilişki bulmuşlardır. Sosyal medyada fazla geçirilen sürenin

öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının nedeni olabileceği bilgisine ulaşmışlardır. Fakat yapılan çoğu araştırmanın tersine O'Brien (2011) facebook için harcanan zaman ile akademik çalışmaya ayrılan süre arasında pozitif bir ilişki bulmuştur. Buna neden olarak ise, kişilerin sosyal medyada geçirdikleri sürelerin aralarında akademik çalışmalarına yer verdiklerini göstermiştir. Böylelikle facebook da geçirdikleri sürenin artmasıyla işler akademik çalışmasını da yapmış olduklarını savunmuştur.

Öneriler

Bu bölümde, araştırmanın bulguları doğrultusunda psikolojik danışmanlara, öğrencilere, velilere ve bu alanda çalışma yapmak isteyen araştırmacılara ön bilgi olması açısından önerilerde bulunulmuştur.

- Sosyal medya araçlarını yoğun (kullanım süresi, kullanma sıklığı ve sosyal medyada harcanan süre) kullanan öğrencilerin bağımlılık seviyeleri orta düzeyde ilişkisi bulunmuştur. Akademik erteleme davranışları ile orta düzeyde ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgulara göre, öğrencilerin sosyal medyayı bilinçli ve yararlı bir şekilde kullanabilmeleri ve akademik çalışmaları konusunda daha yararlı çalışmalar yapmaları için çeşitli bilgilendirmeler verilebilir.

- Araştırma sonuçlarına göre, sosyal medya bağımlılığının akademik erteleme davranışının üzerinde ki etkisinden bahsedilebilir. Bu bulgulardan yola çıkarak; uzun süre sosyal medyada zaman geçiren öğrenciler ve aileleri için okullarda uzmanlar tarafından gerekli eğitim programları düzenlenebilir. Eğitim programlarının içerikleri yapılan çalışmalara göre geliştirilebilir. Geliştirilen bu çalışmalara velilerin daha fazla katılması sağlanabilir.

- Ebeveynler güvenli internet paketi konusunda bilinçlendirilmelidir. Evde ve okulda bu internet paketleri kullanılmalıdır. Bunun sonucunda veliler çocuklarının internette geçirdikleri sürenin verimliliklerini arttırabilirler.

- İnternet kafelerin yakınlarında ailelerinde zaman geçirebilecekleri alanlar yapılarak, velilerinde öğrencileri takip etmeleri desteklenebilir.

- Evde aileler, okullarda ise eğitimciler ve öğretmenler öğrencilerin sosyal medyada geçirdikleri zamanı azaltabilirler. Bu sınırlandırmaları yaparken de öğrencilere fazla zaman geçirmelerinin zararlarını açıklayabilirler. Öğretmenler, eğitimciler ve aileler öğrencilerin sosyal medyayı akademik alanda kullanmalarını destekleyebilirler.

- Öğrencilere ve ailelerine okullardaki psikolojik danışmanlar tarafından sosyal medya bağımlılığın yaratacağı sorunlar ve akademik erteleme davranışının öğrencilerin okul başarıları üzerindeki olumsuz etkileri hakkında bilgilendirmeler yapılabilir.

- Okullardaki psikolojik danışmanlar kendilerine akademik problemlerle ilgili başvuran öğrencilere akademik erteleme davranışı hakkında bilgilendirmeler yapıp, nedenleri ve sonuçları konusunda farkındalık kazandırmak adına grup rehberliği çalışmaları planlayıp ve uygulayabilir.

- Okullardaki psikolojik danışmanlar ailelerle yaptıkları görüşmeler de akademik temelli yapılan görüşmeler sırasında yaşanan akademik erteleme davranışının anne baba tutumları ile ilişkisinin olduğunu vurgulayabilirler. Bunun yanı sıra ailelerin sergiledikleri otoriter tavırların ve beklentilerinin çocuğun akademik hayatına olan olumsuz etkisinden bahsedilebilir.

- Anne-babaların eğitim durumlarının öğrencilerin sosyal medya bağımlılıkları açısından etkisi incelenebilir.

- Alanyazın incelendiğinde akademik erteleme davranışı ve sosyal medya bağımlılığı konularında ortaokul kademesinde yapılan araştırmaların çok kısıtlı olduğu dikkat çekmektedir. Bu yaş grubuna yönelik daha fazla araştırmalar yapılabilir.

- Sosyal medya bağımlılığı ve akademik erteleme davranışı konularıyla ilgili nitel çalışmalar arttırılabilir.

- Yapılan araştırmanın örneklemini MEB'e bağlı devlet ortaokulları oluşturmuştur.

Ayrıca yapılacak olan diğerk çalışmalarda özel ortaokullarda öğrenim gören öğrencilere yönelik de sosyal medya bağımlılığı ve akademik erteleme eğilimleri konusunda çalışmalar yapılabilir.

- Bu araştırma Mersin ili Mezitli ilçesinde öğrenim gören ortaokul 7. ve 8.sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Farklı il veya ilçelerde öğrenim gören ortaokul öğrencileriyle veya farklı öğrenim seviyesindeki örneklem gruplarıyla da yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adesina, O. J. (2011). Influence of personality types and academic procrastination on the academic achievements of senior secondary school adolescents in Ibadan. *Ife Psycholog IA*, 19(1).
- Akbay, S.E. (2009). *Cinsiyete Göre Üniversite Öğrencilerinde Akademik Erteleme Davranışı: Akademik Güdülenme, Akademik Özyeterlik ve Akademik Yükleme Stilllerinden Rolü*, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Akkuş, R.(2018). *8.sınıf Öğrencilerinin Facebook Tutumu ile Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Balıkesir İli Merkez İlçeler Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Aksoy, H. (2017). *"Kamu Kurumlarında Erteleme Davranışı: Bir Kamu Kurumunda Örnek Çalışma"*, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Argın, S. F. (2013). Ortaokul ve lise öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının incelenmesi (Çekmeköy örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arslan, A. (2013). *Lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının karar verme stilleri ile ilişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek LisansT, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Akdemir, N. (2013). *"İlköğretim Öğrencilerinin Facebook Tutumları ile Akademik Erteleme Davranışları ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi"*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akar, F. (2017). Purposes and characteristics of internet use of adolescents. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 7(2), 257.

- Akar, E. (2010). Sanal toplulukların bir türü olarak sosyal ağ siteleri – Bir pazarlama iletişimi olarak işleyişi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 107-122.
- Akbulut, Y. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamaları*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Aslan, B. (2007, Kasım). *Web 2.0 Teknikleri ve Uygulamaları*. XII. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildirileri, Ankara.
- Asri, D.N., Setyosari, P., Hitipeuw, İ. and Chusniyah, T. (2017). The academic procrastination in junior high school students’ mathematics learning: A qualitative study. *International Education Studies*, 10 (9), 70-77.
- Atalay, R. (2014). Lise öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin tutumları ile algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişki (Bahçelievler ilçesi örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydoğan, D. (2008). Akademik erteleme davranışının benlik saygısı, durumluluk kaygı ve öz-yeterlik ile açıklanabilirliği, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bayram, N. (2013). Yapısal eşitlik modellemesine giriş: AMOS uygulamaları. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükşener, E. (2009). *Türkiye’de sosyal ağların yeri ve sosyal medyaya bakış*. 14. Türkiye’de internet konferansı’nda sunulan bildiri, İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul.
- Bekar, A., & Özçetin, Ç. (2015). Yiyecek içecek işletmelerinde mobil uygulamaların kullanımı: Foursquare örneği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(2), 413-430.
- Baycan, P. (2017). *Sosyal Medyanın Y Kuşağı Satın Alma Davranışı Üzerindeki Rolü*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü, İstanbul.
- Balkıs, M. (2006). *Öğretmen Adaylarının Davranışlarındaki Erteleme Eğiliminin*,

Düşünme ve Karar Verme Tarzları İle İlişkisi, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Berber-Çelik, Ç. ve Odacı, H. (2015). Akademik erteleme davranışının bazı kişisel ve psikolojik değişkenlere göre açıklanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 31-47.

Balkıs, M. (2007). Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, karar verme stilleri ile ilişkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 21.

Bonetti, L., Campbell, M. A. ve Gilmore, L. (2010). The relationship of loneliness and social anxiety with children's and adolescents' online communication. *Cyberpsychology & Behavior*, 13(3).

Bulut, R. (2014). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Davranışlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

Babacan, M. E. (2016). Sosyal medya kullanım alanları ve bağımlılık ilişkisi. *The Turkish Journal on Addictions*, 3(1), 7-28.

Cengizhan, C. (2005). *Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: bağımlılık*. VIII. Ulusal PDR Kongresi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Ceyhan, E., Ceyhan A. A. ve Gürcan, A. (2007). Problemlerli internet kullanımını ölçeceğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, (7), 387-416.

Ceyhan, A. A. (2011). Ergenlerin problemlerli internet kullanım düzeylerinin yordayıcıları. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 18(2), 85-94.

Çelik, M. (2013). *Hızlı Tüketim Ürünlerinde Sosyal Medya Kullanımı İle Marka Konumlandırılması*, Yüksek Lisans Bitime Projesi, İstanbul Şehir Üniversitesi, İstanbul.

Çakıcı, D. Ç. (2003). Lise ve üniversite öğrencilerinde genel erteleme ve akademik

erteleme davranışının incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çalışkan, Ö. ve Özbay, F. (2015). 12-14 yaş aralığındaki ilköğretim öğrencilerinde teknoloji kullanımı eksenli yabancılaşma ve anne baba tutumları: Düzce ili örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (39), 441-458.

Çivitçi, A., Türküm, A. S., Duy, B. ve Hamamcı, Z. (2009). Okullarda Akılcı-Duygusal Davranış Terapisine Dayalı Uygulamalar Kavramlar, Teknikler ve Örnek Etkinlikler (İkinci Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 3.

Çelikkaleli, Ö. ve Akbay, S. E. (2013). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışı, genel yetkinlik inancı ve sorumluluklarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi(KEFAD)*, 14(2), 237-254.

Çetin, N. (2016). *Lise Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Çetinkaya, M. (2013). İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığının incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çikrıkci, Ö. ve Erzen, E.(2016). Cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisi: Meta-analiz. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 31(4): 750-761.

Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.

Demir, Ü. (2016). Sosyal medya kullanımı ve aile iletişimi: Çanakkale’de lise öğrencileri üzerine bir araştırma. *Selçuk İletişim*. 9 (2), 27-50, doi: 10.18094/si.99029.

Demirli, C. & Kütük, Ö. F., (2010). Anlamsal web (Web 3.0) ve ontolojilerine genel bir bakış. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 9(18), 97-108.

Deniz, L., & Gürültü, E. (2018). Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılıkları.

Kastamonu Eğitim Dergisi, 26(2), 355-367.

Deperlioğlu, Ö., Köse, U. (2012, Şubat), *Web 2.0 teknolojilerinin eğitim üzerindeki etkileri ve örnek bir öğrenme yaşantısı*, XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Muğla Üniversitesi, Muğla, 337-342.

Dilmen, N. E. (2007). Yeni medya kavramı çerçevesinde internet günlükleri-bloglar ve gazeteciliğe yansımaları. *Marmara İletişim Dergisi*, Sayı: 12, 115.

Doğan, A. (2013). *İnternet Bağımlılığı Yaygınlığı*, Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Doğan, U. ve Karakuş, Y. (2016). Lise öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanımının yordayıcısı olarak çok boyutlu yalnızlık. *Sakarya University Journal of Education*, 6 (1), 57-71.

Dondurucu, Z. B., ve Uluçay, A. P. (2015). Yeni medya ortamlarında nefret söylemi: Eşcinsellere yönelik nefret söylemi içeren videoların Youtube üzerinden incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(3), 875-902.

Dryden, W. (2000). *Ertelemek yaşamı kaçırmaktır*. (Çev. G. Günay). Rota yayınları.

Dryden, W. ve Gordon, J. (1999). *Rahatlık Tuzağını Aşmak*. (Çev. Y. Özkaya). Rota Yayınları.

Dumanlı-Kürkçü, D.(2016). Türkiye’de ulusal ve yerel gazetelerin twitter kullanımı. *International Journal of Social Science*, 46, 85-101.

Dumanlı-Kürkçü, D. (2016). Türkiye’de ulusal ve yerel gazetelerin twitter kullanımı. *International Journal of Social Science*, 46, 85-101.

Durmaz, M., Hüseyinli, T. ve Güçlü, C.,(2016). Zaman Yönetimi Becerileri ile Akademik Başarı arasındaki İlişki, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 5 (7), 2291-2303.

Dursun, F. (2004). *Üniversite öğrencilerinin interneti kullanma amaçları*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,

Malatya.

- Duru, E., & Balkıs, M. (2014). Kendinden şüphe duyma, benlik saygısı ve akademik başarı arasındaki ilişkilerde akademik erteleme eğiliminin rolü. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39(173), 274-287.
- Ekinci, E. (2011). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Özyeterlik Düzeyleri ve Akademik Erteleme Davranışlarının Öğrenilmiş Çaresizlik Düzeylerini Yordama Gücü*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Erdem, A., Alkan, M. F., ve Erdem, Ş. (2017). Öğretmen adaylarının sosyal medya kavramına ilişkin algıları. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2).
- Ergenç, A. (2011). *Web 2.0 ve sanal sosyalleşme: Facebook örneği*. Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Eroğlu, A. (2014), “*İnternet Bağımlılığı İle İlişkili Değişkenlerin İncelenmesi*”, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ertugrul, A. M., & Önal, I. (2014). Çeşitli Konum Etiketleme Opsiyonlarıyla Zenginleştirilmiş Yeni bir Konum Bazlı Hatırlatma Uygulaması. In *UYMS*.
- Ezer, M. ve Kırıl, E. (2018). Türkiye’de bilgi toplumunun gelişimi: iletişim amaçlı kişisel internet kullanımını üzerine bir uygulama. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27(1), 207-222.
- Genç, H. (2010, Şubat). *İnternetteki Etkileşim Merkezi Sosyal Ağlar ve E-İş 2.0 Uygulamaları*. Akademik Bilişim’10 - XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Muğla, 481-487.
- Gönül, A. S., (2002). Patolojik İnternet Kullanımı (İnternet Bağımlılığı/Kötüye Kullanımı). *Yeni Symposium*, 40(3), 105-110.
- Gül, Ş., ve Diken, E.H. (2018). Fen bilgisi öğretmeni adaylarının sosyal medya bağımlılıklarının incelenmesi. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 41-50.

- Güleç, V. (2018). Aile ilişkilerinin sosyal medyayla birlikte çöküşü. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 2(2), 105-120, doi: 10.17932/IAU.EJNM.25480200.
- Gürültü, E. (2016), “*Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılıkları ve Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Hazar, M. (2011). "Sosyal Medya Bağımlılığı: Bir Alan Çalışması." *İletişim, Kuram ve Araştırma Dergisi*, (32): 151-175.
- Heffner, T. (2016). “*The effects of social media use in undergraduate students*”; (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Rowan Üniversitesi, New Jersey.
- Horzum, M.B. (2010). Öğretmenlerin web 2.0 araçlarından haberdarlığı, kullanım sıklıkları ve amaçlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 603-634.
- Işık, U. (2007). *Medya bağımlılığı teorisi doğrultusunda internet kullanımının etkileri ve internet bağımlılığı*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Işık, M., ve Kaptangil, İ. (2018). Akıllı telefon bağımlılığının sosyal medya kullanımı ve beş faktör kişilik özelliği ile ilişkisi: Üniversite öğrencileri üzerinden bir araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 695-717.
- İlhan, M., & Çetin, B. (2013). Çevrimiçi öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk ölçeği'nin (ÇÖHBÖ) Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 3(2), 72-101.
- İli, K. (2013). *Sosyal Medya Ortam ve Araçlarının Öğrenci Davranışlarına Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- İnce, M., ve Koçak, M. C. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları: Necmettin Erbakan Üniversitesi Örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 736-749.

- İşlek, M. S.. (2012), *Sosyal Medyanın Tüketici Davranışlarına Etkileri: Türkiye'deki Sosyal Medya Kullanıcıları Üzerine Bir Araştırma*", Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Kağan, M.(2009). Üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışını açıklayan değişkenlerin belirlenmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 42(2), 113-128.
- Kağan, M. (2010). *Akılcı duygusal davranışsal yaklaşıma dayalı akademik erteleme davranışını önleme programının etkinliğinin değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kandemir, M. (2010). *Akademik Erteleme Davranışını Açıklayıcı Bir Model*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karademir, Ç. (2014). Güzin abla köşesi'nin akılcı duygusal davranışçı yaklaşımın temel kavramları açısından incelenmesi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 4 (2), 11-43.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*.(8. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaymak, G. (2012). *Sanal topluluklardaki sosyal ağlarda sosyalleşme ve güven sorunsalı; Ereğli Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kayri, M. (2009). Araştırmalarda gruplar arası farkın belirlenmesine yönelik çoklu karşılaştırma (post-hoc) teknikleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 51-64.
- Khan, M.J., Arif, H., Noor, S. S. and Muneer, S. (2014). Academic procrastination among male and female university and college students. *FWU Journal of Social Sciences*, 8(2), 65-70.
- Klassen, R. M. ve Kuzucu, E. (2009). Academic procrastination and motivation of adolescents in Turkey. *Educational Psychology*, 29(1), 69-81.
- Koçak, N., G. (2012). *Bireylerin sosyal medya kullanım davranışlarının ve*

motivasyonlarının kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı bağlamında incelenmesi: Eskişehir’de bir uygulama. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Koçer, M.(2012). Erciyes üniversitesi öğrencilerinin internet ve sosyal medya kullanım alışkanlıkları. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 18, 70-85.

Köse, U. ve Çal, Ö. (2012, Şubat). *Web 2.0 Servislerinin Sosyolojik Değerlendirilmesi*, Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Uşak, İNETD (İnternet Teknolojileri Derneği), 1-8.

Köseoğlu, Ö. (2012), Sosyal ağ sitesi kullanıcılarının motivasyonları: Facebook üzerine bir araştırma. *Selçuk İletişim*, 7(2): 58-81.

Kural, S., Türkmen, M., ve Dilek, A. N. (2016). Bartın üniversitesi BESYO öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıkları ile Kişilik Özellikleri İlişkisinin Araştırılması. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4(3), 870–881, doi: 10.14486/IntJSCS637.

Kutlu, M. & Demir, Y. (2016). *Ergenlerdeki Akademik Erteleme Davranışının İncelenmesi*, 6. Uluslararası Canik Sempozyumu: Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Samsun.

Kutlu, M. ve Demir, Y. (2017). İnternet Bağımlılığı, Akademik Erteleme ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiler. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 61 , 91-105.

Küçük Kurt, M. (2007). *”Medya Bağımlılığı Teorisi Doğrultusunda İnternet Kullanımının Etkileri ve İnternet Bağımlılığı”*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Kürkçü, R. (2017). Ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 7 (2), 385-392.

Leung, L. L., ve Lee, P.S.N.(2012). Impact of internet literacy, internet addiction

symptoms, and internet activities on academic performance. *Social Science Computer Review* 30(4), 403-418.

Nakilcioğlu, İ.H.(2007), *İletişimden Bilişime: İnternet Kültüründen Kesitler*, Akademik Bilişim 2007 Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

Numanoğlu, G. ve Bayır, Ş. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre internet kullanımları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 295-323.

O'Brien, J. T. (2011). *Facebook and other internet use and the academic performance of college students*. (Unpublished doctoral dissertation). The Temple University Graduate School, Philadelphia, America.

Okumuş, V., ve Parlar, H. (2018). Çocukların sosyal medya kullanım amaçları ve ebeveyn tutumları. *Istanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(33), 357-368.

Okumuş, V. (2018). *Çocukların Sosyal Medya Kullanımları İle Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Okur, H. D., ve Özkul, M. (2015). Modern iletişimin arayüzü: Sanal iletişim sosyal paylaşım sitelerinin toplumsal ilişki kurma biçimlerine etkisi (Facebook örneği). *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(21), 213-246.

Oran, S. (2016). *Anadolu Lisesi Öğrencilerinde Akademik Erteleme Davranışının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çag Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Orhan, F. ve Akkoyunlu, B. (2004). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanımları üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 107-116.

Otrar, M. ve Argın, S. (2014). Öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının kullanım alışkanlıkları bağlamında incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research in Education and Teaching*, 3 (3), 1-13.

Oyman, N. (2016). Sosyal medya dindarlığı. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi*

İlahiyat Fakültesi Dergisi, 14(28), 125-167.

- Owens, A. M., & Newbegin, I. (1997). Procrastination in high school achievement: A causal structural model. *Journal of Social Behavior and Personality*, 12, 869–887.
- Öztürk, M., ve Talas, M. (2015). Sosyal medya ve etkileşimi. *Journal of World of Turks*, 1(7), 101–120.
- Özdemir, S. ve Erdem, R. (2016). Sosyal Medyanın Örgüt İçi İletişimdeki Rolü. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (3). 247-270.
- Pallant, J. (2007). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS for windows*. Berkshire: Open University.
- Peltekoğlu, F. B. ve Akbayır, Z. (2010). “Kurumsal iletişimde bloglar: Türkiye’deki bilişim şirketlerinin kurumsal blog uygulamaları üzerine bir inceleme”, 2.Uluslararası Yeni Medya ve İnteraktivite Konferansı, İstanbul.
- Rawlins, D. R. (1995). A study of academic procrastination in middle-school aged children, Doktora tezi, University of New York.
- Rothblum, E. D., Solomon, L. J., ve Murakami, J. (1986). Affective, cognitive, and behavioral differences between high and low procrastinators. *Journal of Counseling Psychology*, 33 (3), 387-394.
- Seçer, İ. (2013). *SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Seferoğlu, S. S. ve Yıldız, H. (2013). Dijital çağın çocukları: İlköğretim öğrencilerinin Facebook kullanımları ve internet bağımlılıkları üzerine bir araştırma. *İletişim ve Diplomasi*, 2, 31-48.
- Sipahi, B., Yurtkoru, E. S., & Çinko, M. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS’le veri analizi* (3. baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Solmaz, B., Tekin, G., Herzem, Z., ve Demir, M. (2013). İnternet ve sosyal medya

kullanımı üzerine bir uygulama. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 7(4), 23-46.

Şentürk, E. (2017). *Sosyal Medya Bağımlılığının Depresyon, Anksiyete Bozukluğu, Karışık Anksiyete ve Depresif Bozukluk Hastaları ile Kontrol Grubu Arasında Karşılaştırılması ve Kullanıcıların Kişilik Özellikleriyle İlişkinin Araştırılması*, Uzmanlık Tezi, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.

Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.

Tamer, N. (2014). *Ergenlerin teknolojik zorbalık algıları ve buna yönelik teknolojik zorbalık farkındalığı eğitimi: Pilot uygulama*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Tanrıkulu, M. (2013). *Ergenlerin Akademik Erteleme Davranışlarıyla Benlik Saygılarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Tanrıverdi, H. ve Sağır, S. (2014). Lise öğrencilerinin sosyal ağ kullanım amaçlarının ve sosyal ağları benimseme düzeylerinin öğrenci başarısına etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Yıl: 7(18), 776-821.

Taş, İ. (2017). Ergenler için sosyal medya bağımlılığı ölçeği kısa formunun (SMBÖKF) geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*. 4(1), 27-40.

Tektaş, N. (2014). Üniversite öğrencilerinin sosyal ağları kullanımlarına yönelik bir araştırma. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(18), 851-870.

Teyfur, M., Akpunar, B., Safalı, S. ve Ercengiz, M. (2017). Eğitim fakültesi öğrencilerin akademik erteleme davranışları ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 12/33, 625-640.

Toker, B. (2014). *Bilişsel Davranışçı Kurama Dayalı Geliştirilen Akademik Erteleme*

Davranışıyla Baş Etme Beceri Eğitimi Psiko eğitim Grup Yaşantısının Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarına Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.

Tuğlu, B. (2017). *Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Medyayı Kullanım Amaçları ve Sosyal Medya Kullanımlarına İlişkin Tutumları*, Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Tutgun-Ünal, A. (2015). *Sosyal medya bağımlılığı: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma*, Doktora tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tutkun-Ünal, A., & Deniz, L. (2016). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığının incelenmesi. *Route Educational and Social Science Journal*, 3(2), 155-181.

Ulusoy, A. Ve Bostancı, M. (2014). Çocuklarda sosyal medya kullanımı ve ebeveyn rolü. *International Journal of Social Science*, 28, 559-572.

Uzun, A.E. (2016). *Farklı Liselere Devam Eden Ergenlerin Facebook Bağlanma Stratejileri ve Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Uzun-Özer, B. ve Demir, A. (2015). Erteleme: Türleri, bileşenleri, demografik etkenler ve kültürel farklılıklar. *Ege Eğitim Dergisi*, (16) 1, 106-121.

Uzun-Özer, B. (2009). Bir grup lise öğrencisinde akademik erteleme davranışı: Sıklığı, olası nedenleri ve umudun rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(32), 12-19.

Uzun-Özer, B., Demir, A. ve Ferrari, J. R.(2009). Exploring academic procrastination among Turkish students: Possible gender differences in prevalence and reasons. *The Journal of Social Psychology; Philadelphia*, 149 (2), 241-57.

Ümmetler-İlhan, A. (2016). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Siber Zorbalık ve İnternet*

Saldırganlık Düzeyleri ile Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Çekmeköy Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Valkenburg, P. M., Peter, J. ve Schouten, A. P. (2006). Friend networking sites and their relationship to adolescents' well-being and social self-esteem. *CyberPsychology & Behavior*, 9, 584-590.

Vural Z., B. Akıncı, ve M. Bat (2010), "Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma". *Journal of Yaşar University*, 20 (5), 3348-3382.

Yağcı, Y. (2009, Ekim). *Web Teknolojisinde Yeni Bilgi Fırtınası: Web 3.0, Bilgi Çağında Varoluş*, "Fırsatlar ve Tehditler" Sempozyumu, İstanbul.

Yağmurlu, A. (2011). Kamu yönetiminde halkla ilişkiler ve sosyal medya. *Selçuk İletişim Dergisi*, 7 (1), 5-15.

Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *Spss uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yılmaz, E., Şahin, Y. L., Haseski, H. İ. ve Erol, O. (2014). Lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi: Balıkesir ili örneği. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 133-144.

Yılmaz, N. (2016). *Lise Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışı ile Problem Çözme Becerileri ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişkiler*, Yüksek Lisans Tezi Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Yiğit ve Dilmaç (2011). Ortaöğretimde öğrencilerinin sahip oldukları insani değerler ile akademik erteleme davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 159-177.

Yurdakul, A.N.N. (2017). *Ertelemeciliğin Rahatsızlığa Dayanıksızlık ve Mükemmeliyetçilikle İlişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

- Yüce, Ü.E. (2016). *Muğla İlindeki Lise Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışına Sporun Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Yücel, N. (2009). *Ergenlerin Akran İlişkileri ve Yalnızlık Düzeylerinde Evde İnternet Kullanımının Etkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yüksel, G., Baytemir, K. (2010). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanım amaçları ile algıladıkları sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8: 1-20.
- Zorbaz, O. (2013). *Lise Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımının Sosyal Kaygı ve Akran İlişkileri Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

İNTERNET KAYNAKLARI

1-Ertelemek. Türk Dil Kurumu.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=ERTELEMEK 9 Eylül 2018 tarihinde alınmıştır.

2-İnternet. Türk Dil Kurumu.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=genel%20a%C4%9F&guid=TDK.GTS.5ba660caca1954.83139968ih. 5 Aralık 2018 tarihinde alınmıştır.

3- 06-15 yaş grubu çocuklarda bilişim teknolojileri kullanımı ve medya. (2013).

TürkiyeİstatistikKurumu(TÜİK).<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15866>, Erişim 14 Aralık 2018 tarihinde alınmıştır.

4- <https://www.maksiweb.com/blog/web-teknolojileri/gelisen-web-teknolojileri/adli> adlı adresten 18 Aralık 2018 tarihinde alınmıştır.

5- <https://esmacalisir.com/2018/01/09/web-1-0-web-2-0-web-3-0-web-4-0-nedir-bu-web/> adlı adresten 18 Aralık 2018 tarihinde alınmıştır.

6-<http://www.joomla.gen.tr/internet/523-facebook-ne-zaman-kuruldu-facebook-kurulus-%20tarihi> bu web adresinden 5 Kasım 2018 tarihinde alınmıştır.

7- <http://netkopat.com/2015/07/flicker-nedir-nasil-kullanilir.html> 25 Aralık 2018 tarihinde alınmıştır.

8-<https://sosyalmedya.co/?s=instagram> adlı adresinden 25 Aralık 2018 tarihinde alınmıştır.

9-Duman, İ., Uysal, M. ve Hamtoğlu, N.B.(2016). Sosyal ağ bağımlılığı. Web:

https://www.researchgate.net/profile/Nazire_Hamutoglu/publication/322715566_Sosyal_Ag_Bagimliligi/links/5a6ae8940f7e9b1c12d1bac1/Sosyal-Ag-Bagimliligi.pdf adresinden 5 Aralık 2018 tarihinde alınmıştır.

10-Güngör, M. ve Evren, G. (2002). İnternet Sektörü ve Türkiye İncelemeleri. T.C

Telekomünikasyon Kurumu Tarifeler Dairesi Başkanlığı, Ankara. Web: www.tacs.eu/tr/pdf/internet.pdf adresinden 21 Eylül 2018 tarihinde alınmıştır.

11-Hu, Y., Manikonda, L., & Kambhampati, S. (2014). *What we Instagram: A first analysis of Instagram photo content and user types*. Ann Arbor, MI: Paper presented at the 8th International AAAI Conference on Web and Social Media. Web: <https://www.aaai.org/ocs/index.php/ICWSM/ICWSM14/paper/view/8118/8087> adresinden 5 Ocak 2019 tarihinde alınmıştır.

12-Lenhardt A, Purcell K, Smith A, Zickur K. Social Media and Young Adults. Washington, DC: Pew Research Center; 2010. Web: www.pewinternet.org/2010/02/03/social-media-and-young-adults/ adresinden 9 Şubat 2019 tarihinde alınmıştır.

13-Mayfield, A. (2008). *What is social media, an e-book by antony mayfield from icrossing*. Web: https://www.icrossing.com/uk/sites/default/files_uk/insight_pdf_files/What%20is%20Social%20Media_iCrossing_ebook.pdf adlı adresten 12 Aralık 2018 tarihinde alındı.

14-Mingle, J. ve Adams, M. (2015). "Social Media Network Participation and Academic Performance in Senior High Schools in Ghana". *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 1286-1337. Web: <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1286/> adresinden 26 Kasım 2018 tarihinde alınmıştır.

15-Türkiye İstatistik Kurumu (2016). 2016 yılı hane halkı bilişim teknolojileri kullanım Araştırması sonuçları. TÜİK Haber Bülteni, Sayı 24576. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24576> adresinden 16 Aralık 2018 tarihinde alınmıştır.

16-Türkiye İstatistik Kurumu (2018). 2018 yılı hane halkı bilişim teknolojileri kullanım Araştırması sonuçları. TÜİK Haber Bülteni, Sayı 27819. <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27819> adresinden 16 Aralık 2018 tarihinde alınmıştır.

17-Wang, Q., Chen, W., Liang, Y. (2011). *The Effects of Social Media on College Students*,

MBA Student Scholarship, The Alan Shawn Feinstein Graduate School, 2, 1-12 Web: https://scholarsarchive.jwu.edu/mba_student/5/ adresinden 2 Ocak 2019 tarihinde alınmıştır.

18-Young K.S. (1998). Internet addiction: the emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology and Behavior*, 1:237-244. Web: <http://netaddiction.com/articles/newdisorder.pdf> adresinden 8 Eylül 2018 tarihinde alınmıştır.

EKLER

EK-1 Kişisel Bilgi Formu

Sevgili öğrenciler;

Bu ölçek; sizlerin sosyal medya sitelerini kullanım durumunuzu ve bu sitelere yönelik tutumlarınızı ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıda araştırma konusu ile ilgili tutumlarınızı belirlemeye yönelik ifadeler bulunmaktadır. Her bir ifadeyi okuduktan sonra, ifadeye ne derecede katıldığınızı ya da katılmadığınızı liste üzerindeki ayrılan yere işaretleyiniz. Araştırmanın kesin ve doğru sonuçlar verebilmesi için lütfen ölçek maddelerine samimi yanıtlar veriniz. Vereceğiniz bilgiler yalnızca bilimsel araştırma amacıyla kullanılacağından adınızı ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Aysun DURDU
Toros Üniversitesi
Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi

1) Cinsiyetiniz:

a. () Kız b. () Erkek

2) Sınıf düzeyiniz:

a. () 7. Sınıf b. () 8. Sınıf

3) Ailenizin Gelir Durumu:

a. () Düşük b. () Orta c. () Yüksek

4) Annenizin eğitim durumu:

a. () Okul okumamış ve okuryazar değil b. () Okul okumamış ama okuryazar c. () İlkokul
d. () İlkokul + Ortaokul (Sekiz yıllık dahil) e. () Lise f. () Ön lisans (2 yıllık üniversite)
g. () Lisans (4 yıllık) h. () Lisans üstü

5) Babanızın eğitim durumu:

a. () Okul okumamış ve okuryazar değil b. () Okul okumamış ama okuryazar c. () İlkokul
d. () İlkokul + Ortaokul (Sekiz yıllık dahil) e. () Lise f. () Ön lisans (2 yıllık üniversite)
g. () Lisans (4 yıllık) h. () Lisans üstü

6) Herhangi bir sosyal medya sitesine üyeliğiniz var mı?

a. () Evet b. () Hayır

7) Ne kadar süredir sosyal medya sitelerini kullanıyorsunuz?

a. () 1 yıldan az b. () 1-3 yıl c. () 4-6 yıl d. () 6 yıldan fazla

8) Sosyal medya sitelerini kullanım sıklığınız nedir?

a. () Her gün bir defa b. () Her gün bir defadan fazlac. () Haftada birkaç kez

9) Sosyal medya sitelerine her girdiğinizde harcadığınız ortalama süre ne kadardır?

a. () 5-10 dk. b. () 11-30 dk. c. () 31-60 dk. d. () 61-120 dk. e. () 121 dk. ve daha fazla

10) İnternete bağlandığınızda harcadığınız ortalama süre ne kadardır?

a. () 5-10 dk. b. () 11-30 dk. c. () 31-60 dk. d. () 61-120 dk. e. () 121 dk. ve daha fazla

11) Sosyal medya sitelerine en çok hangi ortamdan bağlanıyorsunuz?

(Sadece bir madde işaretleyiniz.)

a. () Ev b. () İnternet Kafe

c. () Kablosuz ağ bulunan herhangi bir yer d. () Diğer

EK-2 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği

Bu ölçekte sosyal medya kullanımınıza yönelik cümleler yer almaktadır. Her bir maddeyi okuyarak o madde için size uygun gelen seçeneği (X) ile işaretleyiniz.

Madde No		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Her zaman
1	Yakın zamanda sosyal medyada neler olup bittiği hakkında oldukça fazla düşünürüm.					
2	Yapmam gereken bir iş varsa öncesinde sosyal medyayı kontrol ederim.					
3	Belli süre sosyal medyaya girmediğimde sosyal medyaya girme düşüncesi zihnimi meşgul eder.					
4	Hayatımın sosyal medya olmadan sıkıcı, boş ve zevksiz olacağını düşünürüm.					
5	İnternete bağlı değilken yoğun bir şekilde sosyal medyaya girmeyi düşünürüm.					
6	Sosyal medyada neler olup bittiğini merak ederim.					
7	Sosyal medyada düşündüğümde daha fazla zaman geçirdiğim olur.					
8	Sosyal medya ile bağlantımı kesmeye her karar verdiğimde kendi kendime “birkaç dakika daha” derim.					
9	Sosyal medyayı uzun süre kullanmaktan bir türlü vazgeçemem.					
10	Sosyal medyayı, planladığımdan daha fazla kullandığım olur.					
11	Sosyal medyayı kullanırken zamanın nasıl geçtiğini anlayamam.					
12	Sosyal medya ile ilgili eylemlere (oyun, sohbet, fotoğraflara bakmak, vs) uzun süreler ayırırım.					
13	Kişisel problemlerimi unutmak için sosyal medya kullanırım.					
14	Kendimi yalnız hissettiğim zamanlarda sosyal medyada vakit geçiririm.					
15	Yaşamımdaki olumsuz düşüncelerden kurtulmak için sosyal medyada gezinmeyi tercih ederim.					
16	Problemlerimden bunaldığımda sığındığım en iyi yer sosyal medyadır.					
17	Sosyal medya kullandığım süre boyunca her şeyi unuturum.					
18	Sosyal medya kullanımını durdurmaya çalışıp başaramadığım olur.					
19	Sosyal medya kullanımını denetim altına almak için yoğun bir istek duyarım.					
20	Sosyal medya kullanımını bırakmak için sonuç vermeyen çabalar gösteririm.					
21	Sosyal medya kullanımını denetim altına almak için sonuç vermeyen çabalar					
22	Sosyal medyada harcadığım zamanı azaltmaya çalışır, başarısız olurum.					
23	Mesleğime/çalışmalarına olumsuz bir etki yapmasına rağmen sosyal medyayı daha fazla kullanırım.					
24	Sosyal medyadan dolayı hobilerime, boş zaman ve dinlenme faaliyetlerime daha az öncelik veririm.					
25	Eş veya aile üyelerini sosyal medyadan dolayı ihmal ettiğim olur.					
26	Arkadaşlarımı sosyal medyadan dolayı ihmal ettiğim olur.					
27	Sosyal medya dolayısıyla başladığım aktiviteleri zamanında bitiremem.					
28	Sosyal medyada daha fazla zaman geçirmek için okulla veya işle ilgili çalışmalarını ihmal ederim.					
29	Sosyal medyada zaman geçirmeyi, arkadaşlarımla zaman geçirmeye tercih ederim.					

30	Sosyal medyada geçirdiğim zaman yüzünden okul çalışmalarım ya da işlerim sekteye uğrar.						
31	Sosyal medya yüzünden üretkenliğim azalır.						
32	Sosyal medyada zaman geçirmeyi, arkadaşlarımla dışarı çıkmaya tercih ederim.						
33	İnsanlar sosyal medyada geçirdiğim zamanın miktarı konusunda beni eleştirirler.						
34	Kendimi sosyal medyada ne kadar süre gezindiğimi saklamaya çalışırken bulurum.						
35	Sosyal medya yüzünden yemek yemeyi unuttuğum zamanlar olur.						
36	Sosyal medya kullanımı yüzünden kişisel bakımına daha az vakit ayırdığım olur.						
37	Sosyal medya kullanımı yüzünden uyku düzenimde değişiklikler/bozukluklar olur.						
38	Sosyal medya kullanımı yüzünden fiziksel sorunlar (sırt, baş, göz ağrıları, vb)						
39	Sosyal medya kullanımı benim için önemli kişilerle olan ilişkilerimde problem yaşamama neden olur.						
40	Sosyal medya kullanımım yaşamımda sorunlar oluşturur.						
41	Yapmam gereken işler çoğaldıkça, sosyal medya kullanma isteğim de o ölçüde artar.						

Ek-3: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinin Değerlendirilmesi

Tablo 112. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Alt Ölçeklerinin Değerlendirilmesi

(Tutgun Ünal, 2015, s. 219)

Alt Ölçek/Ölçek	Puan Aralığı	Bağımlılık Seviyesi
Meşguliyet	12-21	Bağımlılık Yok
	22-31	Az Bağımlı
	32-41	Orta Seviyede Bağımlı
	42-51	Yüksek Bağımlı
	52-60	Çok Yüksek Bağımlı
Duygu Durum Düzenleme	5-8	Bağımlılık Yok
	9-12	Az Bağımlı
	13-16	Orta Seviyede Bağımlı
	17-20	Yüksek Bağımlı
	21-25	Çok Yüksek Bağımlı
Tekrarlama	5-8	Bağımlılık Yok
	9-12	Az Bağımlı
	13-16	Orta Seviyede Bağımlı
	17-20	Yüksek Bağımlı
	21-25	Çok Yüksek Bağımlı
Çatışma	19-33	Bağımlılık Yok
	34-48	Az Bağımlı
	49-63	Orta Seviyede Bağımlı
	64-78	Yüksek Bağımlı
	79-95	Çok Yüksek Bağımlı
SMBÖ	41-73	Bağımlılık Yok
	74-106	Az Bağımlı
	107-139	Orta Seviyede Bağımlı
	140-172	Yüksek Bağımlı
	173-205	Çok Yüksek Bağımlı

EK-4 Akademik Erteleme Ölçeği

Bu ölçeğin amacı sizin ders çalışma alışkanlıklarınızı belirlemektir. Aşağıda bazı ifadeler verilmiştir. Lütfen her maddeyi dikkatle okuyup sizi ne kadar tanımladığını maddelerin yanındaki sayıların üzerine (X) işareti koyarak belirleyiniz.

		Beni hiç yansıtmıyor	Beni çok az yansıtmıyor	Beni biraz yansıtmıyor	Beni çoğunlukla yansıtmıyor	Beni tamamen yansıtmıyor
1	Derslerimi düzenli olarak çalışırım.	1	2	3	4	5
2	Ödevlerimi/projelerimi genellikle son belirlenen tarihte yetiştiririm.	1	2	3	4	5
3	Daha keyifli şeyler yapmak için ders çalışmayı bırakırım.	1	2	3	4	5
4	Sınavlardan önce konuları tekrar etmeye zamanım kalır.	1	2	3	4	5
5	Ne zaman dersin basına otursam aklıma yapmam gereken başka işler gelir.	1	2	3	4	5
6	Önemli olsalar bile sınavlara çalışmayı gereksiz yere son güne bırakırım.	1	2	3	4	5
7	Derslere hazırlanarak gelirim.	1	2	3	4	5
8	Sıkıcı derslere çalışmayı son ana bırakırım.	1	2	3	4	5
9	Herhangi bir dersle ilgili verilen okumaları derse okumuş olarak gelirim.	1	2	3	4	5
10	Ders çalışırken bir şey yapmak, birisiyle konuşmak, çay ya da kahve içmek vb. için sık sık ara veririm	1	2	3	4	5
11	Ödevlerimi/projelerimi zamanında teslim ederim.	1	2	3	4	5
12	Tarihi önceden bildirilmiş olsa bile sınav günü yaklaştığında önceliği belli olmayan başka işlerle uğraştığım olur.	1	2	3	4	5
13	Kendime bir ders çalışma programı hazırlamışsam ona uyarım.	1	2	3	4	5
14	Önemli derslere çalışmayı bile son güne bırakırım.	1	2	3	4	5
15	Çalışmayı son güne bıraktığım için başarısız olduğum derslerim olur.	1	2	3	4	5
16	Ödevlerimi/projelerimi zamanında yetiştiremem.	1	2	3	4	5
17	Bir sınavdan önce sınavla ilgili konuları her yönüyle çalışmış olurum.	1	2	3	4	5
18	Ödevlerimi/projelerimi yapmayı önemsiz gerekçelerle son güne bırakırım.	1	2	3	4	5
19	Ben derslerimi çalışmayı son ana bırakan ancak bir dahaki sefere çalışmaya zamanında başlayacağım diyen bir öğrenciyim.	1	2	3	4	5

EK-5 İzin Yazısı

T.C.
MERSİN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 34776202-605.01-E.7677751
Konu : Aysun DURDU' nun
Araştırma İzin Talebi.

16/04/2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi :Toros Üniversitesi Rektörlüğü'nün 09.04.2019 tarihli ve 95996538-044/E.95 sayılı yazısı.

Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans öğrencisi Aysun DURDU' nun "*Ortaokul 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılıkları ve Akademik Erteleme Davranışlarının İncelenmesi*" konulu araştırma izin talebi ile ilgili 15.04.2019 tarihli komisyon görüşü ve çalışma programı ilişikte sunulmuştur.

Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans öğrencisi Aysun DURDU' nun söz konusu çalışmayı 2018-2019 eğitim öğretim yılında İlimiz Mezitli ilçesinde bulunan ortaokul 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören öğrencilere okul müdürlüğünün kontrolünde gönüllülük esasına dayalı olarak ve eğitim öğretimi aksatmadan (*imzalı ve mühürlü anket soruları kullanılarak*) uygulanması, çalışmaya konu kişilerden, aile üyelerinden ad ve soyad, telefon, adres ile din, mezhep, etnik gruba mensubiyet gibi hassas bilgilerin istenmemesi ve uygulama sonucunda hazırlanacak raporun basılı ve dijital ortamda İl Millî Eğitim Müdürlüğümüze vermek şartı ile uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Serbülent SEVDİ
İl Millî Eğitim Müdür V.

Ek :

- 1- Dilekçe ve Ekleri (19 sayfa)
- 2- Komisyon Görüşü (2 sayfa)

OLUR
16/04/2019

Süleyman DENİZ
Vali V.

EK-6 Akademik Erteleme Ölçeği İzin Yazısı

Re: Akademik Erteleme Ölçeği için izin

Deniz Çakıcı <denizcigdemcakici@gmail.com>

15.02.2019 Cum 10:18

Siz ↵

Merhaba,

Çalışmanızda geliştirmiş olduğum Akademik Erteleme Ölçeği'ni kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar dilerim.

iPhone'umdan gönderildi

14 Şub 2019 tarihinde 18:40 saatinde, Aysun Açık <aysun_acik@hotmail.com> şunları yazdı:

Merhaba Deniz Hanım;

Ben Toros Üniversitesinde Psikoloji yüksek lisans öğrencisiyim. Ortaokul 7. ve 8.sınıf öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı ve Akademik Ertelemeleri üzerine tez çalışmamı yürütüyorum . Eğer izniniz olursa sizin tarafınızdan geliştirilen Akademik Erteleme ölçeğini kullanmak istiyorum.

İlginiz için teşekkür ederim.

Aysun DURDU

EK-7 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği İzin Yazısı

Kimden: [Aysun Açık](#)

Gönderilme: 13 Şubat 2019 Çarşamba 13:27

Kime: aylin_tutgun@hotmail.com; aylin.tutgununal@uskudar.edu.tr

Konu: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği için izin

Merhaba Aylin Hanım;

Ben Toros Üniversitesinde Psikoloji yüksek lisans öğrencisiyim. Ortaokul 7. ve 8.sınıf öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı ve Akademik Ertelemeleri üzerine tez çalışmamı yürütüyorum . Eğer izniniz olursa sizin tarafınızdan geliştirilen Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeğini kullanmak istiyorum.

İlginiz için teşekkür ederim.

Aysun DURDU

Ynt: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği için izin

Merhabalar,

Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğini kullanabilirsiniz. Ek'te ölçek, değerlendirme şekli, ilgili makaleleri gönderiyorum.

Kolay Gelsin.

Aylin

Windows 10 için [Posta](#) ile gönderildi

www.uskudar.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Aylin Tutgun Ünal

İletişim Fakültesi | Yeni Medya ve Gazetecilik Bölümü | Öğretim Üyesi
aylin.tutgununal@uskudar.edu.tr

Tel: 0216 400 22 22 | Faks: 0216 474 12 56 | Web: www.uskudar.edu.tr

Altunizade Mh. Mahir İz Cd. No:23 PK:34674 Üsküdar / İstanbul / Türkiye

Türkiye'nin Beyin Üssü

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : Aysun DURDU

Uyruğu : T.C.

Doğum Tarihi (gün/ ay/ yıl) : 05.11.1991

Doğum Yeri : Mersin

Medeni Hali : Evli

Adresi : Davultepe Mah. Belediye Cad. Turkuaz Atlantis Sitesi A
Blok 4/8 Mezitli/Mersin

Telefon : 05070215696

E-Posta : aysun_acik@hotmail.com

Eğitim Derecesi Yılı	Eğitim Birimi	Mezuniyet
Yüksek Lisans	Toros Üni. Sosyal Bil. Ens. Psikoloji Tezli YL.	2019
Pedagojik Formasyon	Atılım Üniversitesi	2015
Lisans	Atılım Üni. Fen-Edebiyat Fakültesi Psikoloji Böl.(İng)	2013
Lise	Özel Mev Toros Anadolu Lisesi	2008

İş Deneyimi

Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
09/2015- 06/2018	Özel Erdemli Birey Eğitim Kurumları	Rehberlik ve Psikolojik Danışman
09/2018-02/2019	Özel Tepe Anadolu Lisesi	Rehberlik ve Psikolojik Danışman

Yabancı Dili

İngilizce

T.C.
TOROS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İNTİHAL PROGRAMI RAPORU

PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 10/06/2019

Tezin Başlığı: Ortaokul 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılıkları ve Akademik Erteleme Davranışlarının İncelenmesi

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın;

- a) Giriş,
- b) Ana bölümler ve
- c) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 99 sayfalık kısmına ilişkin 10/06/2019 tarihinde enstitü tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 10'dur.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç
- 3- Benzer kelime sayısı 10 adet

yapıldığında en fazla %10,

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar dahil
- 3- Benzer kelime sayısı 10 adet

yapıldığında en fazla %30'u geçmemelidir.

Tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Yukarıda belirtilen başlıkta danışmanımınla birlikte tamamlamış olduğum tezimin fikir/araştırma sorusu, yöntem, bulgular ve tartışma kısımları özgün olup kısmen veya tamamen diğer çalışmalardan alınan kısımlar olduğu durumlarda kaynak belirtilmesine dikkat edilmiştir. Tezimin tez yazım kurallarına uygun olarak ve intihal olmaksızın hazırladığımı taahhüt eder; intihal olması durumunda tez çalışmamın başarısız sayılacağını ve mezuniyetimin iptalini kabul ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı : Aysun DURDU

İmzası : Tarih: 10/06/2019

Yukarıda kişisel ve tez bilgileri verilen öğrencimin belirtilen başlıkta birlikte tamamlamış olduğumuz tezi Turnitin intihal yazılım programında kontrol edilmiş ve etik bir ihlale rastlanmamıştır. İntihal yazılım programının rapor çıktısı ektedir. Ayrıca tezin fikir/araştırma sorusu, yöntem, bulgular ve tartışma kısımları özgün olup kısmen veya tamamen diğer çalışmalardan alınan kısımlar olduğu durumlarda kaynak belirtilmesine dikkat edilmiştir.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Dr. Öğr. Üyesi Münir Yalçın ORTAKALE

İmzası : Tarih: 10/06/2019

Ek: İntihal yazılım programının rapor çıktısı (3 sayfa)

ORTAOKUL 7. VE 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIKLARI VE AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

Yazar Aysun Durdu

Gönderim Tarihi: 10- Haz- 2019 03:37PM (UTC+0300)

Gönderim Numarası: 1142106841

Dosya adı: Aysun_Durdu- Tez- 10.06.2019.docx (269.04K)

Kelime sayısı: 31914

Karakter sayısı: 223113

ORTAOKUL 7. VE 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIKLARI VE AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

ORIJINALLIK RAPORU

% **10**
BENZERLİK ENDEKSİ

% **7**
İNTERNET
KAYNAKLARI

% **2**
YAYINLAR

% **10**
ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BIRINCIL KAYNAKLAR

1	Submitted to Trakya University Öğrenci Ödevi	% 1
2	www.uludagtezmerkezi.com İnternet Kaynağı	% 1
3	Submitted to Ege Üniversitesi Öğrenci Ödevi	% 1
4	Submitted to Cumhuriyet University Öğrenci Ödevi	% 1
5	acikerisim.selcuk.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	% 1
6	Submitted to European University of Lefke Öğrenci Ödevi	% 1
7	Submitted to Istanbul University Öğrenci Ödevi	% 1

8

www.acikerisim.aku.edu.tr

İnternet Kaynağı

%1

9

www.eyuder.org

İnternet Kaynağı

%1

10

Submitted to Fatih University

Öğrenci Ödevi

%1

11

www.j-humansciences.com

İnternet Kaynağı

%1

12

dspace.balikesir.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

%1

Alıntıları çıkart

Kapat Bibliyograf yayı Çıkart üzerinde

Eşleşmeleri çıkar

< %1